

q̄ si velint possint recipe legitimā
sed non datuā: vel testamentari
am. Sed ad tutelaz cōmunem mi
serabiliū psonarū omnes clerici
vel monachi tenentur. vt in dicto
ca. puenit. a. lxxxviii. dist. c. a. c.
ep̄us gubernacōnem. A. Ibi dici
tur. Ep̄us gubernatiōem pupillo
rum a viduā ac pegrinorū non
per seipm: sed p archip̄biterum
aut archidp̄acōnum agat. Et hic
tex. facit q̄ ep̄s non potest admi
nistrare tutelam etiā legitimāz
per seipm. Et ita potest intelligi di
ctus. Deo autē. Per alios autem
sic. Et ita intelligat. c. puenit. vbi
etiā glo. notat que in isto. s. hū
tur. Notant etiā in dicta. q. ij. s. m
ray. Et addit glo. eius q̄ mōachi
seu alij religiosi possunt recipe tu
telam miserabiliū psonaz a etiā
legitimā s̄ consensu tamen p̄lato
ruz suozū. a non al's. xij. q. v. nō di
catis. B.

Uerpe lucz. vi
de sup̄. elemosina. i. s. vlt.
et supra. restitutio. primo. s. ante
penlt. A. a ibi de hoc latū in addi
tione. B.

Ana glo
ria. require sup̄.
gloriavana. Itz
de restitib. s. vltis
A. a latius sup̄. or
natus. in addicōe. B.

All' dicitur
ille qui hz frudū ab aliq̄

vt supra frudū.

Celatio virgi
nū. vide supra. cōsecratio
s. primo.

Cenatio. Vtrū
sit licita. s. s. m. Host. Ve
natio si fiat tpe quo debent hoies
esse in eccā orare est oibus inter
dicta. lxxxvi. di. s. an putatis. de o
se. di. iij. irreligiosa. a dist. v. ieiū
mum. Et intellige nisi esset nctas
vt si fames vrget vel bestie vasa
rent hoies vel segetes. C. de fer. l. iij
A. Ite in sū. li. iij. ti. xix. q. xij. s. m
Host. B. Alijs autem dieb' licita
est laycis. A. s. pro carnib' a pelli
bus hūdis. als non. s. s. m. ray. a
goff. vt in dicta. q. xij. B. s. clericis
nihil licita. tñ causa sanitatis a recrea
tiōis eēt licita nisi ess; nimis fre
quētata aut damōsa. ext. de de.
vena. c. a. ij. A. In hīs. c. a. m. c. v.
extra ne de. vel mo. satis daret q̄
ōmib' clericis indifferenter vena
tio interdictū siue cum cambus si
ue cū auib'. licet aliqui senserint
sine iuris tamē autoritate q̄ deici
quādoq̄ possent causa recreacōis
venari. vt in dicta. q. xij. B. s. p̄is ve
ro ōmīno phibita est. vt ibidē no
tat plura cōtra venatores deicos
lxxxvi. di. ca. qui venatorib'. a. c.
se. A. Dic dari' vt notat glo. lxxx
vi. dist. qui venatorib'. super ver
bo venatorib'. quod a positū est
supra ferie. s. vi. in addicōe. Pre
dicta etiā tangūt in dicta. q.
xij. B.

Uterui teneatur obedire dominis venari volentibus temporibus prohibitis. **Re.** fm **vi.** Non tenetur serui obedire dominis in rebus illicitis quale est hoc contra illud. **Primum** querite regnum dei. **Idem** in **sum.** eo. tit. que sti. **xiij.** **Videtur** tamen quod excusentur a peccato in talibus si coguntur per iustum metum. **ut supra.** ferie **xiij.**

Uenditio. **Uter** liceat vendere arma. vena. ornamenta. tapillos. scachos. farta. et hmoi. vide supra. negotiatio. **xi.** et sequentibus. **De** auro alchimico **sup.** emptio. **xi.** in medio de venditione facta sub modo vel sub conditione. **supra.** donatio. **xi.** **U**trum liceat emere. vel vendere nunc ad certum terminum dande rei vel dandi precij. et multa talia. vide infra. **ut supra.** **tercio.** per totum. et supra emptio.

Ueneficiu. vide **sup.** maleficiu. et **sup.** sortilegiu. **ij.**

Ueniale pctm. vide supra. peccatum **tercio.**

Uerberatio. vide **sup.** percutere.

Uestis. **ut supra.** circa exteriorē apparatus vestitum siue aliorum huiusmodi. pos

sit esse virtus et viciu. **Rn.** scdm **Tho.** scda sede. q. **cxix.** In rebus exterioribus potest esse peccatum immoderatie. dupliciter. **V**no modo per comparationem ad consuetudinem hominum cum quibus aliquis viuit. **V**nde dicit **Aug.** **iiij.** confessi. **Q**ue contra mores hominum sunt flagitia per morum diuersitate fugienda sunt ut patet inter se ciuitatis et gentis consuetudine. vel lege firmatum nulla ciuis aut peregrini libidine violetur. **T**urpis est enim omnis pars vniuerso suo non congruens. **A**lio modo potest esse immoderatio ex inordinato affectu mentis ex quo quandoque contingit quod homo nimis libidine talibus utatur. et hoc siue secundum consuetudinem eorum cum quibus viuit. siue etiam preter consuetudinem eorum. **C**ontingit autem ista inordinatio affectus tripliciter quantum ad supabundantiam. **V**no modo per hoc ut homo ex superfluo cultu vestium gloriam hominum queat putare. vestes et alia huiusmodi homini pertinent ad ornatum quedam. **V**nde **Gregorius** dicit in omelia. **S**unt nonnulli qui cultum subtilium preciosarumque vestium non putant esse peccatum. quod videlicet si culpa non esset nequaquam sermo dei tam vigilanter exprimeretur quod diuites qui torquebantur apud inferos. bis soa purpura induerentur. **N**emo quippe vestimenta precipua. vel preciosa. scilicet excellentia statum proprium nisi ad manem gloriam querit. **A**lio modo siue quod homo per superfluum cultum

vestiū queit delicias fm q vestes
ordīnāt ad corp⁹ fouendū. Ter
cio modo fm q mīnīaz sollicitudī
nem apponit ad exteriorē cultū ve
stīūz etiā si non sit aliqua morbīa
tio ex pte finis. Ex pte q defectus
pōt esse duplex in ordīnācō fm af
fectū. Vno modo ex negligētia ho
mīnis qui non adhibet studiū vel
laborem ad hoc q exteriori cultū
vtatur fm q optet. Vnde p hūc
vī. ethicorū. dicit q ad mollīciez
p tīnet q aliq̄s trahat vestimētū
p terrā vt non labore eleuādū ip
sū. Alio mō ex eo q ipm defectū
exterioris cult⁹ ad gloriā ordīnet
Vñ dicit Aug⁹ de sermone dñi in
mōte. Nam nō in solo rez corp a
tū mōre atq̄ pompa: s; etiā in ip
sis sordib⁹ a luduosis esse posse ia
ctantīaz a eo pīculosiorē quo sub
noīe seruitutis dī decipit. Et p hūc
dicit q sup abūdantīa a defect⁹ in
ordīnat⁹ ad iactantiā p tīnent. A.
De hac materia ornat⁹ tam viroz
q̄ mulierū a vestiū a aliāz rez la
tius dictū est sup. ornat⁹. in addi
tīōe mag. B.

Vt alīquib⁹ liceat vtī vili
bus aut semper sit pe
tū. R. fm Tho. vbi sup. Peccat q
viliōib⁹ vestib⁹ vtitur q̄ ceteri si
hoc faciat ppter iactantiā: vel sup
biā vt se ceteris pferat. Viciū em̄
supstīcōis est. Si autē hoc faciat
ppter maceracōem carnis: vel hu
miliacōnem spūs. ad virtutē tem
pantie p tīnet. Precipue autē cō
petit vili b⁹ vtī hīs q̄ alios verbo a
exemplo ad pīam hortantur. si

cūt fuerūt pphete. De quib⁹ apls
dicit ad Hebr. xi. Circūierūt in
melotis a pellib⁹ caprimis Et glo.
Matth. iij. dicit. Qui penitentiā
predicat: habitum penitētie pre
tendat.

Vt cōstituti in dignitati
bus vel ministri alta
ris debeat vtī pīosiorib⁹ vestib⁹.
R. fm Tho. vbi supra. In eis non
est viciōsū: s; potius debitū ad sig
nificandā excellentīaz sui mīsterij
vel cult⁹ diuini. A. Stud: s; potius
debitū non est verbū Tho. vt pa
tet p eūdem. ij. ij. q. dīx. ar. v. ad fi.
Potest tñ verificari in q̄tum cōpe
tēter debeat. maxime vt deputata
ad diuinū cultum sint mūda a mī
tīda. vt extra de custo. euca. c. relin
qui. B. De vestib⁹ a sa cōdōtūz pa
ramētis cōsecratis. hales sup. cōse
cratio. v.

Vt mulier liceat vtī veste
virili. R. fm Tho. ij. ij.
q. dīx. Nō. naz cultus exterior: vt
p dīctum est in. ij. cōpetere debet
cōditioni persone fm cōsuetudinē
cōm: a ideo de se viciōsum est q
mulier vtat veste virili vel cōuer
so. Qd a specialiter phibetur deu
tro. xxij. q̄ gētilēs tali habi tū vte
bātur ad ydolatriā. Potest tamē
hoc qñq̄ fieri sine peccato ppter ali
quā necessitatē vel causa occultan
di se ab hostib⁹ vel ppter defectū
alterius vestimēti aut aliud hui⁹
modi. De ornatu vero mulierū. su
pra. ornat⁹. A. a ibi latius in ad
dīcōnibus. B.

Vicari⁹ In q̄b⁹

casib⁹ quis possit ecclie p
vicariū deseruire. **R.** **f. m. d. o. s. t.** **R.**
gularit̄ residere debet. vt didū est
sup̄. **residētia. f. p. l. t. a. vlt. A.** Et me
lius in principio. **B.** Potest tñ in
casib⁹ p vicariū deseruire. **Prim⁹**
est racōne occupacōis. **H**ac occa
siōe excusatur ep̄s. qui in ecclesia
cathedrali habet aliq̄ loco suū
ipse in cameā sua dicit horas a po
stea expedit occurrētia. **H**oc idē
intelligo de quolibet legitime occu
pato. **ext. de cele. m. c. primo. De**
bet tamen ep̄s celebrare in ecclia
die dñico a alijs p̄cipuis festiui
tatib⁹ nisi excuset nētas. **vñ. q. v.**
tempis. in fi. **S**ecundus est racōne
statuti siue cōsuetudinis. **ae. ext.**
de cōst. cum omēs. in fi. Tercius est
rōe p̄uilegiū siue dispēlacōis. **ex**
de fi. p̄sbi. p̄posuit. Hūc casum fre
quēter cōcedit papa hñtib⁹ plu
ralitatē beneficiorū a addit. dum
tñ cura animarū non negligatur
a ecclēsijs faciat p̄vicarios p̄do
neos deseruire. Et nō q̄ hic casus
cum p̄cedenti nō habet locum si ec
clesia fuerit seruitorib⁹ destituta.
extra de de. nō resi. cum ad hoc. Ex
quo em̄ cōsuetudo cepit esse irrō
nabilis a ecclēsie onerosa tenēda
nō est. **extra de cōsue. c. v. a. fi. Quaz**
tus quādo ep̄s habet sub se homi
nes diuersorū rituum a linguaū.
Nam illis habet p vicariū deserui
re. **ext. de of. or. qm̄. Quintus** quādo
quis habet p̄bendā in ecclesia ca
thedrali cui anexa est ecclesia pro

chialis. **N**ā talis in ecclesia cath
edrali deseruiet a in anexa deserui
et p vicariū. **ext. de p̄ben. ext. p̄a**
de. f. q̄ vero. a. c. exp̄posuit. Sextus
est rōe defec⁹ siue debilitatis sup
uenientis. **vñ. q. v. c. v. extra de de.**
egro. c. v. p. l. t. a. vlti. Septim⁹ quādo
necario habet proficiat vt q̄ cruce
signat⁹ est. **extra de voto. c. fi. A.**
Et ibi p̄ q̄ hoc ē vñ q̄ p̄ dērico
rū suoz absentia ecclēsie enormē
non ledūt a ipsi clerici possunt ter
re sancte vtilēs ēē verbo p̄iter a ex
emplo. **B.** Et similiter q̄ p̄ficiat
habet vtiliter a honeste. vt causa
studiorū siue pegrinacōis a de li
centia p̄lati. **ext. de de. non resi. re**
latū. de cōse. di. v. nō oportet. Aliq̄
ponūt plures casus: s̄ isti vidētur
esse p̄ncipaliores. **A.** q̄ a alijs ad
istos possunt reduci a omnes ad
hoc generale. viz q̄ rōnabilis vr
get necessitas. **extra de re. iur. q. d.**
non est: a p̄t colligi ex hñs q̄ no.
in sū. li. v. ti. **vñ. q. xxx. vbi a sup̄ dēa**
omnia ponūtur **f. m. d. o. s. t. goff. a**
Vlti.

Quis est vicari⁹ ppetuus
R. **n.** Talis est qui cu
ram habet ecclēsie cuius vicari⁹
est. **extra de of. vi. ex p̄te. A.** Meli
us dic q̄ ille est ppetuus vicari⁹
q̄ cōstituit̄ autoritate ep̄i: a nō ad
t̄ps. **ext. de off. vica. ad hoc. a iste**
habet curā ecclēsie: a reliqua que
sequūtur. **B.** Vñ quasi ius habet
in ecclesia. **ext. de fide instr. ppetu**
us. Et habēs ppetuā vicariā aliaz
habere non p̄t. **extra de off. vica.**
p̄uideas. ex de rescrip. postulasti.

In dicto. c. puidas. dicitur quod n^o lus p^omittat h^ore p^oles vicarias si mul. nec distinguat inter p^opetua^m a n^o p^opetua^m. **B.** Nec sine causa p^ot amoueri. ext. de of. vica. ad h^oc. **I**tem si talis vicarius accipiat aliquaz eccam^{us} cu^m cura p^odit vicaria. Et d^o h^ore. xxv. anos. a p^omoueri ad sa cerdotiu^m sicut si e^ot rector ordinari us. **A.** p^oriuat^{us} est. vt in de. q^o de ecclesijs. ext. eo. **A.** Et ibi p^o q^o h^oc est v^o quo a d^o vicarias p^opetuas prochiatiu^m eccam^{us}. **B.** De ordinaro aut rectore h^otur sup^{er} ecclesia. ij.

Vtr^u p^olati possint vices su as sub annuo censu co cedere. **R.** Nec e^ops nec archidia con^o nec alius p^olatus h^oc p^ot. ext. ne p^ola. vi. fu. ca. ij. a. ij. Cum em^o tale ius sp^ouale sit: non est dubiu^m q^o p^o eo aliquid dare vel recipere sy monia est. **A.** fm rap. qui a addit **V**bi aut^{em} aliqd datur vel tenetur n^o p^o iurisdic^one: s^o in signu^m subie ctoms antiq^{ue}. non est simonia. vt e^ot de reli. do. co^ostitutis. a. m. fu. li. v. ti. ij. q. v. **B.** S^o q^o e^opus o^omittat ali cui pure a simplici^{us} vices: suas a talis vicario co^ostituat salariu^m: non e^o p^octm: s^o p^octi^{us} ad h^oc tenet. xij. q. ij. caritate. Et vt dicit hosti. sicut p^o co^omissio^e iurisdic^ois n^o h^o recipere certam pecunie q^otitate. ita multo min^{us} licet recipere quota^m p^o p^ote p^o uetis. **A.** Predic^ois con. gof. a. **I**n no. add^os q^osi p^olatus sic dicer^{et}: tu ex^o reb^{us} iurisdic^ois: tale^m ego p^o salario tuo dabo tibi centu^m a dab mi^{hi} totu^m luc^{us}: licitu^m est. vt in di ta. q. v. **B.**

Vtr^u rector ecc^oe possit o^odu dozi fructu^m o^omitt^o vi caria^m siue cura^m aiaz. vide s. symo nia. iij. p^olt.

Vtr^u vicari^{us} ecc^olie possit al^otr^u co^omittere vices suas. **R.** N^o p^ot nisi sicut a delega tus subdelegare. de quo vide sup^{er}. delegare. p^olt. Vicari^{us} q^o e^opi si posset al^otr^u co^omittere absolu^oz a p^octis: a alia q^o in dicto. d^o d^oicunt que intellig^oda sunt q^o non p^ot ex iure co^o: sed bene potest ex speciali co^omissione vt h^otur sup^{er}. o^off^oor. v. **A.** ante p^olt. in fi. **A.** Con. p^odictis **A**l brius. **B.**

Vidua. Quot modis dicit^{ur} vidua. **R.** fm **A.** Quatuor modis. Na^m est q^oda^m vidua corpe: s^o inhonesta me^ote. **Thimof. v.** Vidua q^o in delicijs e^o viues mortua est. Et e^o vidua cor pe: s^o nupta me^ote: a h^oc opatur co iugatis. Et est vidua corpe a me^ote a de talib^{us} apl^os. **Thimof. v.** Vi duas honora q^o vere vidue s^ont. **R.** Et etia^m modo dicit^{ur} vidua q^on talis est freno auxilio destituta. **A.** Et sic est vidua me^ote a corpe a freno auxilio p^opter paup^otate^m cui de^ore^o subsidu^m ab ecc^oa. fm eu^m. **A.** a. i. fu. li. iij. ti. xxiiij. q. cdxv. **B.** Et de istis duob^{us} vltimis modis dictis viduis de^ore^o fruct^{us}. lx. de q^o habet **Ma^ol. xij.** Na^m virgib^{us} o^opetit fruct^{us} cet^osim^{us} a iugatis trice^osim^{us} v^ota **Tho.** p^omit in. iij. dist. xlix.

Undicatio ut

fit licita. *R. fm Tho. ii. ii. q. cviii.* Dicendum qd si intentio vni dicatis featur principaliter in malum alteri de quo vndicatio sumit a ibi quiescat non est licita; qd hoc pertinet ad odium qd repugnat caritati qua omnes homines debemus diligere. *R. Nec excusat aliquis qd odit obiectes se. hoc enim esset vincit a malo qd apostolus prohibet Ro. xii. Si vero intentio vndicantis featur principaliter ad aliquod bonum: puta ad emendationem peccantis: vel saltem ad correctionem eius: a quiete aliorum a ad iusticie conservationem a dei honorem: potest vndicatio esse licita: alijs seruatis debitis circumstantijs. *h. c. Tho. i. q. fiat p illu cuilibet. ut puta p iudicem. obseruato in omni bus iusto processu: a iusta cōdenatione. A. Nā a in causis iustis seruandus est iuris ordo. ext. de sen. exc. sacro. B. Qm malorum iniurie toleranda sunt. vide sup. patientia. j. ii. Et quomodo intelligat qui te percussit in una maxilla etc. ibi de. j. iii. Qualiter etiam vndicandum sit aduersus multitudinem. vide supra. correctio i. j. p. l. t.**

Uirginitas quid

fit. *R. fm Amb. su lib. de virginitate.* Virginitas est expers coniugalis integritas. *fm vero Aug. in lib. de nupcijs a concupiscentia.* Virginitas est in carne corruptibili perpetua incorruptionis meditatione. *A. Et ex hijs patet qd virgi*

nitatis integritas est carnis attetans incorruptionem mentis *ut m. sum. li. iii. ti. iii. q. xviij. vbi etiam predicta ponuntur. Et dicitur perpetua ut nullo vnquam tempore interuenerit eadem mentalis corruptio. alio p illo tempore fuisset amissa a non esset meditatio perpetua. B.*

Ut violentia passe amittant virginitatem. *R. n. fm Tho. m. iii. dist. xxxij. Que per violentiam corrumuntur siue ab homine siue a demone in cubo virginitatem non amittunt: si quantum possunt remittant: a quantum possunt conseruent corpus a corruptione vel saltem mentem a consensu. Item Al. b. A. a cubo non qd est solidum dicitur cubus bi: a est quedam figura solida certe altitudinis. longitudinis: a latitudinis fm Catholicon. Forte est quoddam signum nigromaticum. Et idem qd hic notatur in su. co. ti. q. xxij. Tales tamen non consecratur inter virgines ut m. c. se. j. i. B.*

Ut sola mente possit amittere virginitatem. *R. n. fm Tho. scda scde. questione clij. Contingit interdum ex actu mentis cogitantis de corruptione carnis a intendentis delectationem ipsius experiri. qd calor excutitur a semen distillet: et tunc sine dubio virginitas est amissa. Si autem corruptio sistat in actu mentis consentientis amittitur quidem virginitas secundum illud formale quod habet in mente. non autem ratione eius qd est materiale in ipsa. Vn*

talis non potest dici virgo nisi mate-
rialiter. Et ideo hec virginitatis amis-
sio potest recuperari. non autem illa in
qua etiam illud quod est materia
le subtrahitur. **A.** Dic darius quod etiam
si sola mente amittitur virginitas
sed tamen recuperabilis est. quia
materia seu obiectum huius virtu-
tis manet. scilicet incorruptio carnis.
ideo cum redit ad ipsam voluntas: re-
dit et virginitas. ut patet in Iohanne
euangelista. quem de nuptiis vo-
lentem nutrire vocavit dominus. **ut dicit**
Hieronymus. Quocumque autem modo quis
voluntarie perfecta periret pollutio-
nem. perditur irreparabilis virgini-
tas secundum **Al. thomam.** **ut et glo. rap. ut in**
sum. eo. ti. q. xxiiij. B.

Ut puelle in amissu puerili-
tatis aliquod canale committentes
perdant virginitatem. **R. secundum**
Al. Non quod non est in eis consilium de libe-
ratio. nec etas patitur talem delecta-
tionis impetum. **A.** Hoc forte verum
ante septemium cum nondum sunt dolica
pares. aliter secus. **Vnde VI.** dicit quod
virginitas amittitur non solum per quem
cumque actum per quem pollutio volunta-
rie periret: sed etiam quando sine eo dele-
ctatio coitus perficitur. sicut faciunt il-
li qui ante etatem vel tempus seminis
per sui ipsorum turpem tactum huiusmodi de-
lectationem in se perficiunt vel ab alijs
in eis hoc fieri permittunt. Alij tamen ali-
ter sentire videntur. **ut in sum. eo. ti. q. xix.**
quorum dictum potest intel-
ligi respectu etatis infantie. ut tactum
est. **Item secundum VI.** licet aliqui dixe-
rint virginitatem recuperabilem quando com-
plet delectatio sine pollutione per-

defectum etatis tamen contrarium verum est. quia
corruptio non est ex pollutione nisi
si ratione consuevit sibi delectationis
a qua omnimoda immunitate ducta
virginitas. **ut in sum. eo. ti. q. xxiiij. B.**

Ut a patientibus fluxum
seminis perdat virgini-
tas. **R. secundum Tho. secunda secunda. q. ciiij.**
Seminis resolutio si perueniat per
propositum mentis vel in dormiendo.
vel per violentiam illatam cui mens non
consentit quous caro delectationem ex-
piatur. vel etiam ex infirmitate. ut in
his qui fluxum seminis patiuntur: non
perditur virginitas. quia talis pollutio
non accidit per impudicitiam: quam virgi-
nitas excludit. **A. Con. al. dices.** quod
sunt quedam que ad simpliciter aspectum
virile vel ad locutionem vel ad confessio-
nem etiam cum sint in proposito sancto.
vel nolentes peccare distillationem
humoris sentiunt. et tales non corrum-
puntur. eo quod non fit ex proposito. nec volun-
tate completa. **Sed tamen** suadendum est eis
quod temperet a virorum aspectu et confabu-
latione. **ut in sum. eo. ti. q. xxi. B.**

Ut cognita in ebrietate vel
somnia perdat virgini-
tatem. **R. secundum Tho. in. iij. dist. xxxiiij.**
Sic per pollutionem in somno non amittitur
virginitas. ut nunc dictum est.
similis ratio est de mulieribus que
in ebrietate vel dormientes a viris
cognoscuntur. nisi forte hac inten-
tione iuerint dormitum ut a viris
cognoscere. **A.** vel etiam si postea
placeret eis fuisse cognitae. sicut a
de pollutione nocturna dicit **VI.** **ut**
in sum. eo. ti. q. xxij. a positum est super.
pollutio in principio in apprehensione. **B.**

Uirginum cōse-
cratio. Quare solus ep̄us
virgines cōsecrat. Reo. fm Tho. in
iii. dist. xxxviii. Sicut p̄ matrimo-
nium carnale representatur matri-
monium spūale int̄ xp̄m a ecclēsi-
am q̄tū ad fecunditatez. ita p̄ rela-
tionem virginuz representat idem
matrimonium spūale q̄tū ad
eius integritatē. vt patz p̄ omnia
que ibi p̄ferunt et gerunt. Et ap̄t
hoc solus ep̄us v̄gines velando de-
sponsat nō sibi. s̄ xp̄o quasi sp̄so
panp̄m̄ph⁹ a amicus Et quia inte-
gritatis significatio plene p̄t esse
solum in cōtinētia virginali s̄ sem-
plena inuiduali. p̄pter hoc viduis
datur aliq̄d velū: s̄ n̄ cū illa solen-
nitate qua virginib⁹ dat. Idem in
sum. li. iij. ti. iij. q. xiiij. B.

Ut violentē corrupte dele-
ant consecratis. Re. fm
Al. Licet tales virginitatē nō amē-
tant nec virginitatis aureolam: n̄
tamen cōsecrantur. Et ratio est q̄
in illo actu difficile est ita remitti q̄
voluntas nō alliciat aliqualez cō-
sensum. Vnde cum d̄ pleno dissen-
su constare non possit ecclēsie. idē
statutū est. vt tales humiliter ab-
stineant a consecratione. xxxij. q.
v. ille familie. q. xv. q. v. si quis nō
iratus. Con. tho. m. iij. dist. xxxij.
et scd̄a scd̄e. q. ciiij. A. Idem in sum.
eo. ti. q. xvij. ad finem. B.

Ut possint cōsecrari ocul-
te corrupte quaruz cō-
secratio sine scandalo intermiti n̄
p̄t. Rn. fm Tho. in. iij. dist. xxxij.

Oculte corrupte. siue a viris siue
alio quocūq; modo nullatenus ve-
lande sunt. quia propter scandalū
vitanduz non debent sacramenta
ecclēsie vel sacramentalia variari
S; sicut quidam dicunt: potest ali-
qua cautela adhiberi ad vitanduz
scandalum vt scilicet illa que non
sunt de substantia virginitatis reli-
fiant. vt est accensio candelarum
et huiusmodi vitatis occulte illis
que sunt d̄ substantia: puta. verba
que dicuntur in veli impositione a
q̄ nomen virginitatis in castitatē
mutetur et huiusmodi. Con. al. si
militer et Hostien. et Goff. Nec ē
tenenda sententia Wil. que aliud
dicit. A. Idem in sum. eo. ti. quest.
xxij. vbi etiā additur q̄ carne cor-
rupte ex dispensatione ep̄scopi vel
eius cui super hoc vices suas cōm-
seit: possunt suscipere modum veli
virginalis. nec hoc ipsuz licet sine
dispensatione: sed velum virginuz
nullo modo licet suscipere Et subdi-
tur. Caue tamē tibi a glo. hic que
aliud dicit etiā glo. rap. q̄ occulte
corrupte ante consecrationem vel
post debeat humiliter abstinerē ab
h̄mōi officijs que solis virginib⁹
cōsecratis solent scdm̄ cōsuetudinē
monasterij cōpetere d̄ nec cū eis
fuerit super hoc per ep̄m dispensa-
tum Non tamen h̄mōi virgines cō-
secrate ordmē aliquem habent. B
Ut in cōsecratione virgi-
num deui gratia. Re.
fm Tho. vbi. sup. In cōsecratione
v̄ginū. sic a mynctōe regū a h̄mō
d̄ benedictionib⁹ alijs dat grā m̄

si sit impedimen tū ex pte suscipiē-
tis. S; hoc tū n̄ dicitur sacra: q; n̄
sūt instituta ad curatiōem morbi
pāi sicut sūt sacra. A. Idē in sū. eo.
ti. q. xvi. B.

Quo tempore possit fieri vir-
gini consecratio. R. In
hostiē. in die ephiaz: a in tota eb-
domada a resurrectionis. in natalib;
apostolorū: a in diebus dñicis: s;
tū in nēitate puta languore immi-
nēte possunt quolibet tempore cōse-
crari. xx. q. v. de uotis. extē. de tēpo.
ordi. c. v. A. Con. g. of. vt in sū. eo. t.
q. xv. B.

Quis et metus Vis
est maioris rei impet⁹ qui
repelli non p̄t. ff. q. metus causa
sa. l. ij. de metu autē quid sit vide
sup. metus. §. i. Vtū liceat vim vi
repellē. habes sup. bellū. i. §. ij. a su-
pra. excoicatio. ij. §. ij. v. ix. a sup.
homicidiū. §. v. Que est vis vel me-
tus excusans: a met⁹ qui cadit in
stantē viz. sup. met⁹. §. ij. a quō
impediat matrimoniū. sup. impe-
dimentū. x.

Visitatio Archi-
epus. epus vel alius pla-
tus visitas ecclesias. p̄mo pponet
verbū dī a queret de vita a cōuer-
satiōe ministratiū in ecclesijs abs-
q; coactione iuramētū: s; salubriter
monēdo. Si quos inuenerit infā-
mes. si ipse nō est ordinari⁹: denū-
ciat ordinario. Notoria si inuene-
rit: corrigat. A. cū sup hīs mei to-
notari possit ordinariū negligē-

tia. cum examinatione nō egeat vt
in. c. qd sequit. B. extra de cēsi. ro-
mana. li. vi.

Visitans possit recipere
a exigere pcuratiōem
a locis visitatis. R. Sic. ext. de cen-
si. romana. li. vi. Et potest recipere
a volente dāe pecuniā p sumptib⁹
moderatis. dieb⁹ quibus visitati
s; non licet nisi vnā pcuratiōem re-
cipere vnā die etiā si plura loca visi-
tet a quilibet locus sit sufficiens. ex-
tra de cēsi. felicis. li. vi. Q; si ep⁹
visitet p aliū. visitati etiā tenētur
ministrare expēsas istius visitati. ex-
tra de offi. ordi. si ep⁹. lib. vi. Sed
ep⁹ nil prorsus potest exigere ab
hīs quos nō p se visitat vt ibidē
dicitur.

Visitans possit recipere
pecuniā. R. Si ipse vel
sui familiaēs recipient pecuniā vel
munera p̄ter id qd nūc didic⁹ est
seu etiam pcuratiōem recipet nō
visitando ipē tenetur. A. s. recipiēs
vt in. c. exigit. de quo infra. B. du-
plū restituere ille ecclesie. A. s; a
quā est receptum. vt ibi. B. infra
mensē alioquin ep⁹ a superiores
differētes sic restituere sunt inter-
dicti ab ingressu ecclesie. inferiores
sunt suspensi ab officio a beneficio
quousq; plenarie satisfacciant: a
nulla remissio hic valet. A. s. eorū
quib⁹ facienda est restitutio vt in
.c. qd sequit. B. ext. de cēsi. exigit
li. vi.

Quō a quotiēs archiep⁹
possit puincia suam
visitare. R. p̄mo tenetur visitaē
kkv

dyoconum propriam erga ecclesias maiores et minores et eorum populos saltem convocando de pluribus locis ad unum congruum. Postea licet ei visitare suffraganeos et eorum dioeceses. si una dyoecesis visitata in toto: vel in parte non potest ad eam visitandam reverteri nisi omnes et sua iterum fuerint visitata. **A.** si quas secure visitare poterit etiam si iam denuo fuerint visitate. **ut in c. romana de quoq. B.** Si forte aliqua ecclesia visitata dyoecesis indiguerit iterum prius predictis alijs visitari. tunc potest redire ad illam si a dyoecano fuerit requisitus vel de consilio et assensu omnium suffraganeorum. aut maioris partis. aut si difficultate adhibuerit confidenter petatur licentia a papa. **S.** post visitationem omnium dyoecesium licitum est ei visitationem iterare. prius tamen requisito suffraganeorum consilio et deliberatione et diffinitione ipsius super hoc habita coram eis. **A.** si ipsi archiepiscopi. etiam si suffraganei non consentiant. **ut per textum et glossam. dictum c. romana et hic sequitur. B.** Que sunt redigenda in scriptis et tunc poterit visitare etiam si non interueniat suffraganeorum assensus: ita tamen quod illa loca prius visitet quae in priori visitatione non fuerint visitata. **A.** nisi magis sit alijs visitationis officium opportunum. **ut in c. de quo statim. B.** **Dec omnia. extra de censu. romana. li. vi. Et hanc formam etiam episcopus visitans seruabit. ut ibi dicitur. A.** **Vbi etiam dicitur de alijs prelatibus ordinario iure suos subditos visitantibus. saluis super hoc rationabilibus et**

approbatis eligiosis et consuetudinibus et regularibus institutis. **B.** Visitari debet per ordinarios monasteria monachalium etiam exempta. **ut super. exemptus. f. si.**

Viciū. Vicia capitalia sunt. vij. ab una ratione precedentia. Nam secundum doctrinam Gregorii. moralium. radix totius mali est superbia et de hac nascuntur vij. vicia. scilicet. Inanis gloria. Inuidia. Ira. Tristitia. Auaricia. Gula. Luxuria. De inani gloria secundum eundem. vij. filie oriuntur. scilicet. inobedientia. inconstantia. propteritis. contentio. pertinacia. discordia. nouitatum presumptio. De inuidia nascuntur. v. scilicet. odium. furratio. detractio. exultatio in aduersis. primum et afflictio in eius prosperis. De ira nascuntur. vi. scilicet. rixae. tumores mentis. contumelie. clamor. indignatio. et blasphemia. De tristitia siue acedia oriuntur. vi. scilicet. malicia. rancor. pusillanimitas. torpor erga precepta. vagatio mentis circa illicita. De avaricia nascuntur. vi. scilicet. prodigium. fraudes. fallacia. purium inquietudo. et contra misericordiam obduratio cordis. De gula oriuntur. v. scilicet. ineptia. leticia. scurrilitas. immundicia. multiloquium. et hebetudo sensuum. De luxuria nascuntur. viij. scilicet. cecitas mentis. inconsideratio. inconstantia. precipitatio. amor sui. odium dei. affectus presentis seculi. honor et despectio futuri. **Dec Gregorius. De materia vicij habes supra. peccatum et supra crimen.**

Viciatus corpe

Multa vicia corporalia olim
in veteri testamento repellébāt or
dīnādos vt patz Leuit. xxi. vt si ali
quis hatebat. grandē vel parū
vel totū nasum. si gibbus. si lippī
tudīnē. ingem scabiem. impetigi
nez vel pōderosus: si ista hodie nō
repellūt. vñ. q. v. qualiter. in fi. A.
Ibi non videtur bene pbari hoc: si
potius ex eo qz instituta fuerūt in
figura. vt patet in. c. sequētibz
B. nisi forte fm aliquā significati
onez intellecta. vt dist. xlix. h. me
tem. a. ca. sacerdotes. Et fm qz po
mt cap. quicunqz culpa sua vicia
tus est corpe repellitur ab ordīne
quī vero sine culpa nō repellit nisi
scādalū timeat ex nimia deformi
tate vel piculū ex nimia debilitate
A. Cō. VI. vt in sum. li. iij. ti. xvij
qvad finem. Et hoc non intelligi
tur de omni corporis vicio: sed de
notabilibz de quibz in sequētibz
tangitur. B.

Quid de mutilatis vtrum
possint ordinari. Re
Mutilati spōte sine iusta causa: vt
ex indignatōe. impaciētia: vel su
pbia indistide in quo cūqz mem
bro siue a se siue ab alio. repellū
tur a pmo cōe: a dēiciūtur p moti
etiā si credebant se obsequiūz pre
stare deo: vt qz se castrauerūt. ex
tra eo. significauit. A. Et ibi notat
glo. qz eps potest cum talibus dis
pensare quādo putabāt se deo ob
sequiū prestare. in alijs tñ a missa
B. vt dictūz est supra homicidiū.

vñ. fi. Et fm Inno. idē est si non
amisit membrū totū: si talem pte
que de formitatem generaēt unde
scandalū esset. extra eo. c. v. vel eti
am in habile red dret ad officiūz
exeqndūz. ext. eo. Tho. Si vero ex
iusta causa. puta ppter lepre perī
culū aliqui fecerūt sibi membrūz
aliqz amputari seu amputauerūt
ne alia sana putrescerēt hñ si mē
brū erat occultum vel etiā manife
stū: si parū. vt putauit digitus
nō de illis cum quibz sit signū cru
cis non repellūtur nec dēiciūtur.
Similē si taliter sint nati vel inuē
ti sic mutilati sunt. aut casu fortui
to cū darent operā rei licite. Secz
si rei illicite. dist. lv. si qz absceidit
a. c. qui pte. a. c. si quis a medicis
a. c. eunuchz. a. c. si quis p egritu
dine. a. c. lator. a. c. pcepta. a. ext.
de corpe vicia. significauit. a. c. ex
pte. Si autē ex culpa sua incidit
in modicā deformitatē ex miseri
cordia tolerat in susceptis. s. ex dispē
satiōe epī fm Inno. a Ber. A. Ad
hoc facit. ca. v. extra de cor. viti. B.
Si autēz membrū erat magnū a
manifestū etiā si sine culpa sua
amisit quis impedit a pmo cōe p
pter deformitatē a scandalū: ali pro
motz est de let cessat a missa a ali
is solennibz officijs ppter eandē m
cām. A. beneficio tñ nō remouebi
tur: qz nō debet ab dī afflictio affli
cto. di. lv. si euāgelista. vñ. q. v. cū
percussio. dabit tñ sibi coadiutor
si tale bñficiū est cui ipse deseruire
nō possit. extra. de de. egro. c. ij. A.
Idē in su. li. ij. ti. v. q. xliij. vbi etiā
kk. ij.

ptz fm Dost. q iste q sine culpa
amisit membz solū phitē a mis-
sa a solennibz officijs. nō aut ab
alijs sacro talibz que possit exerce-
re: vt pmas dare a similia. ext. de
de. egro. p. b. itez. Itē fm gof. qn
dubitat vtrū deformitas generet
scandalū: recurrit ad arbitriū epī
ext. eo. c. ij. Itē fm ray. q vbiqz
scandalū suscitāt ex homicidio vlt
deformitate alicui. si talis etiā ca-
sus eēt in quo de iure posset pmo-
ueri vel ministrare in susceptis de-
bet tū ppter scandalū cessare. Et q
clericus etiā causa medicine nō
debet se mutilare licz etiā sit cirur-
gius nisi immineat nēitas a aliq
dehit. **B**

Utrū claudū naturaliter a
alijs hmoi possint pro-
moueri. **C**laudū admittit osue-
tudo. nisi tal sit q sine baculo ad
altā stare nō possit. ar. de ofe. di.
a nullū. a dist. xlv. disciplina. Ce-
ciū vel habentē in vno oculo macu-
lam q generz deformitatē nec ius
nec cōsuetudo admittit. ext. eo. cū
de tua. A. Tū fm glo. ray. habens
maculā in oculo facilius pmoue-
tur in religione q in seculo. vt in
dicta. q. xliij vbi pdicta notantur
fm ray. qui etiā addit. q similitē
nō admittit hātes manū aridāz
B. De sacerdote leproso. vide sup.
leprosus. fi. fi. De gibbosis sciendū
q non repelluntur ab ordinibz nisi
nimia sit debilitas aut deformitas
Qui habet sex digitos i pede pmo-
uet a fm Dost. etiā si in manu vel
si hz digitos pūctos dūmodo ex

hīs nō sit impedimētū in vsu mē-
bri. ff. de edili. edic. l. idem officius
A. Idem in sum. eo. ti. q. xliij. a se.
vbi etiā patet q leprosus ad sa-
eros ordines non debet pmoueri:
si si prius fuerit pmotus: potest
aliquū ministrare. vt a dicit in dco
fi. **B**

Quid de furiosis. lunaticis
a caducis. Ref. xvij.
Nullus talis debet pmoueri etiā p
q fuerit liberatus: si si pmotus fu-
erit ex toto liberatus: poterit exeq
officiū suū. Si vero non omnino ex
toto: si frequēter ei accidit. omnino
debet cessare ab officio misse. vij
q. ij. in litteris Idem si raro: si cum
spume iactatōe a vocis ofusione
Si vero raro a sine talibz: non phi-
letur ab officio misse dum tamē
habeat iuxta se aliquē sacerdotē:
vt si ille cadat vel deficiat: iste sup-
pleat. vij. q. i. illud. Qūto aut tpe
debeat expectari ad pbandū tales
vtrū sint liberati a qliter: colligit
p amū. xxij. di. coiter. Alibi p. x
xx. dies. vij. q. ij. c. fi. Si apt dicit q
tēpus pbacōis arbitrariū est p
satis pdicōibz morbi a psone. A
a dignitatis fm eū. Wil. a in hū. e.
ti. q. xlv. vbi hēc notatur. **B**

Quid de demōiacis. Rū.
fm vil. Eodē modo
talīs non debet pmoueri vel ordia-
ri. q si ordiat erat etiā liberat
missam celebrā nō debet. nisi ple-
ne a indubitatē curatus sit. xxij
ij. dist. coiter. a. c. vsqz adeo. A. cō-
iuncto. c. clerici. eadē dist. Nec eti-
am notant in dicta. q. xlv. **B.** De

sempe aut expectatōis dicendū
ut in primis dictū est. De illo au
tē qui nullo modo pōt bibere vinū
habet supra. ordināus. *xxviii.*
A. Potius videt. *xxi. m. xvi. vbi*
habetur qd talis non est ordina
ndus. qd a notatur in dicta. *q. xliij*
ad. fi. B.

Eps semio vel valitudine cor
porali grauat⁹ vel al's
adeo impedit⁹ ppetuo qd officium
suū nequeat exercere: potest de cō
silio sui capituli: vel maioris ptis
assumē auctoritate apostolica vñū
vel duos coadiutores ad officiu
exequēdum. Si vero eps fuerit de
mens. tunc capitulū vel due ipsi⁹
partes vñū vel duos coadiutores
ei assumēt eadē auctoritate. Qd si
epus grauatus ut dictum est pri
us nollz sumere nec habere coad
iutorem licet a capitulo requisit⁹
sit: nihil p capitulū innouet: sed
in hoc casu et etiā in casu quo esset
dēmes capitulū significet pape cō
dicōem eiusdē epi a ecclesie. Por
ro coadiutor p̄dictus debet de pue
tibus p̄latorum recipe sumptus
moderatos ab alienacōe abstinē
do. *A. s. qualibet bonorū ecclesiasti
corū tam ecclesiasti qd ipsorum p̄
latorū ut m. c. pastoralis. de quo*
infra. B. Et q̄ dicta sunt de epō ha
bent etiam locū in superiorib⁹ pre
latis. extra de de. egro. pastoral.
lib. vi.

Ordinatio extrema
Extrema vñtio sacramē
tum est: qd ptingit ad effectū qui

est curatio morbi peccati ut ex ve
bis *Jac. v. lē. c. p. 3. A.* Et de hac laci
us sup̄. sacramentū. in p̄ncipio.
q. i. a. ij. B. Et est vñū sacrame
tum licet plures actōes sint de ei⁹
pfectōne que tamen cōueniūt ad
vñum significandū et causandū.
Hec est sentētia *Tho. in. iij. dist.*
xxiiij. A. Et sic vñū sunt vñitate per
fectōis et finis. etiā fm pe. et *Al.*
ut in sum. lib. iij. tit. xliij. q. cxx
ix. B.

Que est materia hui⁹ sacra
mentī. *R. fm Tho. vbi*
sup̄. Materia est oleū oliue ab epō
cōsecratū: et tale oleū et eius conse
cracō sunt de necessitate huius sa
cramēti. *A. Cō. pe. ut in sū. eo. ti. q.*
cxli. B.

Que est forma hui⁹ sacramē
ti. *R. fm Tho. vbi sup̄.* For
ma est oratio deprecatoria dicēdo.
Per istā sanctā vñtōem et suā pi
issimā misericordiā indulgeat tibi
dñs quicqd deliquisti per visū aē.
Verba etiā indicatiui modi que
fm more quatuor eccāz pmittū
tur orōni: non sūt de sūa sacramē
ti ut pmittēdo sic Vngo hos oculos
oleo sādificato in noīe p̄is et filij
et spūssandi. *A. Cō. pe. et Al. ut i di
cta. q. cxli. B.*

Quis effect⁹ extreme vñti
onis. *R. fm Tho. vbi*
sup̄. Effect⁹ eius p̄ncipal est qdaz
sanatio spūs que datur cōtra qñ
dam debilitatē: vel ineptitudinē
que in nobis relinquit ex peccato
actuali vel originali. cōtra quā de
bilitatē homo roboratur p hoc sa
kk. iij.

eramentū. Et q̄ hoc robur gr̄tiā
facit que secū non op̄atur pecca
tūz ideo ex osequenti si inuenit pecca
tūz aliq̄d veniale vel mortale quo
ad culpā tollit ip̄m dūmodo non
ponat obex ex pte recipiētis. Secū
dari etia effect⁹ est sanitas corp̄a
lis. Hāc tñ n̄ inducit n̄ fm̄ q̄ expe
dit ad finē principalē. s. spūalem
sanacōz: a tūc semp̄ eam inducit
dūmodo nō sit impedimētū ex pte
recipiētis. Et licet in ip̄o fiat mltē
vndōes. vltima tñ est formal̄ res
pectu om̄iū p̄cedentiū a agit in vir
tute eaz: a ideo in vltima vndōne
gr̄a infundit̄ que effectū sacramē
ti p̄bet. Caractere autē hoc sacm̄
nō imp̄mit: q̄ p ip̄m nō deputat̄
hō ad aliq̄d sacz agendū vel sus
cipiendū. A. Idem in sū. eo. t. q. ex
liij. B.

A quib⁹ cōferri debet vñ
dō extrema. R. fm̄ Tho. vbi sup̄. A solis sacerdo
tib⁹ nec alius p̄t inungere etia in
articulo n̄tatis. Sacerdos autē cō
ferre p̄t p̄ntē vno derico a etia so
lus in n̄tate fm̄ Ber. a Host. A.
hoc vltimū dare t̄etur in. c. q̄si uir
ext. de ver. sig. Et idem q̄d in hoc cō
notat in sū. eo. t. q. xliij. vbi etia
dicit q̄ laycus q̄d posset in n̄tate
auxiliari in hoc sacerdoti ei respon
dendo. B.

Quid faciendū sit si sacer
dos in fra vndōez de
ficiat. R. fm̄ Tho. in. iij. dist. xliij.
Si iam aliq̄ ptes inūcte sunt. q̄d
factū est: iterari n̄ debet s̄ vndōes
que restāt p̄ aliū sacerdotē opleā

tur. Idem Al. a pe. A. Idem in sū. eo. t. q.
cxl. B.

Quib⁹ offerenda sit extre
ma vndō. R. fm̄
p̄. nō nisi adultis infirmis. in arti
culo mortis ostitutis ex ipsa infir
mitate. vñ nec datū eūtib⁹ ad bel
lū aut nauigātib⁹ seu hijs q̄ mox
occidēdi sunt: q̄ talis mors nō im
minz ex defectu nature: s̄ ex eūti
fortune. Hijs autē qui p̄ semo de
ficiūt etia sine aduali infirmitate
dat̄. Pueris nō: q̄ non h̄nt infir
mitatē spūalem o tractam ex p̄dō
aduali. nec disposicōnem deuocō
nis habere p̄nt ad hoc sacm̄. Cō.
Tho. vbi sup̄. A. q̄ sicut nec euca
ristia debet dari pueris. ita nec h⁹
sacramētūz fm̄ eosdē. vt in sū. e.
t. q. cxliij.

Ut extrema vndō debeat
dari freneticis a amē
tibus. R. fm̄ p̄. Si in sana mente
ostituti non petierint nō debet da
ri. Si vero petierint: dari debet. Tñ
hic ad dēdū fm̄ Tho. a Al. q̄ illis
furiosis a amētib⁹ p̄cipue dari n̄
debet q̄ verisimiliter sacramēto pos
sūt facere irreuerentiā p̄ aliquam
immūdiā. nisi ip̄i haberent luci
da interualla in quib⁹ sacramētū
recognoscerent. A. Idem in sū. eo. t.
q. cxlv. B.

Que partes corp̄is mūgi de
bent. R. fm̄ Al. p̄. a Tho.
Inungūtur instrumenta quinqz
sensuū tanq̄ prime radices peccā
di. Oculi p̄pter visum. Aures p̄pter
auditū. Nares p̄pter odoratū. La
bia p̄pter gustū. Manus p̄pter

tañ. qui maxime viget i pulpis
digitoy. **P**edes vero ppter vim mo
tiuam. **R**enes vero ppter vim appe
titiua a qbusda inunguntur. **I**te m
mutilatis aut cecis debet inungi lo
ca magis ppter q. **A** in su. eo. ti.
q. cxlvi. B.

Vndio extrema possit
iterari. **R.** fm Tho. in
iii. dist. xliij. Iterari pot sine aliq
iniuria sacramenti: quia no habet
effectum ppetuu eo q sanitas cor
poris a metis qui sunt effectus eius
amitti possunt. **I**n eadem quoq
egritudie iterari pot si primo qui
dem sit in piculo mortis a euadat
ac etia: postea reciduu paciatur
quia erit quasi abia infirmitas: a
similis si sit egritudo diuturna: vt
pdropis: quia tuc debet fieri qu
videtur pducere ad periculū mor
tis. **E**t si illi articulu euadat eadez
infirmitate durante a postea ad si
miles statu reducatu iteru potest
inungi: qz iam e ali infirmitatis
status. quus sit eadem infirmitas
A. Clarific fm eudem Tho. q. si
infirmitas est breuis no debet ite
rari nisi infirmitate curata: qz al's
no dicitur a statu illo recedere. **S**i
vero infirmitas e diuturna sit qd
hic dicit. **E**t con. **pe.** **A**l. autē dicit
sic. **S**ine p iudicio puto q si vltra
amū remanet morb post accep
tam vndionem iterari pot vndio.
Et causa huius est: quia no iudica
tur idē morb numero qui est fm
pfectam mutacōem superiorū. **S**i
tū ab aliquo scto patre: vel a do
mino papa aliud in hac qstione

delminatū inuenit magis iudica
rem illi sentētie standū q mee. vt
in su. eo. ti. q. cxlvij. **B.**

Voluntas Vtz

Homo teneatur cōformare
voluntate suam voluntati diuine in
volito. **R.** fm De. in. iij. dist. xlvij.
fm sensualitate non tenemur nec
etia voluntate naturali: quia deter
minatū est ad vnū. **A.** ad repu
gnātiā carnis a spiritus ad pre
liū **Gal. v.** Caro enim cōcupiscit
aduersus spiritū ac. **B.** **S**ed volūta
te deliberata id qd deus vult abso
lute a cōgruit nos velle tenemur
velle. **Q**d vero non cōgruit nobis
velle. qūis sit bonū in se: nō tamē
quo ad nos: a ideo nō vult deus il
lud nos velle nec velle tenemur.
Satis con. **Tho. in prima. ij. q. xix.**
dicens q tenemur cōformari for
maliter. s. q homo velit in cōmuni
iusticiā dei a ordīez nature seruā
ri: s materialiter cōformari nō te
nemur. vt in morte patris a huius
mōi. **A.** **D**ic clarius fm eudem pe.
q voluntas deliberata duplex est:
quia quedam est cōditionata: a
in hac nō tenemur cōformari. nec
enim volendo cōtrariū cōditiona
liter discordam: quia hoc nō est
velle simpliciter: sed volūate ab
soluta tenemur cōformari in voli
to: sed non in quo aiq. **A**ut enim
ignotū est nobis: a tūc non tene
mur illud velle. **A**ut nobis notū
est a tūc distinguēdum est: quia
aut deus non vult illud absolute a
simpliciter. vt sententiā cōminacōis
kk. iij

quā aliqui mutat qm̄ meita mutā
tur a hoc n̄ tenemur velle. Aut de
vult illud absolute a hoc aut ogeu
it nobis velle aut nō. Aliquid em̄
fm̄ Aug⁹ aliqui d vult de⁹ qd non
cōgruit nos velle vt patrē nostrū
mori. Et aliqui ogeuit vni velle ali
quid qd non ogeuit alteri. Illud ve
ro qd deus vult a congruit nobis
bonū est in se a bonū est nobis vñ
deus vult illud nos velle a iō tene
mur illud velle. Illud vero qd non
ogeuit nobis q̄uis sit bonū in se
non tñ quo ad nos. ideo nō vult
de⁹ illud nos velle. Vnde sup illud
ps̄. Rectos decet collaudatio. glo.
dicat. Congruit vt qd deus vult te
velle: tñ velis vt in sū. li. iij. ti. xxxij
q. iij. Et sic breuiter tenemur con
formari voluntati dei formali a non
materiali a velle in genere qd de⁹
vult a eo modo quo vult. in specie
autem inq̄tum sit nobis notū. B
Vtrum voluntas a opus exteri⁹ sit
vnum peccatū. Resupra peccatū i
ji.

Votū primo
cōmuniter quid sit. Rñ.
fm̄ magist⁹ sentētiarū in. iij. dif.
xxxvij. a. Dugonē de sancto victo
re. Votū est testificatio quedā p
missionis spōtanee q̄ deo a de hīs
q̄ dei sūt fieri debet. Et hec diffinico
est voti expressi. qd a in facie eede
sie obligat. vt dicit pe. Theologi
vero sic diffiniūt Votum est cōce
ptio melioris ppositi animi delibe
ratioe firmata. Et hec est diffinico
voti taciti. A Vel fm̄ ray. votū est

alicui⁹ boni cū deliberacōne deo fa
cta pmissio. vt in sū. li. i. ti. viij. q. v
Et ista videt⁹ darior. Nā a ad votū
requiritur pmissio. vt in sū. li. i. q. v
fit de re bona. xxxij. q. iij. in malis.
B. Et licet aliq⁹ votum tacitū fiat
sanctis: tñ ppter deū fit eis. A. Nā
pprie votū fit soli deo: sanctis vero
ppter deū: a p̄latis seu alijs recipi
entib⁹ fit loco dei a nō ipsis: s̄ deo
fm̄ Tho. scda scde. q. lxxxvij. ar.
v. B

Que requiruntur ad votū
fm̄ Tho. vbi supra.
Tria ex nēitate. primo quidēz deli
beratio. secūdo ppositum voluntatis
tercio pmissio in qua pficitur ra
tio voti. Sup addūtur autē quādo
q̄ alia duo ad quādam voti cōfir
macōem. s. pronūciacō oris a testi
moniū aliorū. Solū ergo ppositū
non obligat. A. Aduertēdum q̄
hic capie⁹ deliberatio p cogitacōe
a ppositū pro deliberacōne. Nam
a ante q̄ quis deliberet oportet co
gitare: p̄tere a a votum vocat⁹ con
ceptio deliberacōe firmata. vt sta
tim patuit. Itē sufficit ad vota eti
am sola mentalis pmissio que
obligat cō intueti cor. licet nō ho
mini qui in dicat solū: que foris
sunt fm̄ Tho. ij. q. quest. lxxxvij.
art. v. B.

Quot sunt species votorū.
R. due. Nam quod
dam est votū simplex: a quoddā
est solemne. vt habetur supra. in
pedimentū. iij. ji. Et quidē gra
uius peccat qui frangit votum so
lemne. disti. xxxij. si vii. xxxij. q. v

virginib⁹. q. c. viēgines. Sed qđ
dicitur extē. quī de. velw. rursus
A. q. votum simplex nō minus ob
ligat q̄ solenne. exponēdum est
fm̄ Tho. vbi sup. q. vtriusq; trās
gressor mortalitē peccat. **A. Con.**
ray. a glo. ter. a Inno. vt in sū. e.
tē. q. viij. **B.** Est et alia diuīsiō vo
tū. q. aliud est purū siue abso
lutū. vt cum quis absolute a sine
cōditione vouet. Aliud est cōditio
natū. vt cum addit si hoc erit vel
illud. **A.** Hoc fuit dictū ray. vt in
dicta. q. viij. **B.**

¶ Vt uōes teneantur statū
a dīplē. **R. fm̄ wil.**
Si votū est absolutū: tē nē statū
cū potest: nisi vouēdo aliud in mē
te habuerit. Et datur ei temp⁹ ad
arbitriū boni viri ad disponendū
vt votū impleri possit. Et de implē
do dicit **Deus. xliij.** Cū votū voue
ris domio deo tuo: nō tardab redden
de: q. requirēt illud domin⁹ de⁹ tu
us: ali morat⁹ fueris: reputabi
tur tibi in peccatū. Vñ fm̄ Tho. in
iij. disti. xliij. si is qui vouerat in
traē religiōem timet ex mora im
pedimentū tenetur nō differre. **A.**
Idē in sū. eo. ti. q. ix. **B.** vide de hoc
casu sup. religio. in. iij. Si vero vo
tum est cōditionatū. vide infra. q.
xij. q. incipit **Vt** votū cōditio
natū.

¶ Vt votū licitū semp ob
liget. **R. fm̄ Tho. i. iij.**
disti. xxxviiij. Sicut nō q. quicq; b
votū faciendū impediret si pri⁹
esset etiam voto facto aufert obli
gacōem. **A.** Hoc verū quādo illud

qđ postea aduenit legitime sequi
tur. Vñ de licet votū a ingressu re
ligiōis ipediat mēmōmū cōfūma
tum si pcedat. vt in. c. de publico
ext. de cōuer. cōm. non tñ impedit
si seqtur. vt in de. eos. de cōsan. et
affi. **B.** Vñ si quid possibile cū vo
uet fiat postea impossibile: tollit
obligatio vt si q̄s diues vouet ebi
ficare eccliam quā postea paup̄ta
te supueniente p̄ficere nō posset: nō
obligat. Hoc tñ sic est intelligen
dū. q. si fact⁹ est omīno impotens
absolut⁹ est a toto. Si autē ex pte
ita q. totū p̄ficere non p̄t. tunc re
manet obligat⁹ solū ad id qđ p̄t
A. Idē in sū. eo. ti. q. iij. **B.**

¶ Vt vota que sūt in angu
stia obligent. **R. fm̄**
wil. Mulieres in partu uenientes
vel quicūq; alij in angustia cōsti
tuti si habeāt deliberatā intencōez
obligādi se: obligati sunt. ar. ex
vii. q. iij. sunt q. opes. **A.** Idē in
sū. eo. ti. q. ij. ad fi. **B.** Sec⁹ si sbito
a mdeliberate. **A.** nisi postmod cō
firmauerit. ar. extē. de reg. iuris.
rati. li. vi. Et q. difficile est discer
nere vtrū factum sit mente delibe
ta vel nō: periculoz est illud semp
p nō implere. maxime quia bona
rum mentū est ibi culpā timē
vbi culpa minime reperit. extra
de obserua. ieiū. cōfiliū. a di. v. ad
eius. **B.**

¶ De quo delet fieri votū. **R. fm̄**
Tho. ij. ij. q. lxxxviij. Vo
tū non pōt fieri de malo. nec de
indifferenti: s. tñ de bono a ad qđ
quis alias nō tenetur. Illud autē

qđ in aliquo euentu est bonū a in
aliquo malū. non obligat nisi p
euentu bono. vt wtū Iep̄te Judi. xi.
A. Iste Iep̄te vt ibi pzouenerat dō
sacrificiū offerre de eo qđ sibi avi
ctoria reuertēti primū ocurreret
egrediēs de domo eius. Et idē qđ
in hoc. notatur in sum. eo. tit. q.
iii. B.

Vlticeat uouē mīmā cār
mīs maceracōem. fm Tho. vbi sup̄. Si ipsa ex voto
pmilla sit implēda est rōnabilē
ita qđ natura nō mīmīs grauetur.
S; qđ in hīs que ad semetipm p
tinēt defacili homo fallit. ideo ta
liavota ograueū fm arbitriū supi
orū sunt seruāda vel p̄mittēda
ita tamen qđ si magnū grauamē
immineret: a nō esset facultas re
currendi ad supiorē nō deberet hō
mo wtū obseruare. A. Idē in dicta
q. iii. B.

Quid de uotis stultis. fm Tho. vbi supra
Vota stulta vt de nō p̄cādādo ca
put in sabbo a filiā potū sūt deri
dēda qđ obseruāda. Et addit Al.
qđ etiā si p honore sanctorū fiāt. ser
uāda nō sunt: qđ similitudinē qđ nō
dā hnt cū p̄dolatria. A. Idē in dca
q. iii. ad fi. B.

Vltexpediatur uouē. fm Tho. vbi sup̄. Sic: dū
tū rōnabiliter fiat wtū: qđ p hoc
voluntatē nostrā immobilis ap
plicam ad bonū. A. Idē in sum. e.
ti. q. vi. B.

Vltmelius sit aliqd facere
ex voto qđ sine voto. fm

fm Tho. vbi sup̄. Sic: p tres rōes
Primo: qđ uouere est act⁹ latrē q
est nobilissimā virt⁹. Illud autē
qđ opatur a nobiliori virtute: meli
us est. Scđo qđ qui uouet plus deo
se subicit qđ qui nō uouet. Tercio
qđ p wtū voluntas immobilis fir
ma ad bonū. Facere autē aliqd
ex uolūtate firmata ptinet ad per
fectōem virtutis. vt patz p plm
ij. ethicoz. A. Idē in sum. eo. ti. q.
vij. B.

Quō p wtum impediatur
spōsalia siue mīmo
mū. hales s. impedimētū. iii. ij.
A. cū dō p̄ncipio. B. Et vt wtū
sit magis obligatoriū qđ iuramē
tum. s. iuramentū. i. x. vij. B.

Vltwtū conditionatū obli
get. fm ray. siue c
ditio sit generalis. vt si uixero. si
potero. si deus uoluerit. que semp
intelligūtur etiam si non apponā
tur. xx. vij. qst. ij. beata maria. siue
specialis: puta si itrauerō lombar
diā. ibo ad sandū Marcū: vel si fili
us me⁹ fuerit liberat⁹ faciam hoc
vel illud. si cōditio nō extiterit nō
obligatur quis ex voto. al s. sic. xx
xij. q. viij. non solū. ext. de cōdi.
appō. reu. extra de resti. spo. olim
causam. Et intelligas nō obligari
si tota obligacō ponebat in euen
tum cōditionis. Et iterū nisi ppter
scandalū tollendū implendū sit
wtum. extra eo. magne. ext. de cō
ue. cōu. ex pte circa fi. Co. Inno.
a. Docti. A. Idē in sum. eo. tit. lx
vij. vbi a ponitur exemplum de
scandalo qđ wtum est publicia

conditio non expressa: s; in corde recte
ta. B.

Quid de voto qd sit ex dua
bus causis. *Re. fm*
ray. Si qd voluit ex duab; causis
vtputa ire ad sanctu Jacobuz: qd
ibi putabat inuere germanuz su
um: qd ppter redimenda pda sua. in
hoc casu qd uis scuerit germanuz
suu decessisse etiaz ante qd iter arri
piat nihilomin; tene ppter aliaz
cam si nihilomin; se incendiss; ob
ligare. *A.* Hoc videt potius fuisse di
ctu. *Wil. glo.* eius qd *ray.* vt in dca
q. lxxviii. ad fi. B.

Quid si qd emisit duo diu
sawta. *Re. fm Tho.* i
iii. dis. xxxviii. Si vtrūq; est opas
sibile cu altero vtrūq; debet serua
re nisi forte autoritate superioris vo
tuz pcedens in meli; sequens omu
tetur. *A.* si aliud qd illud qd siml
voluit. tuz ad illud omino teneat
raco voti a non omutaco is. B. Si
autē ambowta sint siml in opas
sibilia: debet seruari qd mai; est
a de minori scdm arbitriu prelati
satisfacere. *A.* Idem in sum. eo. t. q. lx
xxii. B.

Vtr pater moriens possit
inungere filio que; co
stituit heredem vt impleat votum
eius. *Re. fm ray.* Votuz peregrina
di non pot pater inungere filio
quem constituit heredem. nisi a ipse
fili; approbaret. *ext. eo. licet.* Sed
pecuniaria satisfactioem tene pot
inungere. *ext. de usu. tua. a de solu.*
e. Quinetia fm Host. si fili; vult
esse heres: tene implere vota pa

tris. *A.* si quecuq; fm eudem host.
a in su. eo. ti. q. lxx. B. si hereditas
hoc patiat; maxime si sponte sus
ceperit. vt in dicto. c. licet. Si autē
nō vult adire: non tenetur: qd nec
heres est nisi forte pmisserit: quia
tūc si in omi casu intellexit psonā
suam obligare: debet seruare: sed
si pmissit tanq; heres a postea mu
tato consilio ab hereditate abstine
at: nō tenetur. *ext. de elec. venera
bilem. y. fi.* Et sic potest intelligi. c.
licet. Sed quicūq; hereditate adie
rit: obligatur. *ext. de solu. c. v. a ex
tra de usu. tua.* ita tamē qd si votuz
transmarinu sit a aliquis impedi
atur morte vel alio impedimento
cogit alij omittre. vt *Imo. dicit.*
Quetiāsi nō omittat heredes co
pelli pnt vt vel ipsi opleant vel sub
sidiu siue expensas quas testator
vel ipsi facuri essent: exhibeant.
Secus tū si vouerat nō p subsidio
s; p deuoco euidendi terrā sanctā:
qd tales supuemente impedimēto
nō tenetur ire vel mittre. *A.* qd in
voto subintelligit. si potero scdm
eum. *Imo. vt in dicta. q. lxx. vbi
hec nota. B.* Qd tūsgressio voti est
maius peccatū qd trasgressio iura
mentū. vide sup. iuramentū. i. y. vii.

Votuz. ij. quis
vult pte vel nō. *Vtr ep̄s*
possit vouere. *Re. fm Host.* Non p̄t
sine licentia pape votū emittre p
qd dissoluatur vinculu matrimo
ni; qd est inter ipsum a ecclesiā su
am. *ext. de regu. licz.* Itē nec aliud

p qd graue p̄iudiciū fiat eccl̄e: vt
de longa pegrinacōe a h̄mōi. ext.
eo. magne. Votū tñ abstīnētie a
elemosine emittē p̄t. ar. viij. q. v.
clēmēs. ext. de testa. relatu. ij. q. l.
autē. A. Et breuiter qd libet votū
ep̄s facere p̄t p qd p̄leat bonū ex
emplū: qd ad hoc tenet. ext. de vo
to magne. ij. fm eū. h̄st. a m. sū.
li. v. q. xxiij. B

¶ Q sunt subiecti volūtatī
alteri? possint vouere. Refm Tho. ij. q. lxxviij. Nullus
p̄t se firmiter obligare ad id qd
est in volūtatē alteri? Quicūq; autē
est subiectus alicui. q̄tum ad id in
q̄ subiectus est: non est sue pt̄tis
a ideo nō p̄t se p̄votū firmiter ob
ligare ad id sine cōsensu sup̄ioris
Non tñ peccat vouēdo. vt hic ifra
q. p̄t.

¶ Q pueri possint vouere. Refm Tho. vbi s̄. Pu
eri ante ānos putertatis duplici
rōe vouere non p̄nt. Primo q̄ vt
in plurib⁹ paciūtur rōnis defectū
Hoc tñ attingit in aliq̄bus accele
rari. Scd̄ q̄ sunt in pt̄ate p̄ntum
a ideo eorū vota non h̄bēt effectū
Et fm vii. si p̄r: vel tutor p̄mo cōi
dixit a postea cōsensit: non reuūis
cit votū. A. Idē quo ad hoc videt
notari in sū. eo. ti. q. xxxi. S; in om̄
bus q̄ in hoc s̄: attingit meli⁹ vide
tur dicendū vt sup̄. religio. in p̄i.
in addicōe. B.

¶ Q filius a. post q̄ pueit
ad putertatē vouere
possit. Refm Tho. ij. q. lxxviij.
Is qui venit ad ānos putertatis

si sit libere dīcōis: est q̄d sue pt̄a
tis q̄tum ad ea q̄ p̄tinent ad suā
p̄sonā: puta q̄ p̄votū obliget se
religioni vel q̄ m̄mōniū cōhat
Nō est autē sue pt̄tis q̄tum ad dis
pensacōz domesticā vñ circa hoc n̄
p̄t aliq̄d vouere qd sit ratū sine cō
sensu p̄ris. A. Idē etiā in alijs p̄ q̄
p̄iudicare iuri patrie pt̄tis vt i
abstīnēcie a pegrinacōib⁹ a h̄i
in q̄bus nō p̄t filius vouē nisi pe
grinacōez tñsmarinā in subsidū
terre sancte. ext. de voto. c. ex m̄ta
q. autē. fm d̄ost. Et hoc vñ est
nisi p̄i cōsensit exp̄sse vel tacite. S.
nō cōtradīcō. fm In. a m. sū. eo. t.
q. xxxij. B. Et idē est de filia q̄ est i
domo p̄ris sine ei⁹ cōsensu. vt dicit
Numeri. xxx.

¶ Q seru⁹ possit vouē. Refm
Tho. vbi sup̄. Seruus
ē in pt̄ate dñi etiā q̄tum ad p̄sona
les op̄acōes Vñ nō p̄t se voto ob
ligare ad religionē p̄ quā ab ob
sequio dñi sui abstrahat. Idē de
pegrinacōe a similib⁹. A. In alijs
autē in quib⁹ non p̄iudicat dñi
p̄t seruus vouē. vt de dīcōe oōes
a similia fm eū. Tho. a. De. Et fm
Hug. p̄t etiā inuito dñi vouē cōi
nentiā a renūciare p̄ris vt in sū.
eo. t. q. lxxij. ad fi. Et de seru⁹ q̄ ad
ingressū religionis: dictū est sup̄
religio. ij. q. iij. a. iij. B

¶ Q religiosus possit vouē
Refm Tho. vbi supra.
Cum nullū temp⁹ exceptum sit in
quo p̄latus nō possit subditū cir
ca aliquid occupāē: ideo nullū vo
tū religiosi firmū est nisi de cōsensu

plati: q̄ non est sue pt̄tis. **Vñ** a
s̄z ray. si uouerit nō d̄z exequi sine
licentia plati ne forte super eū alij
sc̄dalizent si eoz p̄suetudines uo
uerit excedere vel ne detur occasio
euagādi. **xx. q. iij. monachū. f. re**
u. xi. di. q̄ quis **Addit etiā Imo.**
q̄ si uouēt dicere psalmū uel alia;
orōem ubi nullū p̄iudiciū t̄nge
re possit: seruet uolū q̄ licitū est.
Sz dictū Tho. uerū videtur. A. Im
mo vtrūq̄ uerū est: q̄ Imo. loq̄ ē
i casu q̄ in nullo derogat obediētie
platoz a obsequijs religiōis seu
paci. **B. Seruādū est etiā uolū**
stricciōis religiōis. ad quā si trā
sire uelit a nō ex leuitate uel iactūā
sui ordinis: s̄ ex d̄ma inspiratiōe
d̄z l̄miam petere a plato apostea si
ue fuerit c̄ssa siue non p̄t trāsiē
ext. de regu. licet. **Et hūc casu; h̄s**
sup. religio. v. f. i. A. Et in p̄ncipio
a h̄c notatur in sum. eo. titu. q.
xxv. B.

Vt2 clericus possit uouē. **f. re**
scdm̄ Dost. Sine l̄mā
sui plati non p̄t uouere pegrinati
onē. de c̄se. di. v. non op̄et. extra
eo. magne. **f. xx. nec aliud uolū**
p̄ qd̄ oporteat relinq̄re eccl̄m̄ suā
ex. de renū. a d̄monet: s̄ uouere p̄t
religiō; intrare. **A. facit. c. due sūt**
ix. q. ij. B. uel aliq̄d uolū non pe
grinaōis: s̄ caritatis. abstīnētie
uel orōis facere. **Dicit etiā q̄daz q̄**
uolū vltimarinū p̄t facere sine li
centia plati. ext. eo. ex multa. c. pe
nlt. a. c. fi. **Alij aut̄ intelligūt de li**
centia plati uel sedis ap̄lice. ext. de
de. nō re si. fraternitati. a in p̄dicto

f. uerū. Nā a clerici maxime b̄n̄fi
ciati sine l̄mā ep̄i pegrinari nō de
lēt. ut in dicto. c. magne. **A. Idē in**
sū. eo. ti. q. xxv. Et uerū videt̄ q̄ de
ricus sine alia licētia possit facere
uolū vltimarinū si terre sancte
possit esse utilis p̄ se uel p̄ alios se
cū ducēd̄s ut in dicto. c. ex multa
f. fi. a dicto. c. fi. B.

Vt2 p̄sone q̄ sunt subiecte
alteri? uolūtatī peccēt
uouēd̄. ut puta vxor. seruus. filius
sa. mōchus a h̄mōi. **f. f. m̄ Tho.**
ubi sup̄. **Licet uolū h̄mōi p̄sonaz**
nō sit firmū sine c̄sensu eoz q̄bus
subiiciūtur: non t̄n̄ peccāt uouēd̄
q̄ in eoz uolū intelligit̄ debita cō
ditio. s̄ si suis sup̄iorib̄ placuerit.
A. Idē in sū. eo. ti. q. xxiiij. B.

Vt2 pater. tutor. maritus.
abbas a h̄mōi peccēt
reuocand̄ uolū subiectoz sibi. **f. re**
Nō peccant: s̄ uolūtur suo iure a d̄
a canone sibi c̄cesso. nec uouēt̄
peccant nō implend̄. **xxiiij. q. v.**
uolūt. a. c. manifestū. **A. Idē in**
sū. eo. ti. q. xxiiij. f. m̄ Inno. Dost. a
wil. Prebichi t̄n̄ peccant si sine cau
sa iusta reuocant. qd̄ prius cō c̄s
serint. dicto. ca. manifestū. **Et simi**
liter peccare videtur si subiectoz
uolū cōtra ratiōem a eoz bonam
cōscientiā seu maliciose resistāt.
cum arbitriū a potestas semp̄ vi
deatur cō c̄ssa ad iudiciū; boni vi
ri. ff. pro socio. l. imposita. c. l. se.
a. xi. quest. iij. priuilegiū. **B. De uo**
to autē vxorū; vide in. c. se. a in
alio immedietate.

Ostuz. iij. De
voto coniugii in coi. Vtruz
vxoꝝ uouē possit. Refm ray. Si vx
ores emiserint votū abstīētie vel
pēgrina cōmis vel cōtinētie: vel qđ
cūq; aliud: nō dēt autōitate sua
cōtrauenire: s; viri pnt irritare eti
am si añ matrimoniū cōtractū emi
serant votū. xxiij. q. v. voluit. Pro
babilior videt opmō Dug. xxiij
q. v. manifestū. s. q; vir illa sola vx
oris vota reuocare pōt que ipsa im
plere non pōt sine scād alo viri. vt
de ieiunijs. de surgēdo ad matuti
nas: a hmoi. Alia vero nō vt si vo
ueret q; daret aliqd de p̄prio vbi o
suetudo est q; mulier pōt habere
bona parafernalia vel si uouet ali
quam oracōem a hmoi. A. dictū
etiā ray. potest scđm hoc intelligi
Et qđ dicitur de voto intelligit eti
am de iuramētō vt in sū. li. i. ti. viij
q. xxxv. a se. B. Non tamē q; non
petet debitiū. vt in se. dictur. A.
Immo tene potest alter coniugū
facere votū de non exigendo: vt ex
presse habet in. c. quidā. extra de
cōuer. cōiu. a tenet Dug. vt in sū.
eo. ti. q. xxxv. B. Nec q; non cōsen
tiat adulterio. q; non potest fieri
votū de eo ad qđ quis alias tene
tur. vt dicitur supra. votū. i. q. viij.
A. verū est vt sit eiusdem obliga
tionis cum voto sup re ad quā ali
as nō obligatur: s; maioris videlz
tam ex p̄ma causa: puta. nō furā
di. q; ex secunda viz voti. Nā p̄mis
sio etiā in sup obligacōe p̄cedenti
non tollit obligacōez: s; adducit

nouam. C. de nouaf. l. fina. vnde be
ne valet votū de non consentiendo
adulterio s; m. Dug. a in dicta. q. x
xxvij. B.

Vtruz alter coniugum possit
uouere q; nō petet de
bitū. Refm Tho. in. iij. dist. xxxij.
Vnō nō potest sine cōsensu alteri
us uouere q; nō reddat debitiū: q;
hoc esset sacrificiū offerre de alie
no. Et si tale votum factū fuerit: nō
debet seruari. q; etiā s; m. De. in vo
uēdo mulier peccauit. Sed s; petici
one debiti qui daz dicit. q; vnō po
test uouere sine cōsensu alteri: q;
in hoc vterq; sui iuris ē. Alij dicūt
probabilius q; non: q; nimis one
rosū fieret matrimoniū alteri quē
semp opteret subire verecūdiam
in petēdo debitiū. A. pe. a ray. etiā
sentiūt cum prima. scilicet q; con
iūx potest uouere q; non petet. Et
satis facit dictū. ca. quidam. de cō
uer. cōiu. Alb. vero ait q; non de
bet aliquis hoc uouere. qđ si voue
rit: credo q; per ep̄m potest dispen
sari: a in iūda penitētia arguēd
est de stulticia. vt in sū. eo. ti. q.
xlj. B.

Vtruz cōiūx si dederit licenti
am coniungi q; uoueat
castitatē possit dataz licentiā reuo
care. Refm Tho. in. iij. dist. xxxij.
exponēdo litteram. Si expresse cō
sensit a licentiā debet nō potest vo
tum cum cōiuge emissū reuocare
xxiij. q. v. s; fi. A. Cō. Al. Et addit
pe. q; aut debet lūam in facie ecclē
quasi in iudicio: a tūc non potest
reuocare. Aut in priuato: a tūc añ

usum licentie reuocare potest: si non
postea. ut in sum. eo. tit. q. xlv. **B.** Si
autem vir ad tempus dissimulat pro
ris votum: et postea habita delibera
tione reuocat: mulier non tenetur
implere. **Con. Al. S.** addit **Imo.**
quod etiam iurans qui dat licentiam voue
re si ipse non voueat: impedit exigi
re debitum. ar. ext. de iur. con. c. v.
Idem Host. et Ber. Al. in dicta. q.
xlv. **B.** Alia vero vxoris vota in qui
bus requiritur consensus viri. vir etiam
postquam consensit: reuocare potest. ut in
predicto. si. si tamen peccat reuocando
quod consensit. xxxij. q. v. manifestum
Vxor tamen obedire viro debet: ut ibi
lectur.

Quid si ambo coniuges in do
mo vouerunt continen
tiam et alter velit frangere. **Refm**
Ray. Si ambo pari consensu emis
erunt votum: tunc etiam si maritus ve
lit penitere et votum frangere: ipsa in
statim debet pseuerare in voto quod
fecit. xxxij. q. v. quod deo. a. ca. vna
sola. a. c. manifestum. et ex premissis
Co. Imo. a Host. addens quod propter
huiusmodi votum utriusque non potest
vni sine licentia alterius religioem
intrare. **Al.** in sum. eo. tit. q. xlv.
Et additur **fm** eosdem. Non ob. ex
tra. de iureiur. tua nos. ubi promissio
facta in iuramento cum iuramento
de non se petendo si admouiti nolunt
seruare castitatez non artat eos:
quia ibi non fecerunt votum continen
tie. **B.**

Utrum in votis perficiendis vel
dimittendis vir et vxor
ad paria iudicentur. **Refm Ray.** Qui

tum ad votum continentie **fm** mores
vir et vxor ad paria iudicantur. xxx
ij. q. v. si quis vxore. a. q. v. precepit
a. c. xpiana. In voto autem abstine
tie dicunt quidam quod vir caput sit
mulieris: potest tale votum facere inui
tata vxore. xxxij. q. v. manifestum. a. c.
noluit. a. c. hec ymago. Quod intelli
gendum **fm** **Hug.** nisi per tale votum
fieret vxori preiudicium in debito res
dendo. quod satis videtur probabile per
iura predicta. ut per. c. si quis vxore
a. c. precepit. a. ca. xpiana. In voto
vero peregrinationis dicendum quod
neuter coniugum altero inuito po
test facere. ar. xxxij. q. ij. si tu. xxxij
q. v. quod deo. Fallit hoc in voto iteris
solimitano. quod in fauorem terre sa
cte et fidei xpiane potest vir sine li
centia vxoris facere et implere Vxor
tamen: ut consentiat est attentius ad
monenda. extra eo. ex multa. Vel
si non vult remanere: sequatur virum
extra eo. quod super. in fi. **Co. cor. Imo.**
similiter **a Host.** dicens. quod per vo
tum ultramarinum neuter coniugum
peregrinari potest sine consensu alte
rius. immo si aliquando consensit: po
test reuocare quousque peccet. **Dec In**
no. tamen quantum ad modicam pere
grinationem etiam sine voto propter
disponendam domum vel etiam quantum
ad transferendum domicilium alio: vi
detur tenenda sententia **Tho. in. iij.**
dist. xxxviii. ubi dicit. quod in dispo
sitione domus et in regimine vite mu
lier subiecta est viro et non e con
uerso: et ideo in talibus vir potest sine
licentia vxoris vouere: si non e con
uerso. Et de hoc etiam habes infra.

vxor. **¶** **A.** Vex est q ad mari
tū ptinet gubernacō dom⁹. **¶** **xxij. q.**
iiij. duo ista. iō sup hīs pōt vouē
a etiā sine voto pegrinacōz ad bi
tā gubernacōz nēciā facere. **ar. l.**
ij. ff. de iur. om. iur. Et idē qd in hoc
p^o. no. m. sū. eo. ti. q. lxi. **B.**

¶ **U**tr vir timēs de incontinē
tia vxoris possit facere
votū vltra marinū. **¶** **¶** **fm Tho.** in
q. d. libet. **¶** Ea q sunt nēciatis nō sunt
p^otermittēda ppter ea q sunt p^oprie
volūtatis. **¶** Vnde a dñs **Matth. xv.**
rephendit phariseos qui dicebāt
p^otermittendū mandātū dei de ho
noracōe parentū vt aliqūe obla
tiones volūtariē deo offerētur. **¶** Ex
nēciatē autē viro imminet vt ge
rat curam vxoris. qz caput mulie
ris vir est. vt dicit **1. Corin. xi.** **S.**
q accipiat crucē ad trāsferendū
se vltra mare subiacēt p^oprie volun
tati. **¶** Vnde si vxor sit tal que sequi
nō possit a de eius incontinentia ti
meat: non est cōsulendū ei q acci
piat crucē a dimittat vxorē. **¶** Sec⁹
autē si vxor volūtariō cōtinere ppo
nat vel si velit a possit sequi virū.
¶ **Cō. Al.** dicens q vir vxoris timēs
periculū meli⁹ facit non pegrina
ri etiāz pro subsidio terre sancte.
¶ **A.** Item in sū. eo. ti. q. lxi. **B.** Vxor
quoq inuito viro fm **Dostie.** pōt
votum iherosolimitanū emittēre
S. tñ si sit suspecta vel nimis iuuē
nis nō exequetur psonaliter: sed
votū redimet eo q inhabilis est
ad cūdum. **¶** extra eo. q sup hīs. **¶**
rursus. **¶** Si vero pcessit i dieb⁹ suis
a nō est suspecta vadat nec votū re

dimat maxime si talis est q possit
secū bellatores ducere. **¶** **A.** Et si non
pōt ducere: votum omīno est redi
m endū vt i dicto. **¶** **c. ex multa. i. fi.**
Et iō verbū maxie hic est supflūū
vt p^o p eūdē. **¶** **Dost.** a m sū. eo. ti.
q. lxi. **B.** De voto viri qd sit recipi
endo ordinē sacū. vide supra. ordi
natio cōiugatorū. **¶** De voto vero cō
iugū circa religionē hic statim se
quitur.

¶ **U**otum. iij. scz
cōiugum circa religionē
Vt⁹ alē cōiugatorū possit se voto
obligare siue ingredi religionē si
ne alio. **¶** **¶** **Si** nō interuenit carna
lis copula p^o alter vouere a ingre
di religionē etiā inuito altero.
extra de cōuer. cōiu. verum. a. c. ex
p^oblico. **¶** Post q^o vero interuenit car
nalis copula. si vir vult religionē
intrare a vxor intret similiter vel si
iam est antiqua ita q nō sit suspe
cta de incontinentia: det licētiā vi
ro a ipsa promittat ppetuam cōti
nentiā: a sic pōt vir intrare. a liter
non. extra de cōuer. cōiu. cum sis
p^oditus. a. c. vxoratus. **¶** Eodē mo
do si vxor vult trāsire ad religionē
viro in seculo remanente. **¶** Et si p^obi
cta forma nō obseruet nō videtur
valere religiōis ingressus q ad se
pactōnem mēimonii iāz otradi: si
bñ ad impedimentū mēimonii cō
trahēdi si fact⁹ est cū voto castita
tis exp^ossio vel tacito: puta assumē
do hūm cū intencōe absolute re
linquēdi seculū. **¶** ext. de cōuer. cōiu.

et a. c. p. pte. dūcto. c. statum. c. p.
8 regu. Et idem qd hic no. in sum.
li. ii. viii. q. xxxviii. scdm Ray. et
De. Et addunt qd p fatū votū otine
tie debz fieri i manu seu pntia epi.
qd fm wil. hmoi maiora negocia
si dnt expediri p minore qd p epm
vel aliquē d mādato eius. Si tñ p
aliū fieret inferiorē. et al' rite factū
esset: nō deberet ppe hoc ab epō re
uocari. et peccaret si defacto reuoca
ret. maxime si cōsuetudo loci eet qd
talīa per minores qd per epm expe
direntur. vt ibi. B.

Bz nūquid alter cōiugū aū
carnalem copulam pos
sit transire ad heremū vel ad redu
sorium. vel vouere in dōmo ppetu
am cōtinentiā. Rñ. fm Wil. Non
potest. nisi obliget se ad regulare
obseruatiā et ad ista tria visitata q
sūt in qualiter eligione. scilicet ad otine
tiam. ad renunciatiōē ppiōrū. et
obiam. ar. extra. de cōuer. cōm. ex
pte. in fi. A. Item in sum. eo. tit. q.
xxxix. fm Tho. ray. et Inno. B.

Pone qd vxor fecit votū cōti
nentie ad tempus et
interim maritus fecit se religiosū.
Rñ fm Wil. Debet induci ad intrā
dum monasteriū. aut si nō est sus
pecta. qd voueat otinētiā. Si ad hoc
induci. nō pōt: poterit reuocare ma
ritum. nisi ipa nō ignara iuris ta
cuit qñ marit' religionē intrauit.
qd tunc fm quosdāz cogēt religio
nem intrare. vel cōtinentiā vouere
nō epūs suspecta. A. Hoc affirmāt
idēz Wil. et Hug. Addit tñ Wil. qd
si maritus interim moriat aūq vx

or fecerit cōtinentie votum seu fūe
rit ingressa religionē: poterit vxor
ad secūda vota transire. vt in sum.
eo. ti. q. xl. Sed certe hoc casu videt
qd oīno possit reuocari maritus et
am si vxor expōse oīensisset. vt in
c. extra. de cōuer. cōm. et ibi glo. B.

Quid si cōiugū aū carnalē
copulam dicet se vel
le intrare religionē et pcrastmādo
differit. Rñ. fm Ray. Epūs debet sta
tuere tēpus infra qd ingrediat. q
elapso si nō fuerit ingressus coga
tur p excoicationē satisfacere cōi
gi. Simile sup. debitum cōiugale. q
A. Item in sum. eo. ti. q. xli. B.

Quid si termino elapso in
grediat monasteri
um. Rñ fm Ray. Nihilominus si
ingressus fiat aū carnalem copu
lam: valebit. ar. extra. de cōuer. cō
m. ex publico. Et sicut dicit Host.
cōiugū relictis in seculo expectabit
intransem religionem per annū.
quod ius concedit ei. et priuatus
hmoi temporis cōmodum auferre
non potest. xxviii. di. 8 his. postea
qui remāsit in seculo potest cū alio
libere cōtrahere. vt in. c. ex publico
Sile supra. impedimentum. i. q. ii.
A. Con. De. vt in dicta. q. xli. vbi
etiā patet fm eosdem qd mēmo
um soluitur p professionem expō
sam vel tacitam ingredientis et al
ter libere potest cōtrahere. iō dict'
annus expectatur nisi interuene
rit interim dicta professio. B.

Quid si vxori datum est tē
pus ad ingressum
et interim maritus eā pviolentiā
H

cognoscit. R. fm wil. Si matrimo-
nium fuerit factum de pñti non pōt i-
trare contradicente marito. qz consū-
matū est matrimonium. Ite. Hosti
A. Idem etiam De. vt in sum. eo.
ti. q. xliij. B. a idem qñcūqz ante pro-
fessionem cognoscatur volūtariē a
marito. A. s. dum est in religiōe vt
in dicta. q. xliij. B.

Quid si ambo coniuges in-
trant religionem et
alterū vel ambos peniteat et velint
exire ante pñtionez. R. fm Al. m.
si obstat eis aliud q̄ votū pbatio-
nis sic est continentie ppetue tales
salua oñcia rebie possunt ad p̄ores
amplē. A. Ite in sum. eo. ti. q. xlvij.
Non tñ sep vnus coniugū potest re-
uocare alterū licētatum ab eo. vt
patet in fra. viij. B.

Quid si alter coniugū intra-
uit religionē sine li-
cētia alterius. et alter repetit. R. fm
Ray. tenet redire ad coniugē nisi
in duobz. Vñ ē. si illa que repetit
fornicata fuerit. A. s. publice. fm
eūde Ray. a in su. eo. ti. q. xlix. Ite
videtur si possz in continentia pbati.
ar. c. solet. de sen. exco. c. licz. li. vi.
Et quādoqz post probacōem seu o-
fessionē in iudicio facta. tunc em
res dicitur notoria. extra. de coha-
de. a mu. c. fi. B. et ipse caste virit.
A. s. semp. Secus si post cōtractum
matrimonium fuissz fornicatus ate
ingressum religionis siue post duz
tñ ante pñtionez. Post vō supue
mēs fornicacō nō irritaret pñssi-
onē p̄us factā fm Inno. a in deā.
q. xlix. B. Ita qz illa nō habeat ex-

ceptōem oīra illū. A. replicatio
nem. B. Alius est si forte inter eos
fuissz lata snia diuorci ad sepa-
onez thori. xxvij. q. ii. aghattosa.
extra de diuor. significasti. vij. q. 2.
q̄piculofuz. Vir aut sic vxori red-
dit tenebit reddere debitū. si non
poterit exigere ppter votū emissum
xxij. q. v. vna. extra. de ouer. diu.
intrauit. a. c. placz. A. et i hñs pz
qz hoc est verum quādo ingredies
fecit tacitū vel expressum cōtinētie
votum B. Qñ at vnus coniugū trā-
sit ad religionē p̄ fornicacōez al-
teri. ille qz remāsit i seculo poterit
post mortem intrantis oīrahēre qz
nihil vult. A. hoc fuit dēm Host.
a Inno. vt in deā. q. xlix. Et addit
Inno. Sec⁹ est in ordinibz. qz non
potest fieri subdiaconus in seculo
remanēs cū vxor adulterata est in
vita ea. Et est rō. cū vxor cuius libet
in sacris ordinibz oīstituti tenet oī-
nē post mortē ei⁹. xxvij. di. qz sunt
et. di. xxij. seria ti. Sed certe hec iu-
ra loquuntur qñ ordiācō fit vxore cō-
sentiente. Al non fit ei p̄iudiciū.
vt supra. ordiācō coniugatorum. in
pñ. Et ideo p̄ eandem rōem idem
videt⁹ in ordinibz qd in religiōe
. s. qd maritus ad sacros ordines
pmoneri possit quādo vxor pub-
lice adulterata ē. qz amisit ius qd
habeat in viro. extra. de diuor. sig-
nificasti. secūdu Ber. in deā. q. xlix.
vbi a subditur qz aliqui intelligūt
dictum. c. significasti. de ingredien-
te monasterium. Sed certe. capit.
illud generaliter loquēti in distm-
te B.

Quid si moritur vxor q̄ traxe-
rat virū de monaste-
rio. quia sine eius licētia intraue-
rat. *R. fm Ray.* Monēdus est vir
redire ad monasteriū. et si hoc nō
facit peccat. *ar. xvii. q. ij.* nos no-
uimus. *A.* Hoc intelligendum qū
fecit votum religiōis vel pfessione
tacitam siue expressam. al' non co-
geretur ad religiōem vt m. c. sta-
tutum. *extra. de regu.* Non tamen
est cogendus est ad petitiōem mo-
nasterij. quia pfessio quā fecit nō
solemnizat votum ppter impedimē-
tū qd erat. *s. ex vxore. extra. d. ouer.*
diu. placet. Nec tam p̄t licite oīra-
here cū alia impediēte tali pfessio
ar. extra. de ouer. cōiū. ex pte ab-
batis. et si cōtrahit: peccat. a dect
agere penitentiam. sed mūmōiū
tenebit. ar. extra. qui. de. vlt. v. rur-
sus nec talis vxor p̄t exigere debitū
sicut nec a prima. Ep̄s quoq; pōt
illum anteq̄ cum alio cōtrahat co-
gere redire ad monasteriū quia si
non redit peccat mortalit̄. A. Hoc
vltimum fuit dictum *Wylt* patet
in sum. eo. ti. q. l. vbi a additur. *S.*
Goff. dicit q̄ si vir absente a igno-
rante vxore intrat religiōem a ibi
pfiteatur. et postmodū ab ea re-
uocetur. hoc casu post mortem vxo-
ris vir potius est monēdus q̄ cō-
pellendus vt ad monasteriū re-
deat licet hoc sit cōsultius ad salutē
extra. de ouer. diu. placet. Si autem
vnus cōiugum altero sciēte et cō-
sentiente cuius tamen cōsensus nō
sufficit etiam si cōtinētiā pmittat
nisi similiter ouertatur. *xxiiij. q. v*

qui vxorem. monasteriū ingredi-
atur et demum ad vxorem de mo-
nasterio reducat: puta q̄ suspecta
est talis post mortē vxoris ad mo-
nasteriū redire opellitur etiam si de
facto cōtraxerit cū alia. quia pfes-
sio interuenit. nec defuit cōsensus vx-
oris. *extra. de cōuer. diu. ex pte et*
cum Goff. con. Hosti. vtrubi. B.

Pone q̄ vir sciēte a cōsenti-
ente vxore intrauit
monasteriū. *A.* a fecit pfessionem
tacitam vel expressam. al' bene pos-
set oīrahare. *extra. de regu. consul-*
ti. B. a postea illa cui sit iuuens a
merito suspecta reuocat eum quid
faciet vir post mortem vxoris. *R.*
fm Kai. Cogit redire ad monaste-
riū etiam si de facto contraxit cum
alia. quia pfessio interuenit. nec de-
fuit vxoris cōsensus. *extra. de cōuer.*
cōiū. ex pte. A. Hoc videtur potius
fuisse dictū *Goff. vt patet in dca*
q. l. Et aduertendū q̄ hoc casu nō
semp reuocacō p̄t fieri. nec ex hoc
matrimoniū post cōtractū semper
dirimitur. Vnde sciendū fm Wil.
q̄ psona suspectū virū licētiās ad
religiōem nō potest ipsum reuo-
care sed tenetur intrare religiōem;
si eam commode potuerit muenire
Si at nō p̄t a non credebatur se eē su-
spectā de incontinentia cū tñ esset:
pōt licētiatū reuocare. quia non re-
cipitur apud deum illius viri cō-
uersio cui? sequitur coniugalis fe-
deris pstitutō. Host. vō dicit q̄ si
vir inscia a inuita vxore intrauit.
postea reddit? ei non eriget debitū
nec ad sed a vota transibit. Si autē
ll. ij.

de consensu uxoris transiit et professus
est si mulier non promisit continentiam:
reuo caritur poterit. Si autem continen-
tiam promisit et inueniens est compellitur in-
trare religionem. ex. de uer. diu. sig-
nificauit. c. e. dudum. Al si senex est
perpetuam uouendo continentiam remane-
re potest in domo propria. extra. de uer.
con. c. cum sis. et. c. coniugatus. in ta-
tum quod si is qui remanet contrahat
matrimonium non teneret sicut nec
matrimonium eius que perpetuam conti-
nentiam uouens debet viro licentiam
ut ad sacros ordines promoueret.
xxxij. di. seriatim. Solennizatur enim vo-
tum in professione vel in ordinatione
absolutum. Et hoc intelligas secundum Jo.
quoniam mulier certificata fuit quod sibi per-
petuo preiudicabat. Al si simplex a
iuris ignara non intendebat sic per-
petuo se obligare tenet matrimo-
nium ab ea contractum. ar. extra. de con-
uer. con. x. mens. Co. Goff. Et ex
his patet quod professio licentiam aliquam
tenet. aliquam non. Et primo casu ma-
trimonium post contractum dirimitur. si
non in secundo. cum non fuerit votum so-
lenne sed simplex. et ideo non dirimit
matrimonium post contractum. extra.
de uo. a uoti redemptio. c. vno. si. vi. Vn
et Inno. dicit quod votum quod fit uxore
muta vel etiam uoluntaria si non uouet
se vel religionem intrare: non est solle-
ne sed simplex. et ideo impedit ma-
trimonium contrahendum si non dirimit
iam contractum extra de conuer. con.
placet. Et quod si post ingressum ratum
habuerit votum marito hoc petente:
tenet ingressus. et ipsa cogitur intra-
re. Item dicit si ipse vir post mortem

uxoris priorem ingressum qui non
tenuit ratificat expresse seu tacite.
ar. ex. de his qui vi metus causa fiunt.
c. 1. Dicit etiam quod intelligitur ratificatio
etiam si per momentum in religione ste-
terit post mortem uxoris etiam si eius
mortem ignorauerit. ut in dicta. q.
1. Item Inno. in. c. significauit. ex.
de uer. diu. dicit quod licet in predictis
casibus suspecta mulier cogatur mo-
nasterium intrare. non tamen cogetur fie-
ri monacha nec viuere monacha
liter hoc excepto quod deservatur aua-
gatione et custodire ne luxuriari
possit: subdens. Fatemur tamen quod
si mulier est suspecta antequam admit-
tatur professio viri debet mulierem fa-
cere profiteri. Et sic loquitur. c. cum sis.
extra. de conuer. con. Tamen si su-
specta est viri professio a non mulie-
ris si tamen prestat continentie votum non
faciemus eam modo profiteri. Et subdit.
Alii tamen dicunt aliter. scilicet quod hoc ipso quod
dat licentiam viro a emittit continentie
votum potest cogi intrare monasterium
et viuere sine proprio a sub obedi-
entia. Et hoc tenet Ber. a Goff. p. c.
qui uxorem. xxxij. q. v. et pariter in di-
cta. q. 1. Forte dictum Inno. potest verificari
quoniam inueniunt monasterium in quo
talis mulier posset sine alia scan-
dalo et tunc custodiri et non professio
quod tunc cessat ratio suspicionis. arg.
extra. de uer. diu. c. 1. a. c. uxorem?
al. obtineat sententia Goff. a Ber. cum
aliter non possit debite contra suspicionem
proiudicari. ex. de uer. diu. cum sis. B

Quid si uxori vel metu co-
acta debet viro licen-
tiam intrandi. secundum Host. Si fuit

vis p metum qui caderet in ostēte
nihil nocet ei. xxiij. q. v. notifica
ti. nisi forte p tps ipa ratificet. ex
tra. qui de. vl. w. insinuante. A. Co.
Wil. et addit idē esse si intenuisset
dolus. Et con. hosti. goff. et Jo. vt
in sum. eo. ti. q. liij.

Quid si vxor sine cuius lice
tiavit intrauit religi
onē vult ingredi. et maritus ostra
dicat. Rñ. fm Ray. Si vir iam edu
ctus est de monasterio a restitut⁹
vxori si p tpxor illo inuito ingredi.
xxiij. q. v. qd dō. Si aut vir nō est
eductus tūc fm Inno. mulier si in
gressu viri cōtinentiā vult p t in
gredi monasteriū. xxvij. q. ij. aga
thola. Si vō nō vult. nō p t viro in
uito ingredi. a ingressa pōt educi.
ar. m dicto. c. qd dō. si nō pōt debi
tum exigere. vt in dicto. c. qd dō.
extra. de ouer. cū. c. v. A. Ray. autē
dicat q etia si non fecit votū pōt in
uito viro intrare. xxvij. q. ij. agatho
la. a. xxiiij. q. v. q vxorē. Et con. pe.
hosti. a Goff. vt in sum. eo. titu. q.
liij. Didit istoz p t intelligi qñ vir
ingressus ligatus erat eligiōm p
votum vel p cōfessionē expressam
seu tacitam. Didit vō Inno. qñ
non erat sic ligatus. licet forte per
simplex votū teneretur ad continē
tiam. ar. dicti. c. quod dō. B.

Quid si ambo coniuges forni
cati sunt. nūquid pōt
alter altero inuito religionē intra
re. Rñ. fm Wil. Non p t. sicut a no
tat Hug. xxvij. q. ij. agathola. A.
Et si intrauerit potest reuocari. fm
eisdem. vt in sum. eo. titu. q. lv. B.

Quod credo veruz esse siue occulta
fuerit siue publica vtriusq fornicatio.
siue etiam alterius occulta. A.
Etiam ip̄s ingredientis. vt in bi
da. q. lv. B. alterius publica.

Quid si vterq non petita
licentia ab altero re
ligionez intrauit. Rñ. fm Wil. Nō
poterunt seinuicez repetere. qz neu
ter potest dicere ab altero se spolia
tum. sed vterqz intrando videtur re
nūciasse iuri quod habebat a iu
ri exigendi debitum i deo votuz vtrū
usqz tenuit et quo ad debitum exi
genduz et quo ad red dēnduz. A. si
vt non possit exigere. nec teneatur
red dēre. Et idē nō ē i hū. c. ti. q. lvi. B.

Quid si vterqz credens alte
rum mortuuz intrat
monasteriū. nūquid optaveritate
potest alteruz repetere. Rñ. fm In
no. Siue ignorātes siue sciētes al
terū viuere ingressi sunt monaste
riū. ambo p votum ratificatum vi
dentur p professionem voluntariāz
si secuta est. A. Secus aut si nō est
secuta p fessio expressa seu tacita.
quia tunc non succedit obligatō.
Et ita p t intelligi dictū Wil. qui vi
det otradicere. vt in sum. eo. tit. q.
lvij. B. Generaliter de voto intran
di religionē. plura sup. religio. iij.

Quod cum quinto
quo ad cōmutationē seu
dispensationē. Vt in votis possit
dispensari v l cōmutari. Rñ. fm Ray.
Votum cōtinentie non cōmutatur
maxime p ep̄os. q̄a vir vel nūq̄
posset aliqd meli⁹ inueniri in quo
h. iij.

fieri et commutatio ut patet Eccl. xxvii.
A. Ibi dicitur. Omnis potest ratio non
est digna aie continetis. Per papam
aut ex ea bene potest fieri talis dispensa-
tio etiam super voto solenni continentie.
ut super religio. i. xxiii. i. additioe.
Speculator aut a aliquo alij tenet quod
etiam episcopus possit dispensare ex ea super
voto simplici continentie: puta nevo-
uens labat in danabilem fornicati-
onem si esset iuuenis. ex. q. de. vl. vo.
c. venies. ubi hoc tangit dominus An-
debu. a. m. c. rursus. eo. tit. ubi ad
finem dicit. Et dato quod episcopus non possit
dispensare in contrahendo. scilicet cum eo quod vo-
uit continentiam: dispensabit tamen super de-
bito post contrahendum exigendo. Si tamen etiam
iam tenet **Al.** quod episcopus possit dispensa-
re super voto de non petendo debitum coni-
gale. ut super votum. in. xi. i. in additio-
ne. B. Et nihilominus si quis post vo-
tum continentie simplex contrahit:
matrimonium tenet. si contrahendo
mortaliter peccat. Aliam vero vota si-
cut et ponit Tho. secunda secunda. q. lxxv.
vii. p. ut commutari. Nam ut idem sub-
dit. votum debet esse melioris boni
Id autem quod vult aliquis est malum
vel inutile vel melioris boni impedi-
tium. quod est contra rationem eius
quod cadit sub voto. et ideo necesse
est quod determinet votum in tali casu
non esse servandum. Et siquidem ab-
solute determinet aliquod votum non es-
se servandum dicitur esse dispensatio vo-
ti. Si autem per hoc quod servandum
erat aliquid aliud imponatur: dicitur
commutatio. Unde minus est votum
commutari quam iuvotis dispensari. Ut quod
tamen in potestate ecclesie consistit. **A.**

Item in sum. li. ii. viii. q. lxx. B.

Quis potest in votis dispen-
sare vel commutare.
Rn. Dyocesanus episcopus. extra eo. ca-
pitulo primo nisi in quibusdam que
sunt ei expresse prohibita. ut est
votum continentie prout dictum est
supra. in precedenti. A. Et ibi de hoc
melius in additione. **B.** Item votum
terre sancte. extra eo. multa. Adde
etiam de voto visitandi limina apostoli-
cum Petri et Pauli. similiter a be-
ati Jacobi. In quibus solus papa
dispensat. a ita observat curia. **A.**
Non est ergo consulendum hominibus
sed quosdam quod dent suas pecuni-
as questoribus seu nunciis hospitalium.
quia fallunt et decipiunt homines.
Nam cum redemptio talium votorum debet
fieri cum auctoritate episcopi. quod ita dicitur in li-
teris papalibus. aliter enim secundum predi-
ctos fieri non potest. vide super. questu-
arii. xi. B. Ut autem in voto contine-
tie possit papa cum clericis et religi-
osis dispensare. vide super. religio. i. xi.
xx. qui incipit. Utque cum religio-
sis. **A.** Et ibi de hoc in additione. Et
si minor episcopus de iure communi non potest
dispensare super votis. ut et sentit glo.
in. c. v. extra. de voto. si licet et Ray. ut
in sum. eo. ti. q. lxxi. ubi etiam patet
secundum **Al.** quod episcopi possunt dispensare in
omnibus votis in quibus expresse
non sunt prohibita sicut in voto terre sa-
cte. Itaque dicitur quod non potest dispen-
sare in votis perpetuis. que sunt re-
ligionis et huiusmodi.

Utque prelati pro libito suo
possint in voto dispensa-
re. **Rn.** secundum **Tho.** ubi supra. Sicut

prelatus nō potest p̄cipere malū ita
nec impedire bonū. s̄. op̄aturus. S; ad
platu spectat diiudicare qd sit
magis v̄tiosum. Et idē in manife
stis dispensatio plati non excusat
a culpa. puta si dispensaret cu; ali
quo sup̄ voto de ingressu religionis
nulla apparere cā. Si autē esset cā
apparens p̄p̄t quā saltē in dubiū
verteret tūc posset statū iudicio p̄
lati dispensatis vel om̄tantis. nō
tū iudicio p̄prio nisi eēt aliqd ma
nifeste illicitū. aut nō posset q̄s fa
cile ad sup̄iorē recurrere. **A. Idem**
in sum. eo. ti. q. lxxxi. B.

Sz que ē cā sufficiens vt dis
p̄set in votis v̄t vt om̄e
ti possit votū. s̄. fm **Al. in. iij. Suf**
ficiens cā est paupertas. vt si voluit
ieiunium a mendicās nō inuenit
horayna. **A. v̄tpe cōgruo ad susti**
nendū ieiunū. B. q̄tū sufficiat. Si
militer a infirmitas. vt si voluit ab
stinentiā a vino a a carnib; et in
currit languorē a h̄mōi. **A. vt si vo**
luit nō comedere carnes. a cū mendi
cat nō dant ei nisi carnes v̄t ea que
sunt carnib; cōcta. que si nō come
dat media consumetur. fm eundē
Al. et in sum. eo. ti. q. lxxxi. B.

Sz quō debet fieri om̄tatio
voti. **Rn. fm Ray. Deb;**
sup̄ior h̄re cōsiderationē ad faculta
tes votis a exp̄sas quas factu
rus erat si votū impleuisset. a etiā
ad labore; et filia. **A. Ita similia**
non sūt nisi si cōsiderent exp̄se in
eundo morādo et redeūdo simul cū
labore. vt in **sum. eo. ti. q. lxxxi. B. Et**
si votum erat **Ierosolimitanum**

scilicet al' cōtra hereticos a infideles
om̄ia sine diminutione transmit
tat. **extra eo. magne. et. c. q. super**
his. In alijs autē pegrinationib;
puta sancti **Jacobi** et similitū. eēde
exp̄se cōsiderande sunt. et in alios
pios vsus ouertende. **extra eo. c. v.**
et. c. scripture. Sed a ad locum pe
grinationis mittere hab; oblatio
nem quā ibi erat facturū. S; hoc
vltimū intelligendum est de hone
state nō de necessitate. Nam neq;
decretales allegare aliquōd dicunt
de h̄mōi oblatōne. nec illi ecclesie
p̄ hoc est acquisitū; aliquōd ius.
vt in **c. se. iij. In voto autē absti**
nentie h̄nda est ratio asp̄tatis a
aliorum que in voto cōprehēsa fue
runt. Idem de affluentia votis. ex
tra eo. c. v. Vnde cuius; cōmū qui
voluisset q̄ singulis sextis ferijs in
pane et aqua ieiunaret nō suffice
ret p̄ cōmutatione cōstruere vnū;
altare. et allat hic Ray. extra eo.
perpendimus. Que decretalis non
est i moderna cōpilatione. sed in
p̄ori que currebat eo tpe q̄ Ray.
summā cōposuit. vt dictum est su
pra. nouitius. i. iij. A. Predictis cū
Ray. cō. hosti. vt i dicta. q. lxxxi. B.

Pone q̄ quidam h̄ns ali
ena incerta voluit ea
in subsidium terre sancte. nunq̄d
tale votū potest ab episcopo cōm
mutari. **Rn. secundum Wil. Non cre**
do q̄ sine licentia pape possit ea in
alios vsus vertere. **A. etiā si ingre**
diatur religionem. sedm eundem
Wil. etiam in sum. eo. titu. quest.
lxxxi. B.

Votū de festādo in sab-
bato semp sit mutan-
duz. *Rñ. fm Wil.* mutari p̄t. s̄ nō
est necesse q̄ mutet. q̄ licitū est.
nisi forte p̄sona suspecta esset q̄ vel-
let iudicare. *A. Immo v̄i* semper
mutandū. *Nā* sabbatū solenniza-
re philemur nisi aliud festū in eo
currat ne iudicare videamur. *S*
conse. dis. iij. c. et. c. puenit. *Ite* q̄
h̄ vt plurimū sit ad aliq̄m sup̄sti-
ciosam obseruantia que oīno p̄-
hiberi debet. *xxvi. quest. vii. non*
obseruetis. et. c. se. B.

Votū sexto qd̄
soluitur p̄ ingressum reli-
gionis. *Et* generaliter quidē omne
votū siue terre sancte siue aliis comu-
tari p̄t in votū religionis etia; siue
arbitrio sup̄ioris. q̄a illud indubi-
tanter melius est. extra eo. scriptu-
re. *A. Id in sum. li. i. ti. viij. q. lxxij.*
fm Ray. a Tho. B. S. tñ s̄ aliquo
rege siue impatore v̄l alio p̄poten-
te qui fecisset votū terre sancte ex
quo p̄deret totus exercitus. v̄l eti-
am de aliquo qui voluisset p̄ aliq̄s
annos esse in tali subsidio cū cen-
tum vel mille militibz et similibus
vbi p̄babiliter dubitat vtz p̄pō-
derari debeat cōis vtilitas v̄l priua-
ta. credo q̄ papa consulendus esset.
A. Id in hū. eo. ti. q. lxxv. fm Wil. B.

Bz quid si q̄s voluit magnā
quātitatē pecunie in sub-
sidio terre sancte. nūq̄d liberatus ē
p̄ ingressum religionis. *Rñ. scdm*
Wil. Quis si voluit ire liberatus sit
a labore eundem vel aliū m̄tēdij. nō

tñ liberatus est quo ad pecuniam
quā voluit. nec potest tale votū per
aliū q̄ p̄ papam solui vel comu-
tari. *A. Id in hū. eo. ti. q. lxxvi. B.*

Quid si q̄s p̄ patrev̄l ma-
tre suscepit votū im-
plendū. nūq̄d liberatus est p̄ in-
gressum religionis. *Rñ. fm Tho.*
in quo libet. *Ex q̄* ingressus sufficit
p̄ se. sufficit a p̄ patre a m̄re sua.
etia; q̄uis in ingressu de hoc nihil
intenderit. *A. Potest etia; votum*
implere de licentia prelati. *fm eun-*
dem Tho. et in hū. eo. ti. q. lxxix. B.

Quid si q̄s voluit magnā
elemosinā dare pau-
peribus in generali. vel etiā in spe-
ciali. aut q̄ ostenderet monasteriū
nūq̄d liberat p̄ ingressum religio-
nis. *Rñ. fm wil.* Si ex tali p̄missi-
one vel voto acq̄sita esset actio ali-
cui vel aliquibz. q̄ forte donauit v̄l
p̄misit eis. nō liberat nisi de cōse-
ntu illoz. *Secus* est si nulla ē acq̄sita
actio. q̄ nulli donauit nec p̄misit
nec se obligauit aliquibus. s̄ tñ
deo. quia tunc liberatur p̄ ingres-
sum. *A. si intendat illud minus vo-*
tū in hoc maius comutare. fm eū-
dem wil. vt in sum. eo. ti. q. lxxx. Et
videt hoc intendere nisi cōtrariū in-
tēdat. vt p̄t colligi ex dictis Tho.
et. eo. tit. q. lxxix. et supra. p̄proxi-
mo. B. dum tamen fiat auctē ep̄i
Non enī credo sufficere auctē p̄pri-
am. *Sufficit etia; licentia abbatis.*
vt in se. A. Wil. autem videtur di-
cere q̄ in hoc non sufficiat licentia
abbatis. *vt in dicta. quest. lxxx.*
Sed certe in isto casu non videtur

necessaria licentia ep̄i nec abbatis
scdm Ray. et Tho. vt in sum. eo. ti.
q. lxxiii. a supra. in principio hu
ius. c. et hoc quo ad vota tēpalia.
In alijs autē videtur requiri dispē
sacō et q̄ p̄lat⁹ religionis possit dis
pensare. vt dicitur in. i. se. B.

Utrū abbas vel prelat⁹
possit absoluerē reli
giosos a votis factis an ingressu
se fm Ray. Ip̄a religio in ipso in
gressu soluit huiusmodi vota. quia
soluit iuramentū: vt puta mīmo
ni a huiusmodi. extra. de regu. sa
ne. xix. q. ii. due. extra eo. scripture
Et dico precipue si ipse in ingressu
intendebat cōmutare. Addit Tho
in quolibet. q. cū obediētia sit max
imū votorum pro omni voto suffici
entissime recompensat. Et q̄ ingre
diens religionem nihil potest reti
nere sibi p̄prie voluntatis. nullū vo
tum p̄prie voluntate factū retinere
oportet. sed id debet ostēdere patri
monasterij. et se in hoc eius subi
cere voluntati. A. Tho clarius dicit
sic. q. licet quidam dicāt q̄ mona
chus eo ipso q̄ professus ē absol
uit ipso iure ab omni voto qd fec
in seculo. tamen q̄ in hoc nunq̄ vi
detur expresse facta dispēlatō nisi i
tēpali voto. tutius videtur dicēdū q̄
cū obediētia sit maximū votoꝝ p
omni voto sufficiētissime recōpēsat.
Et q̄ ingrediens religionem nihil
p̄t retinē sibi p̄prie voluntatis. nullū
votū p̄prie voluntate factū retinē oꝝ
si illud debz patri ostēdere mouste
vna se in hoc ei⁹ subijcē voluntati.
Vñ non vidēo q̄ ipse sit ipso iure

ab omni voto absolutus n̄ a tēpo
rali. puta a pegrinacōnib⁹ a simi
libus. de quo loquitur. c. scripture
Sed voluntate sui superioris p̄t omē
aliud votū respuere vel tenere. nisi
sit incompassibile alijs obseruan
tijs religionis vel caritati fratne.
Item Host. in dicto. c. scripture. di
cit q̄ tutius est q̄ dispensetur. In
sua autem summa dicit q̄ si intrā
do intendebat cōmutare id ad qd
primo se obligauerat: in nullo re
manet obligatus. Si vero hoc non
intendebat: recurrat. ad abbatē
qui secum poterit dispensare. et si
ne cuius licentia hoc non posset
exequi. Si tñ tal p̄mo votū tēpale
adimpleret et postea religionē in
traret tuti⁹ facēt. ar. ex. 8 spō omī
fū. vt et no. in sum. e. ti. q. lxxviii.
Et dicit ingrediens intendere cō
mutare semp qñ cōtrariū nō inten
dit vt a in p̄cedēti. i. tactū est. B.

Vura i. cōmu
niter quib⁹ sit. se fm Ray
Vfura est lucy ex mutuo pacto de
bitū vel exactū. A. Con. Inno. ext.
eo. c. i. B. Non ei putō vfurā si gra
tis oblatū grātis accipit. ar. xiiij.
q. iij. vfura. dist. xviii. de eulogijs
i. q. ii. sic. Vñ gos. sic diff mit Vfu
ra est q̄cqd sorti accedit intēione
p̄cedēte vel pacto. Nā sola intēō
facit vfurā. ex. e. c. fuluit. 8 q. i. se. Et
dē lucy ad dēaz intēesse. Nā h̄ vltē
sortē non possit accipi lucy tñ intē
esse sic. puta si vnus sic tenet rem
meam mala fide. et dat mibi in
pignus p mutuo sibi a me facto

possum bñ rei feudus ultra sorte
retinere quia hoc nō est lucrum sed
interesse. a ideo retinere possuz. ex
tra. de feu. c. v. et extra. eo. c. v. a. c. cō
quest. Et licet hxc cāplā loquantē
de rebū eccl'ie. tñ idē est a in reb⁹
seculariū. vt a notat glo. in dco. c.
v. de vsu. Ex mutuo aut dicit. qz in
hoc cōtractu pprie omittitur vsura
Deuf. xv. ibi si audieris vocē domi
ni dei tuiat. Facit etiam. c. xiiij. q
ij. Itē Luce. vi. Mutuū date a c. a
extra. eo. consuluit. Et est mutuū
cōtractus in quo quis aliqd dat re
cepturus si idē in numero si tātūde
i genē suo. Et dī ex eo qz d meo fiat
tūū qz mutuās trāffert dñiūz i eū
cui mutuat. a fit in rebus que cō
sistunt numero. pondere. vel mēsu
ra. vt. l. ij. ff. si cer. pe. Et committit
vsura in isto cōtractu qñ aliqd re
cipitur ultra sortem. nō obstante
qz mutuās suscipiat in se i aliquo
casu sortis periculū. extra. eo. nau
gant. Et h in mutuo pprie cōmitta
tur vsura. tñ idē est etia in alijs
cōtractib⁹ rōe equipollentie. vt in
empcione a venditōe a d terminū
videlicet quando venditur termin⁹
seu tps vt in dco. c. nauigati. Et iō
huic diffinitōi videt ad dēdū. lu
cru ex mutuo vl eqpollenti. Pacto
dī. qz si aliquid datur sine pacto et
gratis non esset vsuā. vt a pñadu
est. Radum dicit. qz etiam si sine
pacto aliqd extorqueatur: vsura
committitur. qz quicquid accedit
sorti vsuā ē. xiiij. q. iij. pleriqz. Et vt
dēm est etia sola intentōe vsura cō
mittitur. extra. eo. consuluit. Et in p

diāis omnibus pōt colligi. qz vsura
est lucr ex mutuo vel equipollenti
pacto vel intentōe debitum vel ex
adum.

Utr sola spes lucri faciat
vsuraz. Re. Sic. extra
eo. c. i. et. c. consuluit. xiiij. q. iij. si fe
neraueris. Quod intelligit fm Goff
quando pñcipalit cā mutuādi pō
tur in expectatōe lucri vl emolumē
ti. Al si pñcipaliter moueatur ad
mutuādū ppter caritate. et tñ ere
dit qz ille retribuet: nō est viciōsuz
ar. lxxvij. dis. in. singulis. lxx. di. si
officia. a lxi. d. qd pderit. Cū emm
quis mutuū dat liberalit scire pōt
debitorez sibi naturaliter obligat
ad antidota. extra. de testa. cū in of
ficijs. ff. de peti. here. sed a si lege
psuluit. Con. inno. a hosti. Cō. et
am glo. in. c. psuluit. extra. eo. a no
tatur in sum. lib. ii. ti. vii. q. v. B. Qñ
vero sub spē recipiēdi mutuatur pecu
niā. pñcipue si al nō erat mutuatur
us quicquid postea etiam gratis
accipit: vsura est siue sit pecūia vel
alia res a siue psistat i dādo siue in
faciēdo aliqd. xiiij. q. iij. c. v. ij. a iij.
A. Hic gñs accipe intelligit a sine
vlla exactōe fm eūdē. Ra. et in dēa
qz si tñ auz libeā volūtatē cōcedētis
al nō teneat ad estitutōez. h inten
tio recipiētis fuit i viciōsa. qz in cō
cedēdo magis attēda ē volūtas cō
cedētis qz accipietis. in Insti de ob
li. qz ex delict. nal. p. placuit. i. si. vbi
vt hoc clāe determinati vbi dī qz
si credat quis rē sibi cōmodatam
inuito dñō se cōtradare. dñō autez
volēte id fiat: furū nō committit. Ecce

ergo quō manifeste tollitur. qui a
licet volūtas accipientis sit viciosa
tamē vicium tollitur per volūtatē
dñi rei que nō est viciosa. Pro hoc
etiam fac. q. restitutō non debet fi
eri nisi damnū passo. extra. de re.
iur. p. dñi. li. vi. et Leuit. v. et Nūe
ri. vi. Sed hic cōcedens nō ē pass⁹
aliqđ damnum. cum ex meravolū
tate cesserit. ergo sibi non debet fi
eri aliqua restitutō. Cum igitur vi
tiū fuerit in sola intencōe. ad pur
gationē sufficit sola cōfessio. extra
de simo. c. si. Non ob. l. sed a si. ff. si
cer. p. vbi dicitur q. si volū tibi re
donare a tu credebās tibi mutuo
dari: non efficitur tua ante cōsumpti
onē. quia hic intentio recipientis
et concedentis discordabant. S; in
casu nostro non sic. sed potius con
cordant cū cōcedēs velit dare a reci
piens accipere. Item nō ob. c. con
fuit extra eo. q. ibi loquitur quan
do vsura cōmittebatur nō solū ppter
spem creditoris sed etiam propter
nō libertatē voluntatē debitoris. ideo
ibi datur restitutō. Al. secus. vt p;
ex predictis Et dare et formalitē fac
quod habet sup. restitutō. i. p. l. t.
In dubio autēz nisi aliud salte; ex
manifestis vicioris apparet psumi
tur mutuū accipiens cā intencō
ne aliqđ dare q. mutuū pstat
mutuauit. vt si mutuauit ex carita
te presumat a ille dedisse ex carita
te et libera voluntate. Al. secus. nā
vnus q. s. psumit aliqđ dare eo mō
quo accepit. ff. man. l. si vō non re
munerandi. Fide; papinian⁹ vbi
dicit q. qñ aliquis rez simplicitē

cedit presumitur donare illi qui p
us donauerat sibi. **B**

¶ Utrū homo sponit pro pecu
nia mutuata aliquaz
cōmoditatem accipere. **R. fm. Tho**
scd a scd. q. lxxviii. Sicut si aliquis
pro pecunia mutuata vel pro qua
cūq; alia re que vsu cōsumitur acci
pit pecuniaz ex pacto expresse vel
tacito peccat cōtra iusticiā. ita eti
am q. cūq; ex pacto tacito vel exps
so accipit qđ cūq; aliud cuius pre
ciū pecunia mēsurari possit: si lē pec
catū incurrit. s; tñ si accipiat aliqđ nō
quali exigens nec quasi ex aliqua
obligacōe tacita vel expsta sed sic
gratuitū donū: nō peccat: q. ante
q. pecuniam mutuasset licite potēat
aliquid donū gratis recipere. nec
peioris cōdiciōis efficitur p hoc q.
mutuauit. Itē licetū est p mutuo
exigere seu recipere rēpēscacōez eo; p
que pecunia non mēsuratur: vt
puta tenuolētia et amorē eius cui
mutuauit vel aliud hmoi. **A. Idē in
fū. eo. ti. q. ii. B**

¶ Utrū p pecunia mutuata pos
sit licite peti munus a
ligua vel ab obsequio. **R. fm. Tho vbi
sup.** Sicut nō l; expectari vel exigī
mun⁹ a manu pacto vel expsso. ita
nec mun⁹ a ligua vel ab obsequio q.
vt cūq; pecunia exuari p. vt; i his
qui locāt opas suas q. manu vel
ligua exercēt Si vō mun⁹ a ligua
vel ab obsequio nō q. ex obligacōe
rei exhibeat. s; ex tenuolētia q. sub
extimacōe pecunie non cadit. tūc l;
hoc accipere. exigere. et expectare
A. Idē in sum. eo. ti. q. vii. B.

Sed quare est peccatū acti
pevfurā. *Et fm. Tho*
vbi supra. Accipere vsuraz pro pe
cunia mutuata est fm se iniustaz.
q̄renditur id qd non est. Ad cui?
evidentiā sciendū est q̄ quedā res
sunt quaru vsus ipsarum est co n
sumptio. sicut vinū cōsumim⁹ vten
do eo ad potū. a panē ab cibū. Vñ
in talib⁹ nō deb⁹ seorsuz cōputari vs⁹
rei a re ipsa. sed cuiusq̄ cōcedit⁹ vs⁹
ex hoc ipso cōceditur res. a pp̄ hoc
in talib⁹ p mutuū trāsfertur dñiuz
Si quis vero seorsuz venderet vinū
a seorsum vsum vinū. venderet eādē
rem bis. vel venderet id qd non est
Vñ manifeste p iniusticiā peccaret
Et fili rōne iniusticiā cōmittit q̄ mu
tuat vinū a tritici petēs sibi duas
recompensacōes. vñaz quīdem resti
tucionē equal rei. aliā vero preciū
vsus quod vsura dī. Quedam vero
sunt quaz vsus nō ē ip̄s⁹ rei cōsump
tio. sic vs⁹ domus est inhabitatō. nō
aut dissipatio. et ideo in talib⁹ seor
sum pōtvtūq̄ cōcedi: puta cui ali
quis tradidit alci dominiū dom⁹
reservato sibi vsu ad aliquod tps
vel econverso. cum quis concedit
alicui vsum domus reservato sibi
dominio Et propter hoc homo lici
te potest accipere preciū pro vsu do
mus a p̄ hoc petere domūz cōmo
datā sic patet in cōductōe a locacō
ne domus Pecunia aut fm p̄hm.
v. ethicorū. a in primo politicē p̄n
cipit ē inuenta ad cōmutacōes fa
ciēdas a ita pp̄ri⁹ a p̄ncipal⁹ vsus
pecunie ē ip̄s⁹ cōsumptio seu distractō
fm q̄ in cōmutacōes expenditur et

pp̄ter hoc secūdū se est illicitū pro
vsu pecunie mutuate accipere p̄ciū
qd dicit⁹ vsura Et sicut alia iniuste
acq̄sita tenetur hō restituere ita
pecuniaz quam p vsuram accepit
Q̄ aut lex moysayca cōcessit iudeis
accipere vsuram a gentib⁹. pmissuz
fuit ad vitandum maius damnu
s. ne a iudeis deuz colentib⁹ vsuās
acciperent prop̄ auariciā auerāt
debitū. Et addit *VI.* q̄ illa accepō
vsure a gentibus inter quas iudei
habitabant potius erat rei sue re
cupacio q̄ vsura. quia illa terra iu
deis tota data fuit a domino. *A. Idē*
in sum. eo. ti. q. iij. Sed saluo meli
ori iudicio p̄fate ratiōes efficaces
nō vidētur. quia aulibet p̄ q̄ etiaz
in reb⁹ mutuabilib⁹ differt vsus a
rebus sic substantia ab actu q̄ ex
ercetur in ea Et si dicat q̄ nō dē dif
ferre ex eo quia i ip̄so vsu cōsumit⁹
substantia tota. R̄ndetur q̄ lic⁹ cō
sumatur respectu sp̄ei seu indiuidui
non tam respectu generis. Nā res
mutuabiles recipiūt functionem i
genere suo. ff. si cer. p̄ell. ij. Et hoc e
tiam in iure clarum est. q̄ ita costi
tuitur vsus in reb⁹ cōsumptibilib⁹
sicut in nō cōsumptibilib⁹ de quo
habetur *Reica special. ff. de vsuf. l. i.*
ea re que vsu consu. Itē nec vide
tur efficax alia ratio. s. q̄ pecunia
inuenta sit ad cōmutationes. s.
potius emptiones faciēdas. ff.
de contrahē. em. l. v. quia ista racō nō
est generalis. Non enim se exten
dit ad alias res mutuabiles et in
q̄bus vsura cōmittitur. sic et in pe
cunia. Preterea ista rō faceret q̄ p

pecunia mutuata non liceret aliquid accipere. cuius tamen omnes et ipse **Tho** tenent contrarium. ut patet in **1^a 2^a 3^a 4^a 5^a 6^a 7^a 8^a 9^a 10^a 11^a 12^a 13^a 14^a 15^a 16^a 17^a 18^a 19^a 20^a 21^a 22^a 23^a 24^a 25^a 26^a 27^a 28^a 29^a 30^a 31^a 32^a 33^a 34^a 35^a 36^a 37^a 38^a 39^a 40^a 41^a 42^a 43^a 44^a 45^a 46^a 47^a 48^a 49^a 50^a 51^a 52^a 53^a 54^a 55^a 56^a 57^a 58^a 59^a 60^a 61^a 62^a 63^a 64^a 65^a 66^a 67^a 68^a 69^a 70^a 71^a 72^a 73^a 74^a 75^a 76^a 77^a 78^a 79^a 80^a 81^a 82^a 83^a 84^a 85^a 86^a 87^a 88^a 89^a 90^a 91^a 92^a 93^a 94^a 95^a 96^a 97^a 98^a 99^a 100^a 101^a 102^a 103^a 104^a 105^a 106^a 107^a 108^a 109^a 110^a 111^a 112^a 113^a 114^a 115^a 116^a 117^a 118^a 119^a 120^a 121^a 122^a 123^a 124^a 125^a 126^a 127^a 128^a 129^a 130^a 131^a 132^a 133^a 134^a 135^a 136^a 137^a 138^a 139^a 140^a 141^a 142^a 143^a 144^a 145^a 146^a 147^a 148^a 149^a 150^a 151^a 152^a 153^a 154^a 155^a 156^a 157^a 158^a 159^a 160^a 161^a 162^a 163^a 164^a 165^a 166^a 167^a 168^a 169^a 170^a 171^a 172^a 173^a 174^a 175^a 176^a 177^a 178^a 179^a 180^a 181^a 182^a 183^a 184^a 185^a 186^a 187^a 188^a 189^a 190^a 191^a 192^a 193^a 194^a 195^a 196^a 197^a 198^a 199^a 200^a 201^a 202^a 203^a 204^a 205^a 206^a 207^a 208^a 209^a 210^a 211^a 212^a 213^a 214^a 215^a 216^a 217^a 218^a 219^a 220^a 221^a 222^a 223^a 224^a 225^a 226^a 227^a 228^a 229^a 230^a 231^a 232^a 233^a 234^a 235^a 236^a 237^a 238^a 239^a 240^a 241^a 242^a 243^a 244^a 245^a 246^a 247^a 248^a 249^a 250^a 251^a 252^a 253^a 254^a 255^a 256^a 257^a 258^a 259^a 260^a 261^a 262^a 263^a 264^a 265^a 266^a 267^a 268^a 269^a 270^a 271^a 272^a 273^a 274^a 275^a 276^a 277^a 278^a 279^a 280^a 281^a 282^a 283^a 284^a 285^a 286^a 287^a 288^a 289^a 290^a 291^a 292^a 293^a 294^a 295^a 296^a 297^a 298^a 299^a 300^a 301^a 302^a 303^a 304^a 305^a 306^a 307^a 308^a 309^a 310^a 311^a 312^a 313^a 314^a 315^a 316^a 317^a 318^a 319^a 320^a 321^a 322^a 323^a 324^a 325^a 326^a 327^a 328^a 329^a 330^a 331^a 332^a 333^a 334^a 335^a 336^a 337^a 338^a 339^a 340^a 341^a 342^a 343^a 344^a 345^a 346^a 347^a 348^a 349^a 350^a 351^a 352^a 353^a 354^a 355^a 356^a 357^a 358^a 359^a 360^a 361^a 362^a 363^a 364^a 365^a 366^a 367^a 368^a 369^a 370^a 371^a 372^a 373^a 374^a 375^a 376^a 377^a 378^a 379^a 380^a 381^a 382^a 383^a 384^a 385^a 386^a 387^a 388^a 389^a 390^a 391^a 392^a 393^a 394^a 395^a 396^a 397^a 398^a 399^a 400^a 401^a 402^a 403^a 404^a 405^a 406^a 407^a 408^a 409^a 410^a 411^a 412^a 413^a 414^a 415^a 416^a 417^a 418^a 419^a 420^a 421^a 422^a 423^a 424^a 425^a 426^a 427^a 428^a 429^a 430^a 431^a 432^a 433^a 434^a 435^a 436^a 437^a 438^a 439^a 440^a 441^a 442^a 443^a 444^a 445^a 446^a 447^a 448^a 449^a 450^a 451^a 452^a 453^a 454^a 455^a 456^a 457^a 458^a 459^a 460^a 461^a 462^a 463^a 464^a 465^a 466^a 467^a 468^a 469^a 470^a 471^a 472^a 473^a 474^a 475^a 476^a 477^a 478^a 479^a 480^a 481^a 482^a 483^a 484^a 485^a 486^a 487^a 488^a 489^a 490^a 491^a 492^a 493^a 494^a 495^a 496^a 497^a 498^a 499^a 500^a 501^a 502^a 503^a 504^a 505^a 506^a 507^a 508^a 509^a 510^a 511^a 512^a 513^a 514^a 515^a 516^a 517^a 518^a 519^a 520^a 521^a 522^a 523^a 524^a 525^a 526^a 527^a 528^a 529^a 530^a 531^a 532^a 533^a 534^a 535^a 536^a 537^a 538^a 539^a 540^a 541^a 542^a 543^a 544^a 545^a 546^a 547^a 548^a 549^a 550^a 551^a 552^a 553^a 554^a 555^a 556^a 557^a 558^a 559^a 560^a 561^a 562^a 563^a 564^a 565^a 566^a 567^a 568^a 569^a 570^a 571^a 572^a 573^a 574^a 575^a 576^a 577^a 578^a 579^a 580^a 581^a 582^a 583^a 584^a 585^a 586^a 587^a 588^a 589^a 590^a 591^a 592^a 593^a 594^a 595^a 596^a 597^a 598^a 599^a 600^a 601^a 602^a 603^a 604^a 605^a 606^a 607^a 608^a 609^a 610^a 611^a 612^a 613^a 614^a 615^a 616^a 617^a 618^a 619^a 620^a 621^a 622^a 623^a 624^a 625^a 626^a 627^a 628^a 629^a 630^a 631^a 632^a 633^a 634^a 635^a 636^a 637^a 638^a 639^a 640^a 641^a 642^a 643^a 644^a 645^a 646^a 647^a 648^a 649^a 650^a 651^a 652^a 653^a 654^a 655^a 656^a 657^a 658^a 659^a 660^a 661^a 662^a 663^a 664^a 665^a 666^a 667^a 668^a 669^a 670^a 671^a 672^a 673^a 674^a 675^a 676^a 677^a 678^a 679^a 680^a 681^a 682^a 683^a 684^a 685^a 686^a 687^a 688^a 689^a 690^a 691^a 692^a 693^a 694^a 695^a 696^a 697^a 698^a 699^a 700^a 701^a 702^a 703^a 704^a 705^a 706^a 707^a 708^a 709^a 710^a 711^a 712^a 713^a 714^a 715^a 716^a 717^a 718^a 719^a 720^a 721^a 722^a 723^a 724^a 725^a 726^a 727^a 728^a 729^a 730^a 731^a 732^a 733^a 734^a 735^a 736^a 737^a 738^a 739^a 740^a 741^a 742^a 743^a 744^a 745^a 746^a 747^a 748^a 749^a 750^a 751^a 752^a 753^a 754^a 755^a 756^a 757^a 758^a 759^a 760^a 761^a 762^a 763^a 764^a 765^a 766^a 767^a 768^a 769^a 770^a 771^a 772^a 773^a 774^a 775^a 776^a 777^a 778^a 779^a 780^a 781^a 782^a 783^a 784^a 785^a 786^a 787^a 788^a 789^a 790^a 791^a 792^a 793^a 794^a 795^a 796^a 797^a 798^a 799^a 800^a 801^a 802^a 803^a 804^a 805^a 806^a 807^a 808^a 809^a 810^a 811^a 812^a 813^a 814^a 815^a 816^a 817^a 818^a 819^a 820^a 821^a 822^a 823^a 824^a 825^a 826^a 827^a 828^a 829^a 830^a 831^a 832^a 833^a 834^a 835^a 836^a 837^a 838^a 839^a 840^a 841^a 842^a 843^a 844^a 845^a 846^a 847^a 848^a 849^a 850^a 851^a 852^a 853^a 854^a 855^a 856^a 857^a 858^a 859^a 860^a 861^a 862^a 863^a 864^a 865^a 866^a 867^a 868^a 869^a 870^a 871^a 872^a 873^a 874^a 875^a 876^a 877^a 878^a 879^a 880^a 881^a 882^a 883^a 884^a 885^a 886^a 887^a 888^a 889^a 890^a 891^a 892^a 893^a 894^a 895^a 896^a 897^a 898^a 899^a 900^a 901^a 902^a 903^a 904^a 905^a 906^a 907^a 908^a 909^a 910^a 911^a 912^a 913^a 914^a 915^a 916^a 917^a 918^a 919^a 920^a 921^a 922^a 923^a 924^a 925^a 926^a 927^a 928^a 929^a 930^a 931^a 932^a 933^a 934^a 935^a 936^a 937^a 938^a 939^a 940^a 941^a 942^a 943^a 944^a 945^a 946^a 947^a 948^a 949^a 950^a 951^a 952^a 953^a 954^a 955^a 956^a 957^a 958^a 959^a 960^a 961^a 962^a 963^a 964^a 965^a 966^a 967^a 968^a 969^a 970^a 971^a 972^a 973^a 974^a 975^a 976^a 977^a 978^a 979^a 980^a 981^a 982^a 983^a 984^a 985^a 986^a 987^a 988^a 989^a 990^a 991^a 992^a 993^a 994^a 995^a 996^a 997^a 998^a 999^a 1000^a**

Ut patet ex eo quod si quis accipiat pecuniam figuratam ad ostentationem vel ad ponendum pignus sit usurarius. **Secundum Tho.** ubi supra. Tales usus pecunie licite quis recipere possit.

set. sic homo licite vendit usum vaforum argenteorum. quod retinet sibi dominus. **Idem Hosti.** a. h. ff. commodati. l. in p. p. l. a. l. se. **A.** **Idem** etiam notat gl. in c. de questus. extra e. a. idem notatur in sum. eo. ti. q. iiii. **B.**

Quoniam aliqui conati sunt probare quod usura non est peccatum. **Re.** dicebant quidam sic. Cum creditor mutuatur pecuniam suam debitor obligatur ei ad recompensandum extra de testa. cu. in officijs. Ergo et hac obligationem potest creditor deducere in pactum vel saltem sperare eius effectum. Sed sciendum quod qui cum hoc pertinaciter teneret. esset hereticus. ut in de. ex gravi. extra eo. ti. **Ad illud vero** quod in contrarium obijciunt. dicendum secundum **Tho.** scda scde. q. lxxviii. quod ille qui accipit mutuum ex debito iusticie non tenetur ad plus recompensandum quam mutuo accepit. **A.** sed solum obligatur in quantum commodum potest ex quadam naturali equitate que non potest deduci in pactum. nec etiam principaliter sperari. ar. extra. de simonia nos. **B.** Unde contra iusticiam est si ad plus reddendum obligetur.

Ut patet committat usuram qui sibi eo pacto mutuatur ut ille sibi remutuet. **Re.** secundum **Tho.** ubi est pro pecunia mutuata nihil exigendum vel expectandum est nisi tenuerit affectus qui sub extimatione pecunie non cadit. Ex illo autem potest procedere spontanea mutatio. Repugnat autem ei obligatio ad mutuum faciendum in posterum. quod est talis obligatio pecunie extrinseca potest etiam licite esse quod mutuativum sit mutuet aliud. si non licet obligare

debitorem ad mutuū in posterū faciendum. Itē no. xliij. q. iij. si fene-
raueris. in glo. Cō. Host. A. Con.
etia; Wil. a Goff. vt in sum. eo. ti.
q. xxiij. B.

Quid si dñi molendinorum mutuēt p istoribus ita q molant solū in eorū molen-
dinis. Rñ. fm Wil. Vsuram omittit.
Accipiūt enī vltra sortē aliqd
qđ consistit in faciēdo a auferunt de
bitorib; libertate; molendib; viuo
luerint. Si tñ ipsi debitores ppter
hoc nō sunt damnificati nō tenen-
tur illi dñi ad restitutionē aliquā
nisi qten⁹ extimari deberet libertas
molendib; viuo lebāt p̄satis circū
stantijs laboris et expensarū. A.
Talis libertas p nihilo extiman-
davideť q̄tū ad restitutionē qñ ex
eius adēptōne nullū secutū est dā
nuz in cuius re cōpensationē restō
facienda ē extra. de mutu. c. si. Du-
to etiā in hoc casu. q si mutuū acci-
piens nō damnificet nec possit dā
nificari nō omittat vsura. cū etia;
pro mutuo possit aliqd recipi seu
exigi qđ nō mensurat pecuniā. vt
supra. §. ij. Et hoc casu vel simili qđ
accipit pecuniā nō mensurat. nec
ex pte mutuū recipiētis cū i nullo
damnificet. nec ex pte mutuātis cū
nihilo plus recipiat qđ qđ ex loca-
tōne rei seu opay suay mereat. Et
multo minus vsura cōmittit si mu-
tuū accipiens nō damnificet nec
obliget ad molendū vlt simile. sed
solū accipiat mutuū retinendum
quousq; ad molendinū mutuātis
moluerit ppter p̄dictas rōnes. et

q mutuās p̄t tempus sui mutuū li-
mitare. ff. si cer. pe. l. vñū. Al' inu-
merabilis mltitudo esset vsuraria
cū fundi hodie nō possint sine mu-
tuo locari. Immo hoc casu videtur
potius grauari cōditio mutuantis
q recipiētis si diligēter inspiciat.

Quid de creditorib; q ter-
mino remēte soluti
om̄s nolūt cōcedere prolationē ter-
mini nisi data sibi pecuniā vel alio
equipollenti. Rñ. Tales etiā si nō
expresse exigunt vsurarij sunt. ex
tra eo. consuevit.

Sz nūquid est vsura si qđ de-
derit. x. vlnas p̄m̄i pro
alijs. x. vlnis in futuro dādis. R.
fm Wil. Verius iste cōtractus est
pmutationis q mutuū. et ideo nō
radit vsura hic. A. quia fm eū dē;
Wil. in mutuo mensura restringit
ad modios et lagenas. et aliā va-
so eū genera quib; mensurari so-
lent liquida et grana. vt in sū. eo.
ti. q. xiiij. vbi a no. quod hic hē. B.
Possit tamen fieri in fraude vsura-
rum. vide hunc casum hic infra dif-
fusus. §. xxi. qui incipit. Nūqđ cō-
mittitur. A. Et ibi pat; q tunc hoc
dicit fieri in fraude vsurarū qñ dās
apponit cōditionē ex qua cōsequi-
tur aliquam meliorationem. B.

Vt vsurarij sint ifames. R.
Secundū leges di-
stinguēdū est. q aut quis est ita
vsurarius q exercet improbu; fe-
nus. v. q post terminum etiam de
vsurario lucro prouentū comput-
at et petit vsuras. aut etiam si ex-
erct vsurā cētesimā v. q in capite

anni usura adequat sorti. et isti ta-
les infames sūt. iii. q. vii. infames.
in fi. C. ex q. cau. in fa. i. ro. l. impro-
buz. A. In hac lege nō solum dē de
usuris usurarū a de usura cētesima
sed etiā d omni improbo a illegiti-
mo fenore ut ibi p3 p glo. Et hodie
omnis modus est illegitimus ut in
fray. qd de legib. Et sic hodie etiā
iure ciuili omnis usurarius est infā-
mis. qd a dī notare Bar. in dicta.
l. improbū. a dñs An. de bu. in. c.
Rapnūtius. extra. de testa. a p hoc
fuisse determinatū q si fr̄ meus in-
stituisset usurariū heredes ego pos-
sum rumpe testm p qrelam inoffi-
ciosi. C. de inoffi. testa. l. fr̄es. et q
sic de facto cōsultuit et obtinuit. B.
Sed fm iura canonica in qualibet
usura cōmittitur peccatum morta-
le a incurritur infamia. vi. q. v. infā-
mes. maxime si publici sūt usurā-
rij. Nam et testamenta eorū ipso
iure sūt irrita. extra eo. qd li. vi.
A. Et ibi patet q hoc est verū nisi
dederint satisfactionem seu cautio-
nem scdm formam ibi positam. B.
¶ Utrū dona a elemosine lici-
te possint recipi ab usu-
raio data. Re. fm VI. Sic nisi ppter
hoc efficiat nō soluēdo. Nam q tūc
recipet ab eis; tenet eis restituere
vel illis a quibus ipi acceperūt.
Secus itaq si hñt alia pte usuras.
et p hoc nō efficiunt non soluēdo.
A. Dic q ab usurario manifesto pe-
nitus non pñt recipi oblationes.
Itē nec res quaz dominū n̄ trās-
fert in usurariū pñt recipi ab usu-
ralo manifesto siue n̄ manifesto.

de quo in se. p. dicitur. Item nec ali-
quid recipi potest in fraudez credi-
torum. de quo supra. restitutō. i. p.
xiiij. in additione. v. item null. B.

¶ Utrū in usura transferat do-
minium. Re. fm VI. Sic
cum et omnis voluntaria datio faci-
at transferre dominium. Nam usu-
re dantur voluntate cōditionata. s.
quia potius vult aliqz ultra sor-
tem dare q mutuum non accipe.
Con. glo. xiiij. q. iij. si quis usura.
A. Item in sum. eo. ti. q. xv. Sed qz
super isto puncto pendit intellectus
ab agnoscēdo utz a qñ recipiens
rem ab usurario teneatur ad resti-
tutionem. Sciendū q sup isto pū-
cto sūt varie opi. Aliqui nāq te-
nent q recipiēs rem ex usura acq-
sitaz ab usurario oīo teneat ad re-
stitutionē. Et hoc vñ tenē dñs Lau-
rentius de florētia in suo tractatu
de usur. pte. ii. q. lix. fm opi. hosti.
in su. de pe. a re. dices q filij nō hñt
tū nisi de usuris vel si hñt respectu
acq̄sitorū ex usur. a etiā vxor: non
pñt recipere alimēta d bonis pñis vel
mariti. sic nec de rebz raptis nisi in
casu extreme neccitatis. Hoc itē te-
nent nōnulli theologi dicentes q
dominiū rez ex usura acceptaz nō
transferē in usurariū. p. c. si qz usu-
ram. xiiij. q. iij. vbi dicit. Si quis
usuram accipit rapina; facit. a p.
c. quid dicam. ea. q. et cā. vbi dīc
Aug. q receptum ex usuris male
utiqz possidet. et vellem q restituere-
tur. Et quod male possidetur alie-
nū est. Item videt sentire. glo. ter.
et Inno. in. c. cum tu. ad fi. extra. d

usuris. Vbi videtur ponere casum
qñ ex pecuniā usuraria res emittur
inter alios speciales. i. quibus res
empta ex pecuniā aliena efficitur
illius cuius erat pecuniā. & sic innu
unt q pecuniā usuraria sit aliena &
non usurarij. Et in illa opinio. est
Ala. vt dicit Bern. in dicto. c. cum
tu. Itē p hac extra. de usuris. c. qz
fere. vbi accipiens oblatōes ab u
surarijs cogitur restituere. Sed in
otrarū facit. quia valde dignum
est vt res voluntate dñi eū transfe
rantur i aliū. in Insti de re. diuis. §.
p traditiōem. et nā p voluntatem n
literam qz volūtas co acta volūtas
est. ff. qd me. cā. l. si mulier. §. p lē
Et hoc. §. q transferatur dominuz
in usurarium videtur tenere glo. in
dicto. c. si quis usuram. Et Inno.
in c. michael. extra. eo. vbi dicit q
usurarius vel eius heres non tene
tur ex delicto sed ex cōtractu. obiti
one in debiti vel sine causa. quasi n
debitū accepit. vel sine cā. & sic pre
supponit translatum dominū. qz
omnis obitio est psonalis actio
& non datur p re ppria nisi o tra fu
rem. sed tm p re non sua sed sibi de
bita. l. si. in fi. ff. vñ fruct. quē adm.
ca. Itē facit q prefatus dñs Lau
tenet i dicto tractatu. q. lxxij. vbi
dē fm opi. federici q filia dotata a
p̄vurario nō tenetur ad restitu
tionem. etiam si alia bona patris
nō sufficiāt Quod potest intelligi
verū qñ filia fuerit dotata ex alijs
q ex acquisitis p̄vuraz. et eo tpe
quo pater erat soluendo. vt ex in
fra dicit colligi poterit. Item q

transferatur dominuz tenet VI.
vt in suz. dē. q. xv. Ad otraria p̄t
dici. Et primo ad dictū Inno. in c.
cū tu. q ibi non loquit affirmādo
s opimiones recitando. Et ad dē. m
c. si quis usuram. p̄t dici q ibi vo
catur rapina non pprie sed quodā
largo genere loquendi. quasi om
nis mala accēptio dicat rapina.
vt ibi vult glo. & sēnt Inno. i. dē
c. michael. vbi dicit ad rem usurari
am dati actōem non ex delicto sed
ex o tractu. & sic nō est pprie rapi
na. Et eodem modo pōt dici ad. c.
qz dicit. §. q ibi quodāz largo mō
dicatur alienuz p eo quo quis ma
le vtitur. sicut & non dans elemo
sinam alienum tollere asseritur xl
vij. di. sic hi. Et ad glo. ter. & Ala.
in dē. c. cū tu. pōt dici q nullo iu
re pbatur. imo eam re pbat. dñs.
Anto. & bu. ibidē fm Jo. an. in. c.
qz qz. de usuris. l. vi. licet forte Jo.
an. aliter alibi posuerit. §. p̄ma vi
dēt magis iuri adherere. Et ad. c. qz
fere. pōt dici. q ibi est spāle in ob
latōibz vt non possint accipi nō
qz usurarij non possint alienare. §.
vt id in eorum vituperiū cedat. sic
& in simili licz quis sit dissidens in
pplo & faciēs discordias. p̄t tamē
res suas alienare. sed non oblatō
nes facere. y. di oblatōes. Et hec i
telligenda vidēt de oblatōibz
ad sacrificium seu ad altaē ob re
uerentiam sacramentorum. & p̄
ter scandalum vitandum. vt in si
mili pōit Tho. scd a scdē. q. xxxij.
arti. vij. de acq̄sito p mētriciuz. di
cēs q inde p̄t fieri elemosina s nō

oblato ad altare vel sacrificium.
fm illud deut. xxi. Non offeres in
cedem p[ro]stibuli. Vnde scda opinio
fuit eor[um] q[ui] h[ab]ent n[on] negarent d[omi]nium
regulariter in usurariu[m] transferri:
t[ame]n dixerunt o[mn]es res usurarij obli-
gatas ad restitucio[n]em usurarij. a i[ste]o
q[uod] quicunq[ue] efficiat non soluendo
recipientes res ab eis ad restitucio[n]e[m]
nez tenent. a p[ro]p[ter] usurarij sic ob-
ligent[ur] tenet p[er] c. cu[m] tu. ex. eo. Et h[oc]
tenet glo. in c. tua nos ex. eo. qua[m]
multi d[omi]ni. canoniste tenent vt ibi
refert d[omi]n[us] an. de bu[st]. Sed certe di-
ctum ca. cu[m] tu. loquit[ur] nisi de posses-
sionib[us] ex usura adquisitis. a i[ste]o vt
refert d[omi]n[us] an. in dicto c. tua nos.
Doct. magis placet q[uod] ille t[ame]n res
sint obligate que p[re]cesserint ex u-
suris: a sic saltem p[ro] illis teneatur
recipientes ad restitucio[n]em in d[omi]n[um]
ter q[uam] p[ri]ncipales efficiunt non
soluendo. Et hec est tertia opi. p[er]
q[uam] facit q[uod] res tradite cu[m] non lib[er]a
voluntate d[omi]ni transeunt adeo affe-
ct[us] vt non solu[m] ille cui tradite s[un]t sed
etia[m] alius ad que[m] puenerunt tene-
atur ad restitucio[n]em. l. metu[m]. cu[m]
a[ut] ff. q[uod]d metu[m] scilicet. It[em] q[uod] abfur-
dum est plus iuris h[ab]ere in re succes-
sorem etia[m] singularem q[uam] habue-
rit ille a quo habuit. ff. de re. iur[is].
l. aliud. absurdum: vbi ponitur ex-
emplu[m] inter legatariu[m] a testatore
vt non habeat plus iuris legata-
rius q[uam] habuerit testator. Item p[er]
hoc q[uod] sp[iritus] res transit cu[m] ob[er]atio[n]e sua
ff. de adq[ui]s. re. do. l. traditio[n]e a de p[re]tra-
hen. emp. l. alienatio. Sed ob[er]atio[n]e rei
ex usuris adquisita est talis q[uod] n[on]

p[oss]et remanere apud usurariu[m]: ergo
nec apud eu[m] qui habuit ab usu a-
rio. Item p[er] hoc q[uod] n[on] est equu[m] ali-
quem sentire o[mn]i[u]m ex alieno do-
lo. ff. de eo. p[er] quem fac. erit. l. si. in
prin. It[em] quarto loco alij vt gof.
in d[omi]no c. cu[m] tu. tenent a q[uod] d[omi]niu[m]
transferat. a q[uod] t[ame]n usurarij n[on] sint
obligate: rep[re]hendens gof. Ala.
q[uod] hoc tenet: a subdens q[uod] ille ad
que[m] tales res puenerint ad resti-
tucio[n]em non tenet: nisi habueit ex
ca[m] lucratua: a eo ca[m] quo[m]d[u]m usurari-
us non sit soluendo. Et idem videt[ur]
notari in su. in d[omi]no. q. xv. S[ed] in no.
in d[omi]no c. cu[m] tu. refert opiniones ali-
quor[um] distinguendu[m] inter titulum
onerosu[m] a lucratu[m] a alioru[m] di-
centiu[m] non debere distingu[i] Domi-
nus vero anto. in eo. c. cum tu. cir-
ca si. tenet q[uod] d[omi]ne res usurarij n[on]
sint affecte: nec obligate a idem te-
net in dicto c. tua nos. vbi etiam
dicit q[uod] quicunq[ue] dicant p[re]tratu[m]
dicant: q[uod] nullo iure p[ro]batu[r] a ob-
ligatio non debet p[ro]m[i] a iure non
introduc[tur]. ff. de p[re]uari. l. iij. fi
na. a hoc verum v[er]o: non ob. q[uod] d[omi]n[us]
est rem fieri affecta q[uam] datur non
libera voluntate: p[er] cu[m] aut[em] q[uod]
ibi loquit[ur] q[uam] lib[er]tas tollit p[er] me-
tu[m]: hic vero p[er] comodum q[uod]d reci-
piens optat. a inter hec mag[is] d[omi]na
est: a ideo cum non sit eade[m] ratio:
stamus regule vt non nascat[ur] ob-
ligatio nisi in q[u]ntum iure cau[er]at.
Item non ob. q[uod]d dictu[m] est n[on] debe-
re maius ius transire ad successo-
rem: q[uod] fuerit apud autorem sine
dante[m]. q[uod] hoc est verum respectu

qualitatis ipsius rei adherens puta quoniam est aliena: vel alteri obligata. Secus quoniam qualitas concernit personam quia personalis actio non sequitur rem. Unde si venditor vendidit rem uni: licet ipse habeat nec illam tradere quia vendidit. tamen ille cui postea ipse tradiderit non necitur ad istud. De rei ven. l. quo uis ubi dicitur quod si quis vendidit rem duobus ille est iure potior cui prius tradita est tamen alteri venditor ad interesse remanens obligatus. Item non ob. c. cum tu. ex. de usufructu ubi dicitur quod predia empti ex usufructu debent vendi ut pecunia constituat creditores a quibus usura accepta est. Ex quo textus fundari videtur illi qui dicunt homini res fore obligatas: quod ibi dicit dominus an. de bu. a fuit etiam de mente Jo. an. m. c. quod per. eo. ti. li. vi. ille textus hoc non probat. Nam ibi dicitur quod usurarius restituat si potest aliter non potest: vendant possessiones ex usura adquisite ad restitutionem faciendam. a sic non habent nec res illas vendere: nisi quando aliter non potest satisfactum. Propterea ibi non dicitur quod homini possessiones essent apud aliquem si singularem successorem: sed potius apud ipsos usurarios vel eorum heredes. Et non mirum si quando non potest aliter satisfieri coguntur res illas vendere. quia idem esset etiam de rebus ex usura non adquisitis cum debitor habeat nec satisfacere de omnibus bonis suis. Certe si bene attendatur ibi contrarium probatur. Nam si ille possessiones fuissent obligate: qualiter fuisset nec illas vendi: cum ipse potuissent peti. Imo nec potuissent licite alienari

cum res transeat cum ordine suo: ut preconsensum est. a sic malum consilium dedisset ibi papa. a sic ex predictis patet quod dominum regulariter transferatur in usurarium a quod nulle res ipsi sunt obligate pro usurariorum restitutione: sed personalis tantum actio operatur contra ipsum. Sed ad clariorem predictionem intelligentiam distinguendum est. quod aut res habite ex usuris sunt que sunt per pactum legis commissorie a quod nisi solvatur debitum infra certum tempus pignus perdat: aut non. Primo casum non transferatur dominum. quia hoc pactum reprobat in pignere. De pac. pig. l. si. a ideo ex eo non potest transferri dominum: quia quando aliquid prohibetur: a omne illud quod venit ex eo vel ob id. l. non dubium. De legi. Unde accipiens res hominibus semper ad restitutionem tenetur: cum rem alienam accipiat. a hoc casum obtineat opinio prima. Secundo casum quando res non sunt que sunt per pactum legis commissorie. si usurarius est solvendo: nullatenus ad restitutionem tenetur: qui ab eo rem accepit et titulo lucratiuo: ut in sum. de ac. q. xix. Fallit hoc in obligationibus manifestorum usurariorum ut preostentum est per. c. quod feret. ex. eo. Si vero usurarius non est solvendo: tunc qui habuit ab eo rem titulo lucratiuo eo tempore quo iam non erat solvendo omnino videtur teneri ad restitutionem. Sed si eo tempore quo accepit usurarius erat solvendo: non videtur teneri: licet postea sit factus non solvendo nisi forte quis accepisset ad quendam ex usufructu. tunc enim quando cum

videtur non est obligatus ad restitutionem
quis habuit rem titulo
tunc si aliter tempore
et rebus propter hoc
et minus potius ab ipso
magis debet ad fugi
et ad restitutionem non
potest illi quod est restituere
ob id non est nullus
legem minus potest
licet talia usurarii
licet a quibus alii ab
pignus ad restitutionem
Pone
nem tenet: a in pignore
fessionem reddere et cum
iste textus potest non
possessionem vel tamen
pignus. Sic non debet
restituere nisi si non
licet eo. c. si in fi. q. 8
pignus quod in ipso debet
ut res de manu lay
vinctum deum fidei
libet lay. possit et
fuerit seu alius a
ea pignus non sibi
c. q. si in glo. a p
ex. b. Al. vero fr
in usus in forte a
pignus. q. vii. A. Co
et ut in de ac. q. xix
Utrum
Si. et si fuerit for
redimere eas in te
et non sunt usure
non est lay. sed vj

usurarius efficiat non solvendo: ta-
lis obligat ad restitutionem. Si vero
quis habuit rem titulo oneroso:
tunc si aliqd recepit scient in frau-
de creditorum: qd hoc debitor effici-
at minus potens ad solvendum vel
magis habilis ad fugiendum: tene-
tur ad restitutionem: alio. q. hoc oia
pnt colligi s. restitutio. i. r. in
addicōe. v. ite nullus. Et ex his di-
ligenter intuens pnt agnosce re qua-
liter familia usurarij: vel vxor seu fi-
lius: a quicūq; alij ab eo aliqd acci-
pientes ad restitutionem: teneant. B.

Pone qd laycus tenet in iu-
ste aliquā possessionem eccē: a impignerat ipsā pos-
sessionem rectori eccē ipsius: nunqd
iste rector poterit recipere fructus illius
possessionis vel tra sortē. R. fm ra-
p. m. Sic. nā a clericus in hoc casu nō
recipit usuram: sed recipit qd sibi de-
bet: ex eo. c. in fi. R. aut dicit ra-
p. m. qd in ipsa decreta. dicit qd hoc fit
vt res de manu layci redimat: qd
ius bene dñi sit: tñ eodē mō qui
libet laycus posset recipere fructus
sue rei: seu alius qd iniuste teneret
eā pigneraret sibi: vt no. in dicto
c. A. fm glo. a p. v. l. in fi. eo. ti. q.
xvi. B. Al. vero fructus pigneris: et
etiā usus in sorte pputari dicit: vt s.
pignus. q. vii. A. Con. pred. s. hos.
q. v. l. vt in d. c. a. q. xvi. B.

Utrum vñ possint peti qñ
interesse. R. fm rap.
Sic. vt si fideiussor soluit usuras
creditori: pnt eas repetere a debito-
re: qd non sunt usure: sed interesse
q non est lucrum sed vitatio dñi. A.

Item in d. c. a. q. xvi. fm rap. host. a
inno. Sed adutendū qd interesse nō
solum considerat etiā in hoc circa dā-
num emergēs: sed etiā circa lucrū
cessans fm dñm an. de bu. m. c. sa-
lubriter: ext. eo. de quo latius s. re-
stitutio. i. r. in scda addicōe. Et
de hoc etiā: dicit ad fi. b. q. i. b. i. a ad
de ac. B. De hoc casu tho. ii. ii. q. lxx
viii. dicit sic. Ille qui mutuū dat
pnt absq; pctō in pacto deducere
cū eo qui mutuū accipit recompe-
sationē damni p qd subtrahitur
sibi aliqd quod debet habere. hoc
em non est vendere vsū pecunie: s.
damnum vitare. Et pnt esse qd accipi-
ens mutuū maius damnum euitet:
qd dans incurrat. Vnde accipiens
mutuū cum sua utilitate damnum:
alteri recompenfat. Recompensa-
tionem vero dicti damni qd conside-
rat ex hoc qd de pecunia nō lucratur:
non pnt in pactū deducere. qd non
dicitur vendere qd nondū hz. a pnt im-
pediri multipliciter ab hñdo. Hec
tho. A. Hoc vñ vt fiat pactū de lu-
cro certo p incerto: al. s. bene pnt pe-
ti interesse a psequente in pactū
deduci interesse lucri cessantis: vt
tactu est. a hic sequitur. B. Et adde
quod idem tho. dicit. ii. ii. q. lxx. q.
ille qui detinet pecuniā alteri: vi-
detur eum damificare impediendo
ne adipiscatur qd erat in via ha-
tendi: a tale damnum non oportet
ex equo recompenfare: tñ netur ta-
men aliquā recompensatione: fa-
cere fm pdicōm psonarū a nego-
ciarū. A. fm arbitriū boni viri vt
colligitur in locis de quibz sequit
um. ii.

Pone quidā gener h̄z te
cipere dōtē a socero
mō socer dat ei m̄ pign⁹ aliq̄s pos
sessiones de quib⁹ gener percipit
fruct⁹. q̄ritur vtz possit sine vsuā
vel teneat fructus oputare in sor
tem. **R.** Qñ maritus sustinet one
ra m̄imonij non teneat cōputare
fruct⁹ in sorte: al̄s sic. ext. eo. salu
briter. a. ff. de doli excep. l. pī. A.
Et o3 q̄ ista onera sint certa scdm
dñm anto. de bu. in dco. c. salubri
ter: a sic nō potēūt fructus retine
ri cū sorte vltra indubitātā onez
q̄ntitatem. Item o3 q̄ fruct⁹ subij
ciantē sorte. Vñ si gener p dōte
soluenda certo die recipit caucoz
a pmissione cum pacto: q̄ intem
certa q̄ntitas solui debeat p oneri
bus m̄imonij supportandis. talis
ouentio illicita est a vsuraria: nō
obstante dco. c. salubriter. q̄ ibi
dī qñ p pignere data ē possessio.
sed in cāu pposito aliud est. Nam
possibile est q̄ ex possessione cui⁹
fruct⁹ submissi sūt sorte: nullos
lēbit fruct⁹. a sic non h̄z ita certū
emolumentū sicut in cāu pposito
fm host. a Jo. an. a notat dñs an
to. de bu. in dco. ca. salubriter. Itē
o3 q̄ dōs sic pmissa simplt. Naz si
gener paci sceret de recipienda dō
te ad certum terminuz: a intem
p ciperet fruct⁹: dicti fructus cōpu
tarentur ad sortem q̄ interesse nō
pōt deberi ante moram que nō pōt
adesse durante termino. fm dñm.

Pone q̄ gener dictam pos
sessionem cuꝝ omni
niū quod ibi habet concedat alte
ri recepta ab eo summa que sibi p
dote debebatur: nunquid potest il
li lucrificere fructus p̄ceptos. sicut
poterat gener. *Re fm wilb.* Si ge
ner a nino dōnandi transseāt to
tum ius quod habebat in pigne
re a hoc facit non ppter pecuniam
quam recepit ab eo. sed q̄ coniun
ctus vel amicus eius est a ille ami
cus non vt lucraretur fructus mutu
at pecuniā: sed ppter caritateꝝ aut
grām: absq̄ periculo vsure p̄t fru
ctus lucrificere: al̄s non. **A.** quia
non est iste cōtractus pprie mutu
um: nisi sit ouentuz q̄ gener tene
atur numeranti reddere pecuniā si
voluerit ille repetere. in quo casu

vsura esset si ille vellet lucrificare
fructus fm eum. vil. a in su. eo. ti.
q. xvij. B

Quid si post mortem viri lxx
redes eius obligant
uxori possessione p dote: nunquid
fructus computabunt in sorte. Re fm
hos. Dicas q sic. ff. de solu. titia. Re
inno. Sit ergo cautam lxx vt no re
cipiat rem in obligacoem: sed vel
faciat ea; distrabi: vel recipiat in
solutu. ff. de re iudi. a duo pio: ali
oquin fructus extenuabunt sortez.
A. Idem in sum. eo. ti. q. xvij. Pre
dictis etia con. Jo. an. a dñs an.
de bu. in. c. salubriter. ex. eo. B

Utrum vsure sint licite rone
more. Re fm ray. sic.
vt puta de buisti mihi centu. a q
in termino non solvisti: oportuit
me accipe pecunia sb vsuris: tu te
neris mihi restituere illas vsuras si
solvis: vel liberae me ab ipsa obli
gacione. A. si non solvi fm eu. ray.
a in su. eo. ti. q. xvi. B. ex. de fideius.
puent. a c. constitutus. tunc em pe
tuntur q si interesse: vt in pres. xvi
dictu est: q incipit. vt au vsure pos
sint peti. Et hoc licet. xiiij. q. iij. qm
a id nota ibi. a xij. q. ij. si quis de
dericis. Idem hos. A. Con. etia goff.
vt in dicta. q. xvi. qz isto cau non
sut vsure ex parte petentis: sed ve
ruz interesse: cu agat de damno vi
tando. B

Quoniam committit vsura
quando absolute
credit pecunia p simili pecunia vel
res p re vt granum p grano a h
modi. Re fm vil. Si verisimile est

q pecunia vel argentu vel alia res
erunt cariora tpe reddicois q sine
nunc tpe dationis a creditor illaz
pecunia no eat seruatur vsq ad
tps illud: vsura est. Si vo erat ser
uaturus: vt sic seruando lucrare
distingue. qz si creditor aufert de
bitori libertate solvendi quicunq;
velit vsura est. qz presumit q ideo
crediderit: vt debitorem oneraret
periculo a se exponeretur. sed si ce
dat vt reddat qm velit nulla vsura
est. A. Si tu corrupta intencoe hoc
faciat vt se exponeret a periculo ser
uandi: peccat. non tu credo eum te
neri ad restituendu lucy. licet hoc
esset ei consulendu in pma. vel qd a
ret pauperibus fm eum. vil. a in su.
eo. ti. q. xix. B. Si r non e vsura:
qm verisimiliter dubitatur argenti;
vel res alie deant valere plus vel
mius: ex. eo. n auiganti. A. Co. vl.
vt in dca. q. xix. B

Quid si quis mutuet pecu
nia receptur ad cer
tum terminu alteri gnis moneta
vel in alio loco vel alia rem. Re fm
hos. Si hoc ideo facit vt in extimati
one lucrif: vsurari est. A. Secus
si no facit ad finē lucris: sed ad ob
sequiu recipientis. tunc em licite
pot recipere rem fm extimaco; tps
a loci qm vbi facienda est soluco
ff. si cerf. peta. l. vnu. B. sicut a bi
qui de nundimis in nundimas mu
tuant. a quantuunq; sb spe vendi
tionis vel alteri tractus palliet
quicquid accedit sortis vsura est.
ext. eo. consulit. xiiij. q. iij. pleriq;
a. q. iij. si quis dericis. A. Idem
mm. iij.

in fū. eo. ti. q. xx. Et hec faciunt pro
cambiis vt quicq̃d campsoz p cā
bio acceperit vltra q̃d dederit exce
pto moderato lucro q̃d p̃t op̃uta
ri ex labore a fūptibus negociacō
nis. de quo s̃ negociatio. ff. in. i. ad
dicōe ṽfurariū iudicet a ex his po
terunt discerni que cambia sint il
licita. B

Quid si pena apposta ē in
contra mutui: nun
q̃d p̃t peti absq̃ ṽfura. ff. fm cap.
Si pena fuit a iudice imposita p̃p̃e
puniendā contumaciā debitoris q̃
nō soluit in termino cū posset: nō
ē ṽfura. ar. xxij. di. q̃. ff. de iud.
q̃ autoritate. A. Meli⁹ facit. l. i. ff. si
q̃s ius di. non obte. Et p̃d̃c̃s cō.
inno. in. c. suā. ex. de pe. a hoc mul
to magis obtinet in pena legali.
in autē. o. tra qui p̃p̃iā. C. de nō nu.
pe. a sic nō presumere tur pena in
fraude ṽfuraz etiā si iudex diceret
q̃ debitorē nō soluentē mutuū p̃
statutū terminū singulis mensib⁹
vel annis soluat tantū. nā hoc nō
venit in ṽtilitate iudicis. Item q̃
presumitur iuste factum id quod
fit a iudice. ff. de adq̃. pos. l. i. iuste a
multom⁹ presumere t̃ ista fraus
in pena posita a lege. Et ideo videt̃
licite peti. a multo magis retineri
posse pena a lege seu statuto impo
sita: si forte dicatur q̃ ex contuma
cia non soluentis mutuū seu aliū
debitum singulis mensib⁹ vel an
nis tantum soluat p̃ pena: maxie
si hoc fieret ex pia causa. puta con
tra nolentes solvere dotez vel alia
debita miserabilibus p̃sonis: vt

pupillis. minoribus pauperibus
a similibus. Aduertendū t̃n q̃ si
dēā pena apponere t̃ a iudice de cō
sensu p̃tium: deberent attendi con
iecture: que in hoc. ff. subrogantur
ac si pena esset conuentionalis a nō
iudicialis. q̃ in hoc iudex magis
sequitur voluntatē partium q̃ suā
ff. de re iudi. i. si conuerit. Itē pu
to si fieret in iudicō collusio. puta
q̃ partes fingerent se litigare. et
tandem debitor permittit contra
se sententiam ferri: vt sic creditor
videatur eum habere obligatum
ex hac sententia ad tollendam su
spiciōē ṽfuraz. sicut audiui inter
dum contigisse. Plus em̃ debet valē
q̃d agitur q̃ quod simulate accipi
tur. C. plus valere q̃d agit p̃ totū
Et satis presumi p̃t ista simulacō
q̃n ille in cuius fauorē lata ē s̃nā
sit ṽfurari⁹. sicut de fili in pena no
tat inno. in d̃cō. c. suā p̃pter q̃d au
diui alicubi statutū fore q̃ non va
leant sine late in fauorē eoz qui p̃
bant ṽfurari⁹ a bonū est. B. Si eti
am pena de cōsensu p̃tium fit in cō
tractu apposta. ad hoc. l. vt saltez
metu pene debitū soluat ṽfura nō
cōmittitur: nisi a principio fuerit
praua intentio. ar. d̃c̃. c. q̃. a de
arbi. d̃ic̃. S. t̃n presumit̃ in frau
dem: si ille al̃ cōuenit esse ṽfurari⁹
ff. de ad. emp. a ven. l. iulian⁹. ff.
de pigne. ac. l. vel ṽmuerforum.
Item p̃fueretur ṽfura si p̃ singu
los menses vel annos dicat̃ pena
committi. arti. Geo. Autē. ad hec
Sed tamen in iudicio aīme stabi
tur eius confessioni. Concor. hof.

A. Con. etiā vl. vt in sum. eo. ti. q. xxiij. Ite etia notat inno. in c. sua ex. de pe. Et dñs an. de bu. in c. con qst. ex. de usuris. **B.** Tr. in oi euētu non vñ honestū petere penā imo eē nec licitū qñ debitor sine culpa fu a fact⁹ est impotēs ad soluendūz. ideo puniri non dñ. **A.** li. de subtili tate iuris ciuili aliq̄d posset dici p l. ad diē ff. de rer. obli. vbi dñ. Ad diē sub pena pecunia pmissa mor tuo pmissore omittere penā: li. nō sit hereditas ei⁹ abita. **Nā** cū hoc casu nō possit puniri contumacia q̄ nō est. illud qd acciperet tollere tur solū rōe tpis: qd esset mē vsu rariū: a iō nec ex ouencōe ptiū nec ex aliq̄ lege introduci p̄t: vt in de. ex graui. ext. eo. **Ite** si debitor soluit ptem debiti: nō potest exigi pena: nisi p pte nō soluta: vt nōt inno. in dicto c. sua. **Possit** etiā eē ps nō soluta ita modica q nulla etiā pena omitteret. dñ. c. sua vbi dñ q non dñ exigi pena ab eo q p misit solui. xl. infra terminū sū pe na. a soluit. xxxij. sed dñt solū exigi. viij. residuū sortis. **Aliq̄ tñ** intelligunt illud c. in dericis q nō dñt inhiare ad ista inhonestā luc vt ibi dñ. **Sed** si intelligat in dericis: tñ a in lapcis saltem p soluta pte obstabit p̄tēi excep⁹ vt pxi me dictū est. **Ite** qñ de iure ciuili pena omitteret nō obstat iusto im pedimento: tñ certū est q ppter ta le impedimentūz posset p̄tēi restō in integz. ff. ex q. cau. maio. l. v. **B.**

Quid de eo q̄ occasiōe mu tuandi laborē subit

Refm hos. Talis in pensaciōe la boris fruct⁹ pigneris vsq̄ ad oue mēns premiū facit suos aut aliq̄d p labore licite p̄cipit. ext. de re. ec de. nō alie. ad nrām. **A.** Ite in fū. eo. ti. q. xxiij. B.

Quid de eo q̄ mutuat nauī gantē vel euntē ad nū dmas recepturus aliq̄d vltra for tem p eo q̄ suscipit in se periculū a si pecunias vel merces inde emp tas portauerit saluas: alē m̄hrl re cipiat de sorte. **Sine** dubio ē vsu ra: extra eo. nauiganti. quia pro pter hoc q̄ suscipiat periculū non fit licitus contractus vsurarius sci licet q̄ possit recipere vltra sorte sed tamen sorte posset recipere pre cium periculi. quia si m̄hrl etiā mu tuaret ei. a ipse vellet in se recipere periculum nauigantis: vt scilicet si perdat merces vel pecunia: pro pmissore restaurabit ei: certe iste pmissor licite ob hoc posset preci um recipere: a eodem modo si mutu at: dum mō nil plus exigat i frau dem vsure. **A.** Hoc etiā videt tene re domini⁹ laurentius de florentia. **Sed** istud videtur expresse o tra di ctum ea. nauiganti: vbi in isto ca su dicitur adesse vsuram: etiam si id quod recipitur ratione periculi recipiatur ibi p eo q̄ suscipit in se periculum ac. **Item** q̄ si haberet respect⁹ ad mutuū nullū fuisse: du biū: a lex sup̄ indubitabili posita foēt quod esse non debet cū foret supflua. **B.**

Sed nunquid est vsura: si dum emerem vel emē mm. iij

vellem merces a tu ad tuā instan-
tiā fecisti me cessare a pte emptio-
nis vt tibi mutuarem. a ego dico.
volo q tu reddas mihi tantū quā-
tum essem in tali loco hiturus de
mercib⁹ si eas illuc deferrem: reci-
pio tñ in me periculi. **A.** v. computato
periculo a dubio euentu. Nam cu-
luc⁹ sit incertū: non pōt poni respe-
ctu cuius interesse certum fm dñm
anto. de bu. in. c. salubriter. extra
eo. a ideo non fiet computatio ex
equo: sed ex dubio euentu pensa-
tis circūstantijs tam in hoc casu q̄
in sequēti: vt supra. **¶ xv. B.** **Refm**
ray. Non est vsura si recipitur inde
luc⁹ predictū tanq̄ interesse. **Con-**
cor. host. Et similiter fm wil. si vo-
lebam emere terram valente; sin-
gulis annis decem libras. a ad in-
stantiā tuam cessauī a mutuauī ti-
bi hoc modo q̄ soluas mihi tantū
vel tantū: sicut ēdēret expedite
illa terra deductis sumptibus a la-
bore a etiam periculo si quod esset
Concordat hostien. Et vide hic su-
pra. **¶ xvi. qui incipit.** Vtru vsu-
re possint a supra restitutio pmo
¶ quinto. A. Et idem quod in hoc
¶ notatur in sum. eo. ti. q. xxviii. a
q. xxx. B.

Quid de his qui dāt nunc
granum a huiusmo-
di vtus: vt postea recipiāt nouū.
Respon. scdm raymun. Vsuram
committunt. quia meliorem rem
recipiunt. quod intelligit hostien-
sis quando aliquis propter hoc fa-
cit: vt illam meliorationem häre-
tur: extra eo. consuevit: a c. in ciui

tate. Si vero facit ne suum frumen-
tum pereat. a inde accipienti gra-
tiam faciat: non committit vsurā
Sed a tunc sine dubio excusatur:
quando presumitur q̄ nonum de-
beat minus valere. **Secus si presu-**
mitur q̄ plus valebit: extra eo. de.
naūganti. A. Item in sum. eo. ti.
quest. xlii. vbi etiam apparet q̄ il-
lud quod hic in fine dicitur fuit
dictum wilhel. clarius sic dicentis
scilicet q̄ non audeat istos condem-
nare: si ad hoc mutuent vt subue-
niant primo: dummodo nō aufe-
rant ei libertatem liberandi si inte-
rim soluendo retineant vel si proba-
biliter dubitatur vtrum plus vel
minus annona valitū sit tempo-
re solucōis. **Sed in hoc casu domi-**
nus pe. de anchorano in. ca. vsura-
rum. extra eo. libro. vi. distinguit
sic. q̄ aut est verisimile q̄ res mu-
tuata non erit preciofior tempore
solucōis vel de hoc probabiliter
dubitatur. a tunc nullū est vitium.
extra eo. naūganti. Aut est verisi-
mile q̄ erit preciofior. a tunc credi-
tor aufert libertatē debitori inte-
rim se liberā di. a est vsura. aut ta-
lem libertatē non aufert: a vsura
non est. sed si habuit intencōem
corruptam: vt sic a periculo cōser-
uandi se releuaret: peccat. licet nō
fiet vsura. Et hec diffinitio immitur
magne equitati scdm Joheem cal-
dri. B.

Quid de legibus illis que
pmittunt vsuras **¶**
fm ray. a dico breuiter q̄ non va-
lent nec tenēt. a hoc pbo multiplex

Primo quideꝫ q̄ vſure prohibite
ſunt autoritate dei que ſup om̄es
leges eſt. Nam cū par in parem
non habeat imperiū. extra de ele
ctio. innotuit. multo m̄ in m̄or in
maiorē. ergo imperator terrenus
non potuit cōdere legem cōtra de
um. De hac materia psalmo. xiiij.
**Qui pecuniā ſuam nō dedit ad vſu
ram. Et Luce. vi. Date mutuū nī
hīl in de ſperātes. cum multis ſimi
libus. Secūdo: quia ſunt cōtra na
turalem iuſticiā: quia venditur
id qđ non eſt. vt ſupra. m. f. v. di
ctum eſt. A. Et ibi latiꝫ additio
ne. B. Vnde naturaliter illicite ſūt
ſed cōtra ius natuāle nulla lex va
let. diſt. viij. que contra mores. a
diſt. vi. f. hīs ita. xxxij. q. viij. flagi
cia. Tercio: q̄ a in iure ciuili dicit
lex q̄ ſacre leges non debignātur
ſacros canones imitari ſpecialiter
in matrimonijs a vſuris. vt dicit
ſupra lex. f. penlt. a anteplt. a ha
betur in Auten. vt de. apud pri.
epiſc. coll. vi. ſed ſm canones nō
poſſunt exigi. ergo nec ſm leges.
Quarto quia dicit imperator ſe am
plecti quatuor cōcilia vniuerſalia
adeo vt p ea ſuis legibꝫ derogetur
Sed in Niceno cōcilio qđ eſt vnū
de illis reprobat̄ vſure. diſt. xlv
ij. quomā. Et ſic leges om̄s in hac
parte abrogate ſunt. Ille tamen
que pmittūt vſuras exigi racōne
interreſſe vel more ſtare poſſunt ſi
ſane intelligātur vt dictum eſt ſu
pra. f. xv. qui incipit. vtrū vſure
poſſint. a. f. xix. qui incipit. vtrū vſu
re ſint licite. A. Idem in ſum. eo. ti.**

q. lxij. vbi tamē addit̄ ſm VI.
a Tho. a. Hoſt. leges vſuras pmit
tentes non eſſe ſublatas. licet ob
ſeruāde non ſint. Hanc autē que
ſtioneſ tangit dominꝫ Antho. de
bu. ſup rubrica. extra eo. a refert
Cy. a. Ja. de bella pica: a plures iu
riſtas modernos legū doctores te
nere q̄ iura ciuilia poſſunt pmit
tere a pmittūt vſuras. ſicut patet
in multis rubricis. de vſuris. ff. a
Ca in multis alijs partibꝫ iuris
dicūt non obſtare ius diuinum:
quia lex humana ex cauſa poteſt
diſtinguere ius diuinū. vt in. c.
que in eccleſiaſi. extra de cōſti. et
glo. m. l. fi. C. ſi cōtra ius vel vti. p. b.
Et licet multa exēpla poſſent poni
ſufficiat vnū. Licet enim ſcriptur
ſit psalmo. lxxv. Vouete a reddite
dño deo vſtro. tamē lex humana
quādo q̄ ex cauſa pmittit votū nō
reddi: ſi in aliud mutari vel in alio
redimi. vt patet in ti. extra de vo. a
voti redemp. p totū. Cauſam vero
quare pmittūt vſuras dicūt eſſe:
quia homines ſunt ita paz carita
tī: quia niſi piperent ex mutuo
lucruꝫ permitterent proximū mo
ri ex neceſſitate: a ideo ad euitacō
nem maioris malī pmittūt vſu
ras: quia de duobꝫ malis minus
malū eſt eligendū. xij. diſt. duo
mala. a. c. nerui. a. ff. de re. iuris. l.
quotiens. Dicūt etiā non obſta
re q̄ impetator ſe ſubijcit quatuor
cōcilijs inter que eſt Nicenūz phi
lens vſuras. xlvij. diſt. quomā
multi: q̄ dicūt q̄ imperator ſubij
cit ſe quo ad fidē a ſi quo ad alia

Ite dicunt non ob stare quod ius cano-
nicum prohibet usuras: quod illud obti-
net quod ad clericos vel ecclesiasticos iuris
dictio subiectos vel prohibet eo modo
quo ius divinum. **E**t ideo sicut non ob-
stat ius divinum legibus ut dictum est.
ita nec ius canonicum. **S**ed adverten-
dum quod predicta sunt expressse contra scri-
pturam veteris et novi testamenti. **U**n-
de psalmo .xliij. dicitur Qui pecuniam su-
am non debet ad usuram. **E**t Exo. xxij.
dicitur Si pecuniam mutuo dederis po-
pulo meo pauperi qui habitet tecum
non urgebis eum quasi exactor: nec
usuris opprimes: hec ibi. **E**t Luce
vi. dicitur Mutuum date nihil inde
sperantes. quod transfertur ex. eo. et su-
luit. **I**dem lex humana nihil potest: quod ve-
lit illi qui contradicit factori suo. Isa. xl
v. Non ob. quod lex humana potest disti-
guere seu interpretari ius divinum:
quia illud verum est quando ius di-
vinum obscurum est vel ibi causa ma-
nifesta ad hoc inducit. **A**d servat
regulariter quod dicitur Deute. iij.
Non addetis ad verbum quod ego lo-
quor vobis. neque auferetis ex eo.
Similiter ubi lex non distinguit. nec
nos debemus distinguere. l. fi. Et de co-
trahendo emptio. cum multis alijs
Nec est hic aliqua causa ad disti-
guendum: quia etiam naturalis equi-
tas prohibet usuras. **U**nde secundum phi-
losophum primo politice Usuraria
pecunia a ditione est maxime
preter naturam. **P**reterea causa al-
legata non est sufficiens: quia con-
tra illam mittitur autoritas divina
non per permissionem: sed per prohibi-
tionem et minationem. ut patet Exo di-

xxij. **S**i pecuniam mutuo accipis. ut super
Et clarius Deut. xy. **S**ivnus de fra-
tribus tuis accipis. **P**reterea circa ius
divinum interpretatio proprie spectat
ad sedem apostolicam: adeo quod qui
illam non sequitur ostendit se im-
peritum et malivolum et non catho-
licum: sed hereticum ut ait **I**heroni-
xxij. q. l. c. **H**ec est fides. **E**t sedes
apostolica determinat quod pagina
utriusque testamenti indistincte de-
testatur usuras. ut dicit **A**lexander
tercius in concilio laterano. et extra
eo. quia fere. **P**ropter quod etiam idem
Alexander in causa super eo. exte. eo. dicit
super hoc nullam dispensationem pos-
se fieri per hominem. **U**nde in dicto
ca. super eo. ait. **C**um usurarium crimine
utriusque pagina testamenti deteste-
tur. super hoc dispensationem ali-
quam posse fieri non videmus: quia
cum scriptura sacra prohibeat pro
alterius vita mentiri. multo magis
prohibendus est quis ne etiam pro
redimenda vita captivi. usurarium
crimine involvat: hec ibi. **E**t quo-
modo aperte contradicit predictis
hic textus: et formaliter tollitur
causa quam ipsi allegabant ius-
tam faciem distinctionis. videlicet
ut subueniatur hominum necessita-
tibus quod hic dicitur etiam de lege
divina valde prohibita: et ideo nec
secundum illam nec secundum aliam posse in
hoc distinguere ius divinum vel cano-
nicum. cui quo ad forum conscientie etiam imperator subiectus est
xxvi. distine. duo sunt. **U**nde alij
dicunt. ut super dicta rubrica re-
fert dominus **Antonius de Butrio**

q̄ vsura a legibus non p̄t p̄mitti
in mutuo. q̄ scriptum est Mutuū
date a c̄. sed in alijs cōtradib⁹ sic
vt. C. de rei vxo. ac. l. vna. §. exadio
vbi dī q̄ si pecunia dotalis nō red
dī vxo post solutū m̄imoniū n̄
fra annū: exinde soluet̄ tertia cen
tesime p̄ vsuris. v. omī anno tertia
p̄centum p̄ centenariū. q̄i velint
isti dicere: q̄ in alijs cōtradib⁹ q̄
mutui lex diuina nō p̄hibeat vsu
ram a ideo lege humana p̄nt per
mitti. Sed hoc est falsū. q̄ idem est
in eq̄pollenti q̄d in mutuo: vt q̄n
rōne terminī aliq̄d p̄soluit̄: ex.
co. c. c. soluit. a c. fi. a c. in ciuitate
Jaco. de caue. dicit q̄ nullo cāu lex
p̄mittit vsurā: nisi cōtra morō hū. v.
cōtra illū qui cū posset non soluit.
tempe quo debebat Et hoc rep̄est
q̄ non est hoc cāu p̄prie vsurā: sed
poti⁹ cōtumacie pena. de quo s̄. §. ex
ij. dictū est. a sic p̄prie loquendo le
ges nec p̄mittunt: nec p̄mittere
p̄nt vsuras. Vñ glo. in auten. ad
hec. de vsuris dicit q̄ imp̄ator co:
rexit p̄ iura nouissima omīa iura
antiqua que tractant de vsuris. et
q̄ ex quo s̄bicit se cōcilio niceno:
in quo vsurē p̄hibentur vt dictum
est: non est verisimile q̄ voluerit
aliquid statuere contra illud. C.
de sū. trimi. a fide catho. l. ij. vbi in
ter alia sūt hec verba nicene fidei
duciū a maioribus tradite a di
uine religionis testimonio atq̄ as
sertione firmate obseruātia sem
per mansura teneatur a c̄. Nec ob
stat q̄ dicat̄ hoc intelligi quo ad
fidem. quia a ad fidem p̄tinet sta

re interpretationi ecclesie sup̄ scri
ptura. a interpretata est reiecta
omni distinctione vtroq̄ testam̄
to p̄hiberi: vt ex p̄dictis patet.
a non tantum se s̄bicit imp̄ator
quo ad fidē: sed etiam quo ad om
nia ecclesiastica. et ad forum con
scientie pertinentia. Vnde dixit q̄
nō dedignatur leges sacros cano
nes imitari. in autentica: vt de. a
pub̄ propri. ep̄isco. conueniatur.
primum. §. si vero ecclesiasticū. col
la. vi. Et velit nolit quo ad p̄dicta
s̄bicitus est pape. dicto. c. duo
sūt: sed dūmo iuri quo ad omnia
quia dicit de. Ego dominus a nō
alius. Raye. xlv. Vnde a glosa i
dicta autentica ad lxx. dicit q̄ si eti
am imp̄ator voluisset: non potu
isset p̄mittere. quia seruus non
potest cōtra leges domini sui. Imo
tenentis q̄ aliquo cāu vsura sim
plex non sit peccatum: sūt heretici
a vt heretici puniendi: vt a ten et
dominus Anthomius de butrio in
p̄fato loco a p̄batur in de. ex ḡ
uī de vsuris. B

Utrum liceat accipere
mutuum sub
suras. Respon. scdm̄ thō. secunda
secunde. q. lxxviij. Non licet indu
cere aliquem ad mutuandum s̄b
vsura. Licet tamen ab eo qui pa
ratus est facere a qui exerceat vsu
ras mutuū accipere s̄b vsuris pro
pter aliq̄d bonum: vt est s̄bueniē
sue necessitatis vel alterius. sicut
etiā licet ei qui incidit in latrones
manifestare bō q̄ h̄z: ad hoc vt nō
occidat: q̄ tñ latrones diripiēdo

Bed quid si ego rogatus
ab illo qui vult acci
pere sibi furis fideiuteo: siue pmit

to p ipso ad hoc vt mitiores vsure
exigantur nunquid in hoc cau pos
sum accipere aliquid ab eo. **Rn.**
Nō. quia sic essem particeps vsu
re in ea parte quam recipio. Alij
contra. quia vt fideiussione alicu
ius non est vsus pecunie. sicut nec
vt pigneratione. **Vnde** sicut pro
pigneratione rei mee possum ali
quid accipere: vt supra in. vi. §. di
ctum est: ita videtur q possum reci
pere pro fideiussione. **Sed** primū
tamen tutius. **A.** Et hoc videtur re
rius. quia accessorium natura; se
quitur principalis: extra de re. iu
ris. accessorium. li. vi. Sicut ergo
non licet pro mutuo aliquid acci
pere. ita nec p fideiussione vel ob
ligatione que succedit loco eius.
Videtur enim pecunia manu b re
ui. quodā veloci intellectu ali trā
siti mutuata fideiussori a a fideiuf
sore debitori vel etiam sine hoc ip
sa fideiussio non est: nisi propter
mutuum: a sic accedit ad illud: a
sequitur eius naturam. **Nec ob.** q
fideiussor incurrit periculum: si debi
tor efficiatur non soluendo. quia
a hoc periculum incurrit etiam ip
se principalis creditor. a propter
hoc non potest aliqui d vltra sor
tem recipere imo non tantum pro
pter hoc periculum sed etiam si cū
hoc accipiat in se periculum nauī
gationis vel itinerationis. ppter
hoc non potest aliquid vltra sor
tem recipere: extra de vsuris. capi
nauganti: ergo multo minus ip
se fideiussor accessorius. **Nec** obstat
quod dictū est de re obligata ad

pignoriandum: qz locatio est extra
actus principalis a p se: sed fideius
sio ē obligatio accessoria ad prin
cipalem obligacōz. **B**

Utrū marito liceat recipe
re dotē; a p̄vporis
qui est usurarius. **R. fm wilb.** Si
pater non sufficit ad soluendū ea
q̄ habet de usuris. a marit⁹ sciens
veritatē. vel hñs ignorantia; cras
sam extraxit cū filia: non d; recipe
dotē a tali patre. Si aut non pu
tabat socerum esse usurarium vel
als esse soluendū: qui tamen non
erat: potest dotē in solidū reci
pere. licet postmodū sciat veritatē
Uec wilb. Tutius tamen dicitur
qz sciens veritatē; non recipiat do
tē. aut si recepit: restituat illis q̄
bus pater tenebatur. **A. Docet**
si accepit res ab usurario per. l. cō
missoriam a dquisitas: **vt s. xij. in ad
ditione. ver. sed ad clariorē**
als non vi dēt teneri si habuit bo
nā fidem cū recipiat ex titulo one
roso. **fm eundē wil. a in sum. eo. ti
tu. q. lvi. Et facit quod dictum est**
supra restitutō primo. **xij. in ad
ditione. ver. item nullus.** Si autē;
in veritate socer de alijs bonis est
sufficiens ad soluendū: tunc ge
ner indubitanter potest dotē reci
pere. **B**

Utrū liceat creditori recipe
debitum quod ei usu
rarius debet. **R. fm wil.** Si bona fi
de credidit ei pecuniā vt ex illa com
modum suum faceret. a lucrando
forte ex ea se liberaret: recipe pōt
quod mutauit: etiam si ille als

non sufficit usuras soluere. **Si vō**
alia cā credidit: puta ad ludendū
in alea. vel ad dandum meretrici
aut histioni non debet debitū ab
illo recipe qui nec usuras extortas
sufficit restituere. **A. Idem in dca
q. lvi. Et satis potest comprehen
di ex dictis supra restitutio primo
xij. in additione. ver. item nul
lus. B**

Utrū illi quibus debetur ex
contradu vel quasi. ā
ex maleficio vel quasi possint hoc
recipe ab usurario. **R. fm wilb.**
Sic. dum tñ rem ipsam usuraria;
non recipiant. **Et idem dicendū de**
quocunq; raptore vel fure. **A. Cer
te magna dīa est inter rem usura
riam per legem commissoriam non
questitam a furtiuam seu raptam
Nā a talis res usuraria recipi pōt:
dummodo non in fraude; credito
rum: vt colligitur s. xij. in addi
tione. B**

Quid de communitatibus
quarundam ciuita
tum que dant pecuniam a usurā
R. fm raymun. Omnes illi cines
quorum autoritate a consilio sūt
usurarij sūt. **Et eodem modo si ciui
tas vel communitas reciperet ali
quod pignus: a fructus eius nō**
computaret in sortem extra eo. cō
questus. **arti. vij. q. v. sicut vic. xxi
ij. q. iij. si habes ff. quod. me cau
sa. l. metum. Cum anima duertē**
dum **Idem est de his qui prohibe
re possunt a non prohibent: extra
de sen. excom. quante. A. Concor.
hosti. vt in sum. eo. tit. q. lviij. B. Et**

licet omnes consentientes put dictū
est omittere v furas; tñ fm wil. nō
tenet ad restitucōm: nisi quantū
ad eos puenit vel qntum releuati
fūt ab expensis quas fecissent de
suo. **¶** Illi tamen qui prestiterūt au
toritatem vel preceptum ad v furā
a hmoi: ita qd al's ciues non fecis
sent eam in solidū tenent. **A. De**
in fili. eo. ti. q. lx. B.

Quid si iudeus acciperet v
furas a xpianis. **R.**
fm ray. Mortaliter peccat a p̄t ab
eccā opelli ad restitucōm indirec
te. s. subtrahendo coionem xpianoꝝ
ex eo. post miserabile. vel saltem
tales coercendi sūt a principib⁹.
a etiā a prelatis p̄bco modo: ne
exigant immoderatas v furas: ex
eo. quanto. **A.** Immoderata autē
intelligit omnis v furas: vt notat
glo. in dco. c. quanto. cū sit contra
modē ramen diuine iusticie: ext.
eo. sup eo. **¶** Ideo iudei cogi dñt ad
omnem restitucōm v furarū: vt in
de. ex graui. ex eo. qd etiā intelli
git in iudeis vt patet ibi per glof.
sup verbo censura. **B.** Sed xpianus
licite recipit v furas ab hostib⁹ cō
tra quos iustum bellum gerit. ma
xime si sint infideles. **xxiij. q. iij.**
ab illo: qd accipit qd suum est. **A.**
Et in dco. c. ab illo. p. qd hoc verum
est respectu illarū rerum quas qd
a talib⁹ hostibus posset etiā violē
ter rape a non al': vt a pōt colligi
ex notatis in fili. eo. ti. q. lxvij. **B.**
De prestantijs qd sunt in ciuitati
b⁹ vide j. v furas. in j. pen. a fi.

V furas. **h. circa**
animalia **V**tz liceat loca
re animalia pro certo frumento:
vel alia re annua. **R. fm wilhel.**
Licitus est contractus dummodo
ductor non grauetur ex immodē
ta mercede. **A.** Quia in contractu lo
catis que est bone fidei: merces
debet esse iusta a conueniens arbi
trio boni viri vt. l. si in lege. ff. de lo
catio. **B.** Licitum est etiam appo
nere pactum de damno a lucro rei
locate: qd vtumq; sit comune: sed
nō liceret apponere pactū qd dā
num sit solū conductoris: nisi dā
num quod esset ex culpa sua. **A.**
etiā leui: non autem leuissima:
cum contractus concernat vtilita
tem vtriusq; vt supra locatō. **¶ in**
Posset etiam ex pacto conductor
in se periculum rei su scipere: extra
de deposito ca. fina. **V**nde tale pa
ctum non facit contractum v furā
rium: licet posset fieri in fraudem
v furarum: et forte sic p̄ resumere
tur si fieret a consuetu v furario vt
in simili dictum est de pena. supra
v furas primo. **¶ vice simo secundo.**
Potest etiam tale pactū ex alio
respectu qd v furarum continere ini
quitatem. **V**nde idem **willhelmus**
dicit qd pactum de communican
do damno vel commodo rei locate
iniquum est ex parte locatoris:
nisi probabiliter dubitetur vtrū
locatoris vel conductoris melior
aut deterior sit cōditio: vel nisi cre
datur qd conductoris nō sit deterior

obitio: in pacto tñ pposito videtur
conductoris deterior obitio. qz vir
aut nunq̄ pōt habere tantū omo
dum de melioracōe bouis: q̄ntum
pōt habere de morte. Si tñ locator
timens ne obductor grauaret bouē
pactum apponeret firmē pponēs
qz si bos sine culpa obductoris peri
ret: nihil exigeret ab eo. non cre
do qz peccaret nisi ppter eoꝝ scāda
lum qui eius ignorarent intencōz
vt in sum. li. ij. ti. vij. q. xxxv. B

Quid si vnus habeat. x.
capita ouium a ali
us. x. a coicant eas a diuiciē a pe
riculū a emolumentum a expēsas
coicant p rata. *Re fm wil.* Non est
contractus vsuē: sed societatis a po
sūt etiam ouenire qz de fetibz reu
perent capita mortua. vel qz de vel
letibz a pellibus emanant capita
ad augendum gregem. A. duz ta
men seruetur equalitas inter eos
ita qz ex huiusmodi pacto non vi
deatur esse deterior obitio vnus q̄
alteri: vt in su. eo. ti. q. xxxvi. fm
eun. wil. Et facit. l. si non fuerint.
ff. p socio. B

Quid si quis habens. xx.
capita tē dat alicui
custodienda a pascenda sū certa
mercede: vel sū certa picipacōne
puentum gregis. *Re fm wil.* Si
domin⁹ tenet sibi periculū anima
lium: non est contractus vsuē sed lo
cationis. Secus si nō retineret pe
riculū: sed imputaret cōductori.
A. Sed qsi nō retineret sibi pericu
lū: non ppter hoc esset vsura: nec
hoc wil. dicit: vt patet in dicta. q.

xxxvi. sed posset continere in q̄ta
tem aliam vt dictum est s in prin
cipio. B

Quid si quis habēs. xx. ca
pita: tradat alicui
rustico custodienda hoc modo qz
sint firma. qz illa dat ei extimata
tanto precio. a lucz a damnuz sit
tñ rustici. *Re fm wil.* Non est cō
ctus vsure sed mutui: qz idem ē ac
si mutuaret ei pecuniā de qua eme
ret tot aialia. A. Imo iste cōctus
potius est empcois: qz extimatio
empcois introducit. ff. de iure do.
plerumqz. ff. solu. ma. extimate.
Et dicit domin⁹ angel. de pufio in
suo tractatu de societate: addēs
qz hoc cau tradens aialia nihil ali
ud poterit petere nisi precuz. quic
quid enim sorti accedere vsuā eēt
ext. eo. consult. a. ca. in ciuitate.
nisi emptor animalium fructus ē
cepisset ex animalibus emptis: a
moram commississent in soluendo
precium: quia tunc venditor po
set petere dictos fructus tanq̄ in
teresse. l. curabit. C. de actō. empti.
quod etiam obtinet de iure cano
nico a de foro conscientie: vt notat
glosa in capitu. conquestus: ext.
eo. B.

Quid si q̄s dat certa capi
ta ouium extimata
certo precio: hoc pacto qz rusticus
non accipiat aliquam vtilitatem
donec qui dederit recipiat prius to
tam sortem. *Re fm wil.* Iniquuz
est valde pactum: Sicut etiam si
q̄s paciscatur qz anteq̄ rustic⁹ ac
cipiat aliqd restauabit de fetibz

omnia mortua. **H**is enim padis est
qñ tradere oues immoiles. Et no
ta gñaliter q qñ cōis est cōditio li
citu est. Secus vbi melior vñ cōdico
vnius qñ alteri? **A.** Idem in dca. q.
xxxvi. vbi fm eun. wil. datus sic
dñ. Et gñaliter vñ est q vbi pba
biliter dubitat vñ illius vel isti?
sit deterior cōditio in forma padī
adhibiti in societate nō est pām
vbi aut ad arbitriū boniviri gra
uat cōditio alteri? pām est ex pte
grauantis si scienter hoc faciat: et
tenet ad restitucōem. Non pōt tñ
dari doctrina gñalis sup hmōi tra
ditionibz aialium ppter varietatē
traditionū et dolos qui a qbusdā
sup talibus excogitant. Itē dñ q
in talibz pñt qñqz currere contra
ctus mutui et societatis: vt cū ha
bens xx. capita tradit ea estimata
alicui: puta p. xx. solidis: ita q tene
atur ei reddere medietatē sortis. s.
x. solidos quicqz attingat post mo
dum de ouibz et tñc pñde est ac si
creditor debisset ei mutuo. x. ex qui
bus opatis. x. capitibz cōtraxisset
societatē cū creditore hñte. x. alia
capita ita q sint oia: et ipsi sint so
cij in periculo et puentibz: in quo
cāu si cōmodatōe mutui gñet cre
ditor debitorem in cōtractu societa
tis vsura est. **B.**

Quid si quis tradat oues
monasterio: et sub
hoc pacto q de qualibet oue reci
piat annuatim solidos duos cum fru
ctus eaz valeant longe plus: sed
addit q etiā si oēs moriant: ipse
vult tñ fructū: et si valde multipli

cent: omnes sint mōsterij. **R.** fm
hol. Dico q licitū est: nec pñt ecclia
restituōm petere: ex quo in tradi
cōe lesa non fuit qñqz mōlitas se
quat: et hoc nisi oues infecte eēnt
et ad mortē pate: et hoc ignorauit
monasteriū. ff. de mino. l. vñ. si
locupleti. Cōsulo tñ tradenti q in
tali cāu sentiat pte: et damni. **A.** Nā
inspecto lucro qd fecit monasteriū
in ouibz quas forte longo tpe ha
buerat in solidū erigat. vel remit
tat vel patiat et sentiat ptem dāni
fm eun. hosti. vt in fñ. eo. ti. q. xxx
ix. **B.** ne aut iadura monasterij re
lit locupletari: ex. de re. iuris. locu
pletari. li. vi. et caueat sibi tradēs
qñ nisi ouentus consentiat: non te
net monasteriū de ouibus abba
ti vel cellariū et hmōi cum predcō
pacto datis. **A.** vel pacto cōsimili
fm eun. hosti. vt in dñca. q. xxxix.
B. extra de deposito ca. 4. **A.** Vt au
tem predcā datus intelligatur
sciendum q aialia qñqz traduntur
ad solam custodiā vel ad aliquē
recipientis vsū: et aliquñ recipiens
aliqud precium recipit p mercede.
aliquñ aliqud precij: prestat pusu
et ideo interdum dñ cōductor. inter
dum locator. ppter ea his vocabul
pmissiue vtimur. l. veteres cū se. ff.
de ac. emp. et in his est purus con
tractus locationis et cōductōis
ff. de positi. l. i. si quis seruum. Ali
quando vero p custodia animalū
recipitur pars ipsorū fructuum et
hic est contractus in nōminatus.
p quo datur actio prescriptis ver
bis siue in factum cū non inuenit

pecunia: tñ itē m iudicat de hoc qd
de locacōe a cōductione dco. si qd
seruū. Et de his dictū est s m prin
ci. a lati supra locatio. Itē secūdo
tradunt qñq extimata vt lucy a
totū damnu ptineat ad recipien
tē: a iste ē merus cōdus vendicō
nis in quo p̄t aliqui v̄sura interue
nire. de quo dictū est s. si iij. in ad
dicōe. Tercio tradunt aialia: ita
q totū dñum transferat in accipi
entē: sic q p eū meliorata postmo
dū coicent: a isto casu non ē cōtra
ctus societatis: nā p societate ne
mo definit esse dñs in totū rei tra
dite: sed ē cōtractus innoiatu: do
vt facias ex quo orit actio prescri
ptis verbis siue in factu. ff. de pre
scrip. ver. l. si tibi aree. Et siquidē
melioramentū non seq̄tur videtur
q res integra debeat restitui: qua
si cā data a cā non secuta a sic sine
cā accepta fuerit. ff. de obi. sine cā.
p totū: nisi inquantū sine culpa re
cipientis: vel ad eū ptinentiū res
perierit vel deteriorata fuerit cū bo
ne fidei possessor non teneat: nisi
in q̄tum sit factus locupletior: siue
ex re principali: siue ex fructibus
eius. ff. de peti. her. l. vtz a sic de
berent etiam restitui fructū rei: ha
bita distīdione vtz fuerit bone
fidei: vel non. vtz steterit p eū qñ
seruaret ouenta. de quo s. restitui
tio. i. si iij. cū additio. Si vero meli
oramentū fm ouencō; secutū fue
rit: res coicari a cōtractū societatis
cōtrahi d;: dca. l. si tibi aree. Et ex
mā itē de hoc dicet qd a de socie
ta. de qua s. tange. Quarto aialia

tradunt in societate Et hoc distī
guendū: qd aliqui sunt aialia gros
saut boues a similes. aliqui minu
ta: vt oues. a hmoi. Si grossa: ali
qñ dantur inextimata: aliqui exti
mata. Si inextimata: aliqui cū ter
ra: a aliqui sine terra. Si inextima
ta a sine terra: aut factu ē pactū
aliq;: aut non. Primo casu videt
q pactu; seruandū sit. Cde pac. l.
si pascenda. qd sane intelligendū
est dūmō sit tale q arbitrio ho
mī viri eq̄litate m̄tineat cōsiderata
quātitate capitalis ex pte dantis
a extimacōe operay ex pte recipi
entis. Nam in iudicio seu cōtractu
societatis semp arbitriū homī viri
versari debet vt qui plus societati
cōtulerit vel pecunie vel opere vel ci
uisq; alteri rei ille plus de lucro
recipiet. ff. p socio. l. si nō fuerint
a. l. m̄posita Sed vt clarius hui
rei veritas appareat: aduertendū
q qñq pactū inter socios p̄t fieri
circa ipsum aialia capitale qd i so
cietate inextimatu positū est: qñ
q; circa fructū eius qñq; circa tps
quo societas durare deat: primo
casu post q inextimatu datu; est:
nō videt posse pacisci. q periculū
sit alteri q ip̄ius q inextimatu;
debitū regulariter ad ip̄ū pericu
lū m̄ptineat vt dicit bal. in dca. l.
si pascenda a notat dñs Ange. p
fat. m suo tractatu de societatib;
Sed hoc p̄t intelligi nisi tradēs ai
malia i alio grauaret: puta. quia
recipiens nollet teneri de p̄dicōne
aialiu: nisi p pte. etiā si culpa sua
perirent. sic cōtingit in aliqb; locis
nn. a.

Naz qui in vno grauaf: in alio re
leuari dicitur. ff. de re. iu. fm nam. **I**tem
aliud vbi dicitur de capitali pecu
nie etia fm eodē dōc. vt s. socie
tas. ij. §. i. **E**t hoc forte ideo: qz pecu
a vel res filis ipō vsu osumit: a sic
in ipsa societate tōliter exercetur.
qđ secus est in aialibus q sic non
osumunt: sed qñq meliorant. vñ
sicut melioramentū ptinet ad tra
dentē: sic dicitur periculi ptinere: dēa
l. fm nam. **I**tem fm eun. dñm an
ge. vbi s. vt in hoc caū eq̄litas ser
uet: in fine societatis illud aimal
qđ p capitali positū est precipuū
debet esse ipfī pponentis: a qđlibet
pactū qđ cōfiteret: non vñ eq̄lita
tem a eq̄tatē cōtinere a sic inualidū
fore. **I**tem qđ dictū est recipientē nō
teneri de periculo capitalis fallit si
illud euenerit ex culpa sua. qz tūc
de illo in soli dū tenet. l. cū duob.
Si in cōeunda. a. §. dāna: ff. p so
cio. **E**t ex hīs inq̄t p qñd al s lice
ret socio qui aimal inextimātū po
fuit pacisci qz de primis fructibus
capitale suū retrahē possit. **S**i vō
pactū fuerit circa fructus vt circa
fētū vel lac vel feumentū qđ ex ope
ra bonū qñ possit: vel ex tritura cōe
equa a filia. tunc si ouenit iuste
cōsuetudinē seruandū est. **S**i vō de
cōsuetudinē nō appareat: cōtinere dicitur
eq̄tatē boni viri. s. vt ille plus reci
piat: q plus societati cōtulit. scdm
eū. ang. vta pretactū est. **S**i si pa
ctū fuerit circa tps: tunc filr equi
tas arbitrio boni viri seruanda ē
fm quam osueuit qz in aialibus
grossis quinquānio talis societas

pleneueret. **N**on ē vñ tutum per pa
ctū minori tpe cōtra hi: presertim in
foro cōscie: cū non videret posse tūl
ire sine iactura vel dāno alteri? so
cio x fm eundē. ad qđ etiā allegat
quandā extraneā cōstitucōz
inter extraordinaia capitula feu
dōz. de qua §. **E**t si inter ptes nullū
sit pactū factū: tūc dicitur seruari con
suetudo loci. **N**ā inter ptes actum
videtur qđ cōsuetudinē ē. ff. de edili
edici. l. q sit nolit. §. qz si assidua
de aqua plu. arden. l. si prius. **I**tem
placuit. dum tñ cōsuetudo cōueni
at arbitrio boni viri. a nō al. dēa
l. in pposita. ff. p socio. eo. ti. l. si n
fuerint. **S**i vero nec pactū nec con
suetudo appareat hoc caū qñ cōtra
hi? societas sup aialib? grossis i
ex tatis a sine terra. dicit idē dñs
ange. **R**eperio quedā inā exuagā
tia inter extraordinaia capitula
feudōz: quoz vnius rubrica dicit.
Cōsuetudo societatis iumento. **I**
Et sic sequit ad lram in nigro. **S**i
quis dederit iumentum iure socie
tatis ille qui accipit dicitur tenere per
quinqz annos si nihil dāum est d
tpe: a oēs polledri dñt esse cōmu
nes a id qđ quesierint tpe tritua
tionis a in capite quinqz annoz
sepatur societas. a ille q debet ha
bere dicitur iumentum ante pām. sed
si ille q accipit debet tertia. s. pām
precij in emendo iumentū. scdm
glo. tunc iumenta a oia ptienda
sunt p mediū. **E**t si amiserit ium
tum culpa sua. qz non custodierit
emendare tunc debet. a sequitur
alia rubrica. **C**ōsuetudo societatis

vaccar. Si quis dederit vaccam ali-
cui ut haberet eam iure societatis
et non dixerat de tpe: dicitur eam tene-
re p. v. annos. et oēs vituli debent
partiri p. mediu. et ille qui dedit vac-
car: dicitur habere eam p. capite saluo
si nihil dictum est. et ille qui suscepit
non debet de suo in precio vacce. a-
lioquin si ptem precij dedit: dicit
glo. tertia. per ea que supra dicta
sunt in iumentis. Sequitur: omnia
debent partiri p. mediu. et si is qui acce-
pit amiserit vaccam culpa sua: quod tu-
sto de non misit: vel non bene custo-
diuit: et propter hoc vacca amissa est
quod fures abstulerunt. vel lupus eam
comedit: debet emendare socio suo.
Cum vero de animalia inextimata da-
tur cum terrarum id est quod quis dat ani-
malia omnia et terram: cum in dubio: ut
premissum est: totum periculum ani-
malium pertineat ad dominum: posset
dominus qui potest boues et terram pacisci
ut maiorem partem fructuum terre reci-
piat: cum rusticus tamen operas ponit.
nisi opera rustici et industria magis
extimeat quam fructus qui reme possent
sibi ex bonis et terra. quod tunc non so-
lum fructus terre equis partibus parti-
endi essent: sed etiam de ipsis rusti-
cis plus habet. **deca. l. si non fuerint:**
sem eun. Si autem dicta animalia exti-
mata traduntur: tunc periculum eorum
fortuito inter socios est communi. l. cum
duobus. **de damna. ff. p. socio.** Et
tenet bal. in dicta. l. si pascenda. **C**
de pact. Aliqui tamen distingue-
re videntur: quod aut est damnum for-
tune et precebat quod dictum est. aut
damnum nature: quod procedit ex

natura. Et hoc pertineat solum ad tra-
dentem animalia. Sed certe hoc in-
re probari non videtur. Nec est ratio
diuersitatis imo cum meliorameta
etiam naturalia hoc eam communi-
cetur: ut dicta. l. si non fuerint: con-
ueniens est: ut similiter pericula
diuidantur. nec mirum si hoc eam sit
talis communicatio. quod extimatio in-
troducitur emptionem in eam et tractibus
in quibus de sui natura non transfer-
tur dominium: puta in locatione. ff.
locati. l. in. nisi sit aliis expresse con-
uentum. ff. de strahen. emp. l. cum ma-
nufata. **¶ nemo. vel nisi ex consue-**
tudine aliud inducat. cum ut di-
ctum est intelligitur actum quod est
consuetum dicta. l. quod si nolit: quia
assidua. ff. de edili. edic. **Dea ergo**
extimatio introducit in dubio emp-
tionem ar. l. extimate. ff. sol. ma. Et he-
tur premissum: ac si ille qui dat deca ani-
malia mutuaasset socio medietatem
precij et ipse posuisset aliam medi-
etatem: et communiter ab ipsis fuisset
empta. Et ideo non mirum si quilibet
pro rata et periculo tenetur quod si
sine culpa alterius sociorum precessit
alibi illi solius erit damnum cuius
culpa contingit. ut in deca. **¶ damna**
Circa fructus autem et tempus que soci-
etas durare debeat eadem dicenda
sunt: que et dicta sunt supra in pri-
mo casu: quod inextimata traduntur.
ut. scilicet semper equalitas arbitrio ho-
minum seruetur per iura ibidem allega-
ta. Unde hoc casu postquam quilibet
sociorum ponit tantum de respectu pre-
cij animalium que extimata tradi-
ta sunt. Et socius rusticus plus ponit
nn. ij.

respectu operarum et custodie non videretur
quod fructus per medium diuidi deant. Et
ait dictus dominus angelus. De hoc alibi du-
bitari vidi et putarem arbitrio ho-
minum veniri ut equalitas seruetur
quod si talis custodia et cura animalium
quam ponit socius rusticus fiat a fidelibus
posset per infantes et pueros. quorum
ope non sunt in magis estimacione licet
aliqui sint tunc si aliquam utilitatem ex
animalibus percipit plures rusticus soci-
us quam alius ut fumi et lutaminis que ve-
nuntiant cum opera pastoris pensari
possunt: iuste fructus equaliter diuidun-
tur. Si vero pastoris ope quod ponit
rusticus aut ponit facit siue alij su-
perius puta palearum. feni et filium
excederent commoditate lutaminis
tunc: ut equalitas seruetur iuste rusti-
cus ante partem aliquam pro pastoris
opera recipere deat quod equiualeat ei
quod plus ponit: de causa. l. si non fuerint
Alibi si tradens animalia vellet equallem
portionem: videretur velle precium mu-
tui facti socio de precio medietatis
sortis. et sic usufructum committeret: cum
quicquid accedit sorti usufructus sit. l. in
q. in. ple. rig. Nec hoc casum possit quod
per consuetudinem contrariam excusari in
foro consue cum iniquitatem contineat.
et socij dampnum et iacturam et iurifra-
ctionem non veniat: cui socie-
tas operatur. l. v. ff. p. socio. Et si
de causa animalia estimata tradunt cum
terra: veniunt quod dampnum et lucrum sit
commune. et fructus equali parte diuidantur.
cum unusquisque ponat partem animalium
que coicata sunt per estimacionem ut di-
ctum est. et unus ponat terram: et alter
equalentes ponat operas secundum eum.

Quo vero ad animalia minuta quam si-
per ipsis societas contrahitur: dicendum
quod obseruande sunt conuentiones et con-
suetudines arbitrio hominum conue-
nientes secundum modum et formam circa
animalia grossa superpositos per eadem
iura: nisi quod circa animalia minuta vi-
detur societas posse breuiori tempore si-
mili. puta spacio trium annorum ut
statim patebit. Si vero nulla appare-
at conuentio seu consuetudo: repetiuntur
scripta aliquam inaequagantiam in fi-
nem suum se habent. quorum vnum sic inci-
pit rubrica secundum dominum angelum. Consue-
tudo societatis caprarum. Rigor sic
sequitur. Si quis dederit capram aut
pecudem iure societatis ille qui accipit
debet tenere per tres annos. et in vno
quoque anno debet dare per capram xij. forma-
ticos bonos et optimos per pecudem vi.
et medietas capre tota et agnos debet
esse communis: et medietas lane. et ille qui
dedit capram aut pecudem ante partem
debet eam habere. Et si ille qui accipit de-
dit terciam: tunc omnia pertinentia sunt per
medium. Sed si ille qui accipit ami-
serit culpa sua. quod eam non custo-
dierit vel pecorile non bene claus-
erit: domino tunc emendare debet. et ut
dictum est bonos formaticos debet debet
et non quidem de vna mundura. quod
si dedit tantum vnam pecudem vel vnam
capram: non debet michi dare talem
formaticum qualis potest fieri de v-
na mundura tantum: sed tres aut quatuor
mundure insimul mitti debent.
ut bonus formaticus inde fiat: quod si
dedit alicui. xx. aut. xl. pecudes: aut
totidem capras: debet ne mittere
vnam munduram insimul facere

unum formatiui de tota mundu
ra. Certe non sed medie extimati
onis: ita q non fraudet qui dedit:
nec q accepit. Sed si agni vel capre
ti nati no fuerint de vna aliq capra
vel pecu de non dz dare nisi medie
tate formatiui que daret si nati es
sent agni vel capreti. Sequit alia
rubrica. **C**onfuetudo societatis por
cear. Si quis dederit porca alicui iu
te societatis a no fuerit dictum de
tpe: tunc is q accepit: debet eaz te
nere p tres anos: a oes porcelli q
nati fuerint ptiendi sunt p mediu
in vnoq anno. vel si placuerit do
mino: a ei q accepit tenere vsq in
capite triu annor dnt oia pti p
mediu etia porcellos natos de por
cellis. Et cu porca facit porcellos dz
dnt facere adiutoriū ei q accepit.
a non dz qui accepit dare terciam
aut incontrum. a si amiserit culpa
sua q porcellos non bene clauserit
vel custode cum porcis no bene mi
serit: debet dno emendare. vel casu
amissionis dno dicere. Quinto pn
cipaliter aliqn animalia feimi gene
ris tradunt ad operiendu ab animalibus
masculis alteris. quo casu si
appareat conuentio seu confuetudo q
non discrepet a iudicio hominis f
uanda ē: vt sepiissime onsum est
q si hec no appareant: sup hoc est
vna de pcedis extrauagane. fm
dñm ange. cuius rubrica ē talis.
Confuetudo societatis in iumento
Si qs dederit iumenta coopienda
equo alie omnes poledri dnt esse
coes nati in illo anno de iumentis
illis ptiendi q snt fm confuetudine

a ille cuius snt iumenta debet pti
ri poledros a mittere illi electioem
cuius est equ? vt? velit accipere po
ledr an accipere ptem precij. Sexto
aliqn traduntur animalia: nec appa
ret quō: presertim de fundis iā pn
cipalib? a tunc seruanda esset cō
fuetudo: cu illud qd est confuetu in
ter ptes videatur actū. ff. de edili.
edib. q si nolit. ff. de assidua. a de
aqua plu. arren. l. si prius. ff. de
placuit. Si aut de confuetudine no
apparet tūc fm dñm ange. in du
bio presumere cōtractus in noia
tus p quo daretur actio prescrip
tis verbis. a in hoc eade essent ser
uanda que supra dca sunt de soci
etatib? ac si esset cōtracta societas
Ego puto q ex quo no apparet qd
actum sit a remanet indetermina
tum: totum deat reduci ad arbitri
um hominis: ext. de offi. dele. de cau
fis. a. ff. p socio. l. si non fuerint.
Cui arbitrio ouent q vniuiq de
tur sibi debitu. ff. de iusti. a iure. l.
iusticia. ff. de iuris precepta. Et p terea
q tradens animalia ista recipiat cu
oibus fructib? a accessiombus. il
lis exceptis q sine cu pa recipien
tis deperbita snt: cu dicta animalia
fuerint tradentis. nec appareat q
eorum dñum in aliū transfulerit
ar. l. feudus. ff. de reuen. sed recep
tori animaliu fiat congrua reco pen
satio iuxta exigentiam sumptuu a
laboris sui a hoc adōne mandati.
ex quo per mandatu seu impositio
nem dñi animalia gubernada sus
cepit. ff. mandati. l. v. vel saltem a
ctioe in factum: siue prescriptis
nn. iij.

verbis. ff. de prescrip. v. l. ij. Et ex
his patere potest quod si alia tradantur
a quo super his societas contrahatur
a quod super his societas contrahatur
a quod agendum sit: a utrum in his o
tractibus mittatur usura. quod regula
riter non mittitur: nisi cum his concur
rerit mutuū seu equipollens viz ter
minus processus ad soluendum. quo
rum occasione plus aliqd recipiat:
vel nisi si predictus tractibus contra
ctus mutuū palliet. ex. de empti. a
ven. ad nrām. Et licet usura non in
terueniat: potest tamen alia adesse iniqui
tas: viz cum unius obitio plus gra
uetur quam alterius partis contra boni viri
arbitriū De societate vero cum pecu
nia que mercatori conceditur ad mer
candum vide de s. societas v. l. ij. B

Ursura in em
pcomio quod si emat aliqd
ut precium soluat ab certū terminū
B. Si propter hanc dilacionem res ve
dat maiori pretio licet talis tractus non
sit usurarius ex forma: est tamen usura
rius ex fraude. A. Et etiam ex forma
quod de hoc constat. ex. eo. in ciuitate a. c.
fi. B. Et ideo venditor tenetur qui hoc
facit quasi usuram fecisset: nil dubium
sit quod merces vendite tempore solutionis
deant plus vel minus valere ex. eo.
in ciuitate quod tunc licite possent ve
di tantū plus: quantum extimatur quod
plus deant valere tempore solutionis: di
co si iste venditor volebat vendere
nunc: si intendebat seruare usque ad
illud tempus: ex. eo. nauiganti. quod si fi
at econuerso puta dat nunc. p. ut cir
ca autumnū reddant sibi tot me

sure frumenti vel vini tunc attēden
dū est quod licet nunc plus valeant utrum
tamen quando dari debent sint valitius plus
minus si verisimiliter dubitatur non est
usura. Si autem extimatur quod plus vale
bunt: certe emptor usuram mittit:
ut in dco. c. nauiganti. A. Ad me
liorem predictionem intelligentiam hic
tria videnda sunt. Primo quod licet dis
cernatur iustum precium rerum Ad quod
dicendum quod illud debet iustum precium
rerum quod in loco contra de re inueniri
potest solutione potest. ff. ad. l. fal. l. preci
a. Quidā non irrationabiliter limitant
hoc esse rerum: nisi impedimentum oc
currat ex aliquo malicia: puta
usurario seu alio pecunioso seu
venditū merces suas ad terminū
ut valeant aliqd plus lucrari. a bo
ni mercatores non possunt vendere mer
ces suas etiam iusto pretio. vel etiam si
aliqd tirant a potest aliud adhibe
re impedimentū sine rationabili causa
limitando pretia vel phitendo mer
ces alio deferri. Nam malicijs imol
gendum non est. ff. de rei ven. l. in
fundo. a ex. de cognat. spi. c. ij. Itē
iustum precium consideratur super mer
cantibus respectu laborum a sump
tuum mercatoris: ut supra nego
ciatio. f. ij. in additione. Quod m
telligi nisi in loco venditionis ali
ud esset cōe precium non introductū
ex eorum malicia ut dictū est: sed ex
additione temporis seu negociationis. pu
ta cum tempore messium a vindemiarum
soleant frumentū a vinū minori p
cio valere a idem in silibus vel cum
merces ex abundantia minori ven
dantur a maiori ex occurrente penū

ria. Nā cum mercator possit p̄ciū
augmētare ex varietate locoꝝ a tē
poꝝ ex qua p̄cia in eisde diuīfimo
de statuū ē. ita debet a minūē. Pre
cia ei cōsiderāda sunt respectu loco
rū a tpm. non solū in augmētati
ōne; s; etiā in dimīnuōe. ff. si cer.
pe. l. vī. m. a. de re. iuris. l. fm natu
ram. Secū videndū est. qđ si aliq̄s
vēdit rem ad terminū p̄ maiori p̄
cio de q̄ verisimilit̄ dubitat̄ vtz tē
pe solutiōis p̄ciū sit res maiori vel
minori p̄cio valitura. tū vendēs
putat eaz nō valituram maiori q̄
nūc valeat. an cōmittat̄ vsura. R.
Inno. videt̄ tenere in. c. in ciuitate
ext. eo. sufficere ad cōmissiō; vsure
q̄ venditor nō credat eā valituraz
maiori. Et cū Inno. etiā tū sit dñe
Anto. de bu. qđ vtrū; puto q̄ tum
ad p̄ciū. quo vero ad restituciōez
di stinguēdū credo. vtrū venditor
hō c. putauerit ex p̄babili cōiectu
ra a tunc teneat̄. an ex leui a nō te
neat̄. ar. l. cū quidā. ¶ quid ergo
ff. de acq̄ren. herē. vbi dicitur q̄ si
heres etiā sol⁹ putet adesse impedī
me nūc aduēdi hereditatē ad iē nō
p̄t si iusta rōne motus crediderit.
Facit etiā ext. de sen. exco. in q̄sti
oni. In dubio tū si non appareret
vtz cōiter fuerit debitiū verisimile
vel si res tpe solutiōis p̄ciū fuerit
pl⁹ valitura vel si nō apparēt vtz
extimatio v̄ditoris fuerit rōnabi
lis vel non. puto q̄ iste v̄ditor ad
restituciōem teneat̄. ex quo nō pu
tauit rem plus valitura: q̄ in re p̄
pria q̄libet est moderator a arbi
ter: a in dubijs tutior ps. est eligē

da. ext. eo. in ciuitate. Tercio qđ si
p̄pter terminū res pl⁹ vendatur.
non tū vltra ipsi⁹ rei valore; an cō
mittatur vsura. R. q̄ sic: ex q̄ rōe
fm̄ini res v̄dit̄ maiori. tū satis exi
stimo q̄ cū p̄pter hoc non excedat
iustū rei valore nō cōmittat̄ vsura.
cū hoc casu nō tuez; s; cōsequitur suū
m̄esse. ext. de vsu. c. fi. Et si dicat̄
nō posse cōtingere q̄ si res venit plu
ri rōe termini nō vendat̄ vltra va
lore iustū cū res tantū valeat q̄ to
p̄ti p̄cio vendi p̄t a sic p̄ti p̄cio
nō pl⁹ inueniebat; s; plurī p̄t ter
minū v̄dit̄ vltra iustā extimacō
nem accepit. p̄t r̄ndē q̄ hoc non
sequitur. Nā vtrū est q̄ res tantū valz
q̄ tū vendi p̄t. s. cōi. cursu non vero
singulari euētu. vt sicut ille nō di
cit̄ iusto p̄cio vendere q̄ rem p̄cio
maiori vendit alicui q̄ cōiter fierz
alijs. forte q̄ ille ad rez maiore hz
affectōez; vel q̄ ea magis indiget
ff. ad. l. fal. l. p̄cia. Ita dicit̄ nō iu
sto p̄cio emere q̄ minori rez emit
ab aliquo q̄ cōiter ab alijs emēt
forte p̄pter venditoris n̄tatem vel
q̄ nō potest merces tanto tempe
retinere q̄ to alijs faciunt a h̄mōi.
Item etiā: quia ex malicia aliorū
potest iustū p̄cium impediri. qđ
nocere non debet vt p̄o stensum
est. B

Quid de mercatorib⁹ qui
habēt p̄ statuto q̄
quicūq; emit: vel v̄dit tales mer
ces intelligat̄ talis vel talis dila
tio solutiōis. R. Si venditor pro
pter hoc nō apponat ad p̄cium
nō est vsura. al. sic. vt ex p̄cedēti.

p̄t notari. q̄ si post cōcordia a de
p̄cio a dilacōne velit emptor nūc
soluere a sic de p̄cio minue p̄ q̄ p̄
ma venditio vsuraria est. s. vltra p̄
cū. nisi forte tal' minutio p̄ci fiat
rōe alicui⁹ interesse. de q̄ vide sup̄.
vsura. i. §. xvi. q̄ incipit: s. nūquid
vsura est. **A.** Pōt etiā esse q̄ vendi
tor minuit de p̄cio ppter nēitātē: a
sic pot' est inq̄tas ex pte empto
ris. Vñ pōt queri. an emptor hoc
casu mittat vsurā cū min⁹ soluat
ppter p̄maturā solucōez. **R.** vide
q̄ non: q̄ pl⁹ soluere videt' qui an
tēp⁹ soluit. in **Insti. d. adio. §. pl⁹.**
S. iste §. loquit' in coactē solucōe:
q̄ tollit ei facultas retinendi rem
tpe cōcesso. qñq̄ etiā cū ei⁹ dam
no: s. aliud est in sponte soluen te
Vñ otrariū verius puto: q̄ aliqd
certi bieri cape ppter p̄maturā so
lucōnem vsurā inducit. vt apte p
batur in. c. nauigati. in. §. primo.
extē. eo. nisi forte solues ante tem
pus posset aliqd iustuz interesse
p̄tendere. vt sup̄. vsurā v̄ in princi
pio. **B.**

Quid si aliquis redat res
p̄ p̄cio qd nunc cur
rit a addit pactum q̄ si plus vale
būt vsq̄ ad paschavult illud pl⁹
si vero min⁹ valebūt. non vult mi
nus. **R.** fm **Doct.** Proculdubio ē
vsurari⁹ iudicandus. cū in pacto
claudicet. ar. **C. d. solu. l. plē. Con.**
VI. A. **I.** de in sum. li. ii. ti. vii. q. xxi
Et hoc intelligendū qñ rōe termini
apponeret tale pactū al' l' adesset
inq̄tas alia. non tñ vsura. cū non
assit mutuū vel equipollēs qd ad

vsuraz requirit'. vt sup̄. vsura v̄ in
p̄ncipio. **B.**

Quid si vendā p̄dium tali
cōdicōne q̄ vsq̄ ad
tot ānos si reddā precii rehabeā
p̄dium. **R.** fm **rap.** Dic nō est mu
tuū vnde nec vsura a emptor facit
fruct⁹ suos: q̄ venditio est. Et hoc
intelligas. nisi talis cōditio facta
fuerit in fraude vsuraz. qd potest
p̄sumi si modicū est p̄cium respe
ctu valoris rei. ext. de emp. a ven.
ad nostrā. Item si sit in pacto q̄
restituatur aliqd plus q̄ fuit p̄ci
um. **A.** **I.** de dicit' dōdo. vt notat
Anto. de bu. in. c. in dyo celi. extra
eo. **B.** a emptor cōfuet⁹ si t fenera
ri. ext. de pigne. illosos **I.** de **Doct.** a
Ber. A. **I.** de in sū. eo. ti. q. xrv. vbi
idez dicitur fm eosdē etiam si ven
ditio fiat tali pacto q̄ quādo cūq̄
soluatur p̄ciū a venditor vel ei⁹
hēre de reddatur p̄dium. Prebicit'
etiā cō. domin⁹ **Anto.** d. bu. in di
cto. c. cōquest⁹. ext. eo. a **Iuno.** in
dicto. c. ad nostrā addens q̄ pau
citas p̄ci non facit p̄sumere vsu
ram. nisi addatur alteri cōiectuē
videlicet q̄ venditor possit redime
te. **B.**

Quid si q̄s emat fruct⁹ seu
segetes p̄uēcturas h⁹
āno de agro seminato. **R.** fm **vil.**
Nō est vsura ex forma cōtractus.
Pōt tñ fieri in fraude vsuraz. vt
si verisimile est q̄ fruct⁹ colligēdi
etiā cōputato dubio q̄ possunt
impedirī valebūt tunc plus q̄ id
qd nūc datur. **A.** maxime si est ta
lis p̄sona que cōtēd⁹ h̄mōi solet

excedere a restitucō est ei in foro pe
nitentiāli indicēd a fm cū. wil. a in
fū. eo. ti. q. xxi. Et hoc dicitur intelligi
qñ interuenit p̄matura solutio. al
non eēt vfura cū non assit mutū
vel equipollēs: s; alia fraus obli
gās ad restitucōez. **B.** Si aut. pba
bilitate dubitatur ut p̄l⁹ vel min⁹
debeat valere nō est vfura. **Ite** h
sti. a. **VI. A.** Idē in dicta. q. xxi. **B.**
Et eodē modo dicendū si emat feu
dus pueniēs vsq; ad tres: vel q
tuor vel p̄lēs ānos. **A.** Idē in fū. eo.
t. q. xxi. vbi etiā addit fm ray.
q; vbi in foro iudiciali p̄cedit per
iectuās. in p̄mali statuit p̄tū af
sertiōm. Et idē dicit eo. ti. q. xxi.
Q8 intelligo esse verū nisi ex alia
iectura oriā scandalū q; tūc op
taret omīno oītra scandalū satisfā
cere. ex. de homici. ex lris. i. de pur.
cano. p. totū. **B.**

Quid si quis emat a cōita
te vel a collegio. mo
nasterio. seu etiā a priuata p̄sona
certos ānuos reddit⁹ in vita emp
toris vel ad aliud qdāq; temp⁹
v usufructū alicui⁹ possessionis. **R.**
fm Wil. Nō est vfura ex forma cō
tract⁹. Posset autē esse illicit⁹ ex
parte venditoris: q; assumūt mate
riam desiderādi mortē eius aut ex
pte emptoris q; forte nimis puo
p̄cio emit pensatis circūstancijs
de verisimilitudine vite eius q; tita
te p̄cij a valoris ipsi⁹ v usufruct⁹. **S**i
vero qñ emitur a priuata p̄sona
dicat. in vita ipsi⁹ venditoris. eēt
tunc magis clāz q; tum ad hoc q;
nulli⁹ mors desideraret hoc casu. **A.**

Idem. dicit q; h; iste contract⁹ non
sit vfurari⁹ ex forma. cū tñ h; mōi
reddit⁹ annu⁹ p̄sonal sit siue bur
salis non aut p̄dialis. credo licet
q;dam legisse dicāt oītrariū. q; illi
cit⁹ est contract⁹. tum q; venditor fa
ciliter posset desiderāē mortē emp
toris. tum q; nullū est emptoris
piculū. sicut est in fructib⁹ agrorū
v vinearū vt in fū. eo. ti. q. xxi. **I**n
h;js tñ videt facienda dīa mte
ēdit⁹ iam oīstitutos a denuo oīsti
tuēdos. vt p; p̄ Inno. ext. eo. in ci
uitate. vbi etiā idē nōt dñs **An.**
de bu. formās hanc q̄stionez. **A**li
q; emit redditus certū fundi in p
petuū vel ad vitā sibi vel heredib⁹
dubitatur an sit licitū. Et licet in q̄
opioes sint. tñ licitū sunt h; mōi cō
tract⁹ fm Inno. a Jo. an. siue ema
tur ēdit⁹ dom⁹ siue p̄sone: puta
rustici vel serui alteri⁹. siue etiam
emat a dīo oītra aliū opetēs. dato
etiā q; forte minori p̄cio vēdatur
q; valeat: a dicūt hoc v; siue red
dit⁹ sit cert⁹. siue incertus. siue in
pecunia. siue in alio a siue emanē
nomia oīstituta siue etiā oīstituen
da a licet aliq̄tulum min⁹ q; vale
ant ematur nō iudicat⁹ oītractus
illicit⁹ q; oītractēs p̄nt i modico
siue dolo tñ se decipe realiter **C**on
sulit tñ Inno. xp̄i fidelib⁹ q; ab h;
mōi oītractib⁹ abstīneāt. s. q; de no
uo ppter hoc cōstitutū redditū vel
actōz emāt. dicit tñ q; hoc est p̄i
tus illicitū. q; si q; accepit centū;
a Titio vel obligacōez de centū vt
ipē oīstituatur se debito rē reddit⁹ an
nual maioris q̄titatis q; acceptat.

Con. dñs pe. de anch. in. c. v. furaz
de v. furis. li. vi. vbi etiā dicit. Que
ro si pñtū alicui pensioem certaz
ad vitā p certo pñcio. an talis pñtū
ctus sit v. furari? R. fm Olbradu
Host. Inno. vñic. a. g. of. in dco. c.
in citate. q. nō: q. fm oēs pñtū
talē pñtū est licit? q. tollit suspi
cio v. furaz rōne incertitudis. Idē
etiā dicit tenere Jo. an. Qd pñtū
mitandū. nisi verisimiliē sit emēs
pñtū futūz acceptū. ar. ca. fi. ex
eo. Itē dicit. Pone q. debitor v. fu
rarū mutuaui socio pecuniaz eo
pñtū q. ipse soluet v. furas v. fur
ario in futūz curretes. an talis mu
tuas sit v. furari? Et rñdet fm dco.
q. non qd dicit v. fm Jo. an. qñ
ex illa pecunia mēdeb at satisfacc
re v. furario. al cessant rōnes dōcto
rū. Et idō si tūc a socio cui mutua
uit v. furas pñtū. ad restitucoe
tenet. B.

Quid de hñs qui emunt a
paupib? boues vel
oues qñs illi forte non hñt a locat
eis. R. fm wil. Si emptor scit vel
credit q. vñd itoz illa nō hñt a locat
eis p ānuā pensioē v. furā est vel
salte in fraudē v. sure sit. A. pñsu
mitur. fm eun. Wil. a. in fñ. eo. tñ.
q. xxxij. a tales omīno tenētur ad
restitucoe. cū mercede sine causa
ēperint. l. ex eo qd nō ē. ff. de
cōdi. sine causa. p totū. B. Si vero
credit eū habēre sine fraude emit
non est v. furā. A. nec etiā pccatū
q. dñs durat bona fides fm eundē.
a in dicta. q. xxxij. Et addit. Idē
credo de emētibus fructū terraz a

non hñtib? hñc ille. Et hñ in pñdico
casu dehit aliqñ pñtū non tñ deest
obligatio ad restitucoe; ex q. pensio
onē accipiūt sine cā. vt dictū est.
nisi mēpñtū possit p bare aliqd legi
timū interesse. non tñ tenet vltra
qñ sit fact? locupletior q. dñs fuit to
ne fidei. ff. de peti. hñre. l. vty. B.

Quid de hñs q. nūc emūt
certos equos tradē
dō emptori ab ipō venditore i cer
tis nūdimis. R. fm wil. Si emanē
minori pñcio q. extimētur eos ibi
esse tūc valituros v. furā est. Si at
de valore verisimiliē dubitē non ē
v. furā. A. Idē in fñ. eo. ti. q. xxxij.
Et intelligit hoc si infuemat pma
tura solutio. al non cēt v. furā. ex
eo. nauigati. hñ possit eē alia mēq
litas ad restitucoe; obligās. S. qd
si qñs hñs pecuniaz volebat ire ad
nūdimas ad emēndū merces ex q.
bus lucraret: a ego indigēs pecu
nia mutuo illam recipio offerens
me illā restituē cū lucro spato. nū
qd pñtū sit v. furari? R. Inno. di
cit q. sic. l. Host. tenet q. tali mer
catori obligat? fñ ad interesse illi
us lucri qd ex illa pecunia erat ve
risimiliter factur? dñmō nihil fiat
in fraudē v. furaz a talis mercator
didico mō nō cñueuerat pecunā tra
dere ad v. furam. Cō. ray. vt a pñs
v. furā. i. p. xv. S. vt nōt dñs pe. de
anch. i. c. v. furaz. ex eo. li. vi. Jo.
an. tenet cū Inno. dices q. intēre
hñ solū locū post morā debitoris
a nō ante. Nā si ante posset q. mu
tuat cūemire de spato lucro. facile
eēt mutuati fingē qd vult cū sua

pecunia alio p[ro]ficiat ubi t[ame]n luera
bit: et illo requisito sen[te]ntia exerceret.
Istis aut[em] signis n[on] est via ap[er]i
enda. ex. de diuor. q[ue]sto. Et hoc pla
cet Jo. cal. h[ec] ille. P[otes]t dici q[uo]d ubi
ex q[ua]litate p[er]sonar[um] cessat suspitio
usurar[um] obtin[et] dictu[m] Host. et Ray.
q[uo]d interesse p[ro]putari p[otes]t ex iusta ca[usa]
non solu[m] post mora[m]: s[ed] etia[m] an. ut
p[er] sup[er] i. v. in additio[n]e. ver. ite[m] d[icitu]r
Ite[m] quid si q[ui]s a mercato[re] emeret
merces tanto cari[us] q[ua]nto in loco de
stinate e[ss]et ver[um] similiter venditur[us]
et sic offerre v[er]u[m] p[re]ciu[m] cu[m] spatio lu
cro. an redit[us] sit usurari[us]. Et fm
In no. q[uo]d n[on] d[um]modo p[ro]putatis pi
culu[m] labore n[on] accipiat vltra id
q[uo]d in loco in quo erat reditur[us] ve
similiter lucratur[us] fuisset: q[uo]d quo
iure p[otes]t vendere cari[us] p[ro]pter dubiu[m]
t[em]p[or]is. ext. eo. c. fi. eo de[que] modo p[ro]pter
dubiu[m] loci. sup[er]to argum[en]to de t[em]p[or]e
ad lo. cu[m] ff. si certu[m] pe. l. v[er]u[m]. et hoc
placet Ray. S[ed] ut notat dict[us] d[omi]n[us]
pe. de anelo. ubi sup[er]. host. contra
q[uo]d daret[ur] via figmentis o[ste]ndit dictu[m]
c. q[ue]sto. Jo. vero cal. tenet dictu[m] in
Inno. cum p[re]ciu[m] statim solu[m] e[ss]et: q[uo]d
tunc speratu[m] lucru[m] alterius lo. cu[m] p[otes]t
modo p[re]cipue emptor[is] sicut poterat
creditor. S[ed] si hoc p[re]textu solutio
p[re]cij differat tunc dictu[m] Inno. ten[et]
q[uo]d de facili posset fraus o[m]itti. h[ec]
ille. P[otes]t dici q[uo]d interesse ex equo
non p[otes]t p[re]cipue: s[ed] bene fm extima
tionem dubij euentus ut s[ed] usura. i. q[ue]sto.
rv. ubi ex obic[i]one p[er]sonar[um] cessat su
spitio fraudis. B

Quid de hijs q[ui] emunt frum
tu[m] a v[er]u[m] h[um]o i t[em]p[or]e

quo colligit[ur] ut postea vendat cari
us. Et hoc multipliciter p[otes]t fieri
Primo q[uo]dem p[ro]pter co[n]se[n]su[m] bonu[m]. sicut
Joseph emit frum[en]ta ut haberet
v[er]u[m] p[ro]videret p[ro]p[ri]is terre t[em]p[or]e famis
et hoc meritoriu[m] est. Secundo p[ro]pter
p[ro]visionem suam et suor[um]. sicut si ali
quis nu[n]c emat timens ne postea
op[er]at eu[m] cari[us] emere p[ro] se et suis et
postea q[uo]d n[on] indiguit vendidit si
cut co[m]iter in foro vendebat: et hoc
licitu[m] est. Tercio p[ro]pter pietate[m]. ut
s[ed] de lucro p[ro]uideat paup[er]ib[us] et hoc
iterum licet d[um]modo ita mo[d]erate
hoc faciat q[uo]d co[n]itas p[er] caristia[m] n[on]
ledat. Quarto p[ro]pter exercenda[m] iu
stam o[m]mutac[i]o[n]em p[ro] modu[m] merca
tionis ut n[on] i[n]t[er]dat caristia[m] i[n]du
cere: s[ed] p[otes]t sua arte sive negocia
tionem exercere. q[uo]d potissime lo. cu[m]
h[ec] q[ua]n[tu]m h[ec] est p[ro]pria negociatio ei[us]
ita q[uo]d p[ro] sua op[er]a recipit lucru[m] ut di
ctu[m] est sup[er]. emptio. i. iij. Q[ua]nto p[ro]
pter auaricia[m]. i. ut cari[us] vendat n[on]
la alia n[ecess]itate: vel vtilitate p[re]sata
aut ut caristia[m] inducat et o[m]greget
ita q[uo]d ho[m]ines cogantur ab eo emere et
ipse possit ad libitu[m] vendere et isti ta
les eno[m]miter peccat[ur] ut etia[m] dictu[m]
est supra. emptio. i. viij. Dec breui
ter sup[er]ta sunt de Ray. v[er]o. Inno. et
Host. Et addit Ray. q[uo]d tales p[ro]pter
hoc non s[un]t cogendi ad restituco[n]em
certe p[er]sone: sed paup[er]ib[us] Et fm
v[er]o. hoc intelligit de honestate et
co[n]silio non aut[em] de necessitate. A.
nisi ex facto eor[um] alij forent da[m]ni
ficati: q[uo]d tunc tenentur restituere da
mificatis o[m]nino. ext. de iur. ca. fi.
B. Et intelligend[um] idem si q[ui]s emat

alia q̄ vidualia vt aux vel argenti
tum a hmoi. vt de talib9 cariliis
inducat a ip̄e lucret. Et de hac ma
teria habes sup̄. ¶ iij. A. J. de qd in
hoc. J. notat in su. co. tit. q. xl. Pre
dictis etiā con. de. cano. vt notat
dñs De. de ancho. m. c. extra eo.
li. vi. B.

Pone quidā habet recipe
centuz ab aliquo in
certo termino venit terti9 emens ip
sa iura con debitoze p p̄cio nona
ginta q̄ nūc soluit. nūquid emp
tor committit v furaz. ¶ R. Si iste emit
tantū min9 q̄ tuz vere est interesse
suū. aut q̄ tum vere est extimā dū
siue timēdū ne ille debitoz soluat
aut q̄ ten9 est futur9 labor rehy alē
dñ: nō est vsuā. Si vero aliter vult
diminūē p̄cium solū ppter hoc q̄
nō soluit: s̄ in futuro plus rehy abe
bit: est manifeste vsura. A. q̄ p̄p̄
p̄maturā solutiōz minori emit q̄
verisimile res fuerit valitura. ext. eo.
c. fi. Et sic limitāda sunt q̄ dca sūt
sup̄. J. v. 8 empcoe noim. B. Et nō
q̄ tal emptio iurū p̄sertim q̄n de
hoc imineret litigiū si fiat p̄ mino
ri p̄cio nō valet. nec iste emptor
poterit pl9 petere ab ip̄o debitoze
q̄ i veritate soluerit. etiā si residuū
fuerit ei donatū. C. mandati. l. p̄ di
uersa s. a. l. ab Anastasio: q̄ p̄ lo
no coi statutū ē ne litigia emerē ē
vel mouerent. A. S. si cessio iurū
fiat ex vera a integrā donacōe: va
let in totū. al's nō valet nisi p̄ pte
dati p̄cij. Et hoc vey quo ad petici
onē faciendā a debitozib9 vt ob
uicē litigis que possent p̄ hmoi

empcoe o cūctere vt in iurib9 al
legatis. ¶ S. quo ad emptore q̄ ven
ditore talis atract9 bene valet. tuz
noia debitoz possint emi etiam p̄
cio minori q̄ sint ipsa debita. serua
ta tñ eq̄litate vt dicit dñs Anto. de
bu. c. i ciuitate. ext. eo. vt p̄z sup̄
J. v. m addicōe. B.

Ite pone qdā coitas idi get
pecunia a imponit ciuib9
pstantiaz. s. mutuo pmittēs a ob
ligans pstantib9 certa pigneā a
certum lucrū. nunquid pstantes
committit v furaz. ¶ R. Ex quo coade
faciūt: a ppter hoc forte multā in
comoditate manēt. ita q̄ ab h9
li tēter cessarent si possent: non est
vsura. S. iuxta hoc est alia dubi
tati o. videlicet q̄ si postq̄ ciuis p̄
m9 p̄stint: veniat secūduz a emat
iura a primo p̄ minori i p̄cio eo q̄
nūc soluit ei. nūquid iste secūduz
committit v furaz. R. vt in p̄cedenti
J. dicitur. A. Certe iste atract9 ma
ifeste apparet vsura r̄ cum quic
qd accedat sorti i mutuo sit vsura
nisi affuerit v r̄u a certū interesse
qd potest extimari etiaz ex dubio
euētū s̄m cōditiones psonatū. vt
supra. vsura. i. J. xv. Non autē pōt
poni interesse certū p̄ incerto vt ibi
pat; a notat dñs Anto. in. c. salu
briter. extra eo. Nec excusat a pec
cato in hoc casu coactō vel alia ne
cessitas. extra eo. sup̄ eo. a q̄ me.
causa. c. sacris. Et si p̄ncipalis est
illicit9: similis a accessorius. extra
de re. iur. accessorius. li. vi. S. si coi
tas nō accipit mutuo: s̄ ita vt red
dat acceptū licet p̄ illo ānuatim.

aliquis tribuat sic sit impeditis ve
neciaz. a in motibus florētie a in
locis Janue. Alius est casus sup q
theologi et doctores diuersa dire
runt. S; saluo meliori iudicio ostra
tus videt licitus. cu in hoc cau no
sit mutuū: s; poti⁹ reditō reddituū
ciuitatū q fieri p̄tvt tēgi sup. p. v.
et notat dō. ex eo. in ciuitate. vbi
et dñs Anto. addit. Et p̄dicta faci
unt ad illud qd venetij sepissime
renocāt in dubiū. Ibi em q hacte
nus otulerūt pecunias in cōi descri
bunt singillatim. dēmd cōe r̄spōdet
eis qlibet āno p centenario qnq.
v. qnq min⁹: s; capitale nūq̄ resti
tuit a vocat imp̄stita. Et ille q ha
bet in cōitate dicta mille vltia mi
lia redit alijs ius suū et emolūmē
tuz oē qd p̄cipit querit an iste cō
tractus sit licitus. Et r̄ndet. Ex p̄di
ctis p; q sic. q recipit redditū in pe
cunia iā otitutu. Itē idē reddit⁹ cre
scit a decrescit a posset cōitas in to
tūz abolere si vellet et nihl r̄ndere.
Itē non est qsi maior redditus q̄
esset vni⁹ possessionis imobilis. a
sic videt q licitus sit cōtract⁹ talis p
p̄dicta iura a rōes. hec ille. Idē
etiam dicit dñs De. 8. anclx. in. c.
vsurarij de vsuris. li. vi. Et subdit.
Reperio tñ in cōsilia Frederici cō
lio. c. xij. quēdā theologū dispu
tasse latissime quēstionē istā a cō
clusiue tenuisse q q ad tēp⁹. ciues
coade mutuātes cōitati nō sit vsu
ra cōsēda. si qdē p illa sorte coade
mutuata aliq̄s recipiant. Ab ip̄is
aut emere talez redditū ānuū: vsu
ra est. Cui⁹ rōnes a motiua non re

fero. qz iudicio meo de iure efficacia
ceter nō odudūt nec tollūt rōes et
illa q p doctores supius sūt dicta.
hec ille. P̄dicta p̄nt intelligi vera.
nisi ciuitas otituat p̄dictis nouos
reditus. forte si antiq̄ in similib⁹
vel alijs sūt cōsupti qd n̄ liceret. qz
hmōi em non p̄nt. itavt q eorū
dit ad illos obliget. vt notat in di
cto. c. i ciuitate. p dō. a notat dñs
De. in p̄fato. c. vsurarij. vbi querit
an sit licita cōptio reddituū alicui⁹
castrivl fūdi ad certū tps vlt̄mcer
tū: puta. p se a suis hereditib⁹. Et r̄n
det fm Jo. an. immo. a dō. sti. in
dicto. c. in ciuitate. q sic. nec sapit
vsurā qn talis redditus erat iā cō
stitutus an cōtractū: puta. census.
tributū. p̄sio a similia. Secus si tē
pore cōtractus nascat siue otituat
Et idē dicim emptōe nois siue acti
onis. vt actio iā nata ad mille pos
sit emi p minori p̄cio. Pat; g q p
p̄dictis imp̄stitis nouū redditus
otitui nō possent. al̄s essent illi
cita. et fil̄e forent illicita et sup no
uis a antiq̄s si ex ip̄is dānificaret
respublica q equipat pupillo. Es
iure reipub. l. rēpub. li. xi. Vñ ei⁹
administratores non p̄nt eā dān
ificare nec factū eoz in dānum
reipublice valz. ff. 8. de re. de curi. l.
ābitiosa a. Cōtractac. l. p̄ses. Et in
his casibus p̄t intelligi dictū tenē
tū hmōi imp̄stita nō fōē licita.
Circa p̄dicta primo que
ro. quid si aliquis nō
vult emere p̄dium sed reddituz
ex alterius p̄edio propter quod
p̄dij dominus constituit nouum

redditum forte locando alicui ppe
 tua locatione ad certum affidu in
 pecunia vel rebus alijs constitutum
 que vendit predicto. an contractus
 sit licitus. *Re.* Quidam dicunt q sic.
 quia hic est pura emptio et vendi
 tio. et sic potest fieri sicut sup dictu
 est de emptione redditus iam con
 stituti. Sed alij contra. quia non pot
 ita fieri fraus in redditu iaz constitu
 to sicut in eo qui constituit de nouo.
 Unde dicunt q ex hmoi contractu
 non potest recipi ultra q datum sit.
Inno. in. c. in ciuitate. extra eo. no
approbat nec reprobat si ait. Cer
 te bene consulendum est oibus fidei
 bus q ab hmoi contractibus absti
 neant. s. q de nouo ppter hoc consti
 tutu redditu vel actione no emanat.
 Et subdit. Illud aut penitus videt
 illicitum q ipse idem qui dicitur em
 ptor in se constituat redditu et acti
 onem qua se obliget ad plus dan
 dum in pecunia vel specie q accepe
 rit. Aduertendum q Innocencius
 vocat hic emptorem illum qui sci
 licet in secundo contractu resolutio
 primi ex pacto de redimendo emie.
 qui in primo fuit reditor. vt patz
 per dominu Anto. de bu. ibidem de
 quo sup. s. v. in additione. Naz ap
 pellationibz emptionu. reditonu.
 locationu. et obductionu. pmiscue
 vtimur. ff. de ac. ep. l. vetes. a. l. se.
Secundo quero. qd si quis
 emit prediu cu
 pacto de redimendo vsq ad certu te
 pus vel quicunq pretiu reddat. et in
 terim emptor ipsum locat vendito
 ri pro certo affidu. an sit licitum.

Respo. Prima facie contractus lici
 tus videtur. Nam licitum est vende
 re ac etiam emere cum pacto de re
 dimendo ad certu tempus vel quicunq.
C. de pac. inter emp. et vel. l.
ij. Sed veruz est q sub isto contra
 ctu potest facilliter palliari vfura.
 et ideo ex circustantijs potest pre
 sumi in fraudem vfurarum factus.
 Primo si in loco vbi agitur consue
 uit hmoi fraus in tali contractu
 fieri. Nam presumitur actuz quod
 est consuetum. ff. de edi. edic. l. q si
 nolit. s. q assidua. et de aqua plu.
ar. l. si prius. s. si recte. Secundo qu
 etiam si in loco non sit consuetuz.
 tamen ipse contrahens est vfurari.
 quia presumitur id agere qd consue
 uit facere. ff. de pigne. ac. l. vel vni
 uersoru. et extra. de re. iur. semel.
li. vi. Et si fili notat Inno. in pena
apposita ab vfurario. in. c. suaz. ex
tra. de re. Et idem alij doctores. vt pa
 tet sup. vfura. i. s. xii. in additioni
 bus. Tercio si modicu fuit pretium
 emptois. vel factu fuit pactu de re
 dimendo p maiori pretio. vt sup. s. iij.
 cu additionibz. Quarto si ex pacto
 comodum vel incommodum rei redite ex
 cepto constituto affidu ptineat ad
 venditoru eiusde rei obductore. Na
 hmoi e contra natura emptois. cu
 re empti statim comoduz vel incom
 modu ad ipsum debeat ptine emptorez.
 ff. de pi. a. como. rei ven. l. illud. Et sic
 pot psumi in fraude factu. pseru si ip
 se obductor et reditor si possit se qu
 voluerit ab obligatione hmoi af
 fectus liberare cu in effectu talis co
 tractus sit qda emptio redditus nouo

constituti ad quē ipsemet constitues
et vendens obligat. qd ē penitus il
licitū. vt patet p Inno. ej. eo. in ci
uitate. a. m. p. p. c. d. c. i. c. i. c. i. c. i. c. i.
tendi debeat rez effectus q̄ verborū
variatio siue circuitus ex. de de. nō
refi. c. rlatū. a. Cman. l. ab Anasta
sio. a. m. c. cū qd. de re. iur. li. vi. ma
xime cū nō sit fraudibz cedendū: s̄
obuiandū. extra. de diuor. quāto.
Ite si nulla atest vsuray fraus. cū
tale padū q̄ venditor teneat recō
ducere ostinet ineq̄litate: si emptio
facta ē p̄cio equalenti ipi rei. cū a
rem habeat p̄ p̄cio. et insup hanc
obligatōnem que iudicat ps p̄tj
vltra p̄tū constitutū. ff. d. otaken.
emp. l. fūdi p̄tē. Et ideo emptor in
hoc grauatur reditorem vltra licitū
emēdo minori p̄tio dicta obligati
one op̄putata: a sic ad restitutionē
tenetur. vt supra. emptio. f. ij. Ite
potest presumi fraus vsuray si q̄s
p̄pria predia vendat ad hmōbi cō
tractus faciendos. quia nō est veri
fide q̄ intendat emere aliena quā
p̄pria non inuitiora vendit. cū hec
sint cōtraria a nemo p̄sumat velle
ex in cōtinenti cōtraria agere. l. nō
ad ea. ff. de con. et de mon.

Tertio quero qd si q̄s ven
dat pecuniam pu
ta auctū p̄ maiori p̄ticio q̄ sit cōis
curfus. Re. q̄ si vendens nō potest p̄
tendere aliquod licitū interesse: pu
ta laboris a sumptuū hmōi nego
ciationis vel imminens damnum
seu cessationem iusti lucri fm exti
matōne dubij euētus illicite agit.
cum hoc videatur quod dam equa

lens mutuo vsuratio. Lex simplici
datione pecunie plus aliquid acci
pere. Et si nō esset vsura saltē omni
no est lucy illicitū cum vendat rez
maiori p̄ticio q̄ valeat. et ad resti
tutionem obligatur licet emptori
res fuit necessaria seu lucrosa. vt
supra. emptio. f. ij. Et ex hoc p̄t dif
fermi qualis cābia possent illicite
fieri: sed aptius et magis illicite fi
unt qn̄ campsoz p̄mo dat aliquā
pecunie quantitatē vt alia: maio
ris p̄tici recipiat sine interesse de
quo dictū est. quia hoc casu apte
est mutuū vsurariū cum minus de
dit a pl⁹ velit accipere licet ad pal
liandū interponatur locus vel ali
us fictus cōtractus vt sup. vsura. v.
f. xij. Et sic dupliciter cambia fiūt.
videlicet qz aut cāpsor recipit ma
iorem sūmam et reddit minores: de
quo dictū ē in principio. f. a p̄mo
dat minorem et postea recipit ma
iores. de q̄ nūc tactū est. Et ad istos
duos modos generales omnia p̄ti
cularia cābia reduci p̄nt. et discer
ni vtz sint licita. Nam illicitū v̄ q̄c
quid p̄ cābio accipit vltē id quod
datur excepto predicto legitimo i
teresse. B.

Videtur quarto
de vsurarijs manifestis.
Quis dicat manifest⁹. Re. fm Hof.
Vno mō dī manifestus p̄ euiden
tiā facti puta qz mensam tenet pa
tam ad vsuras. ar. extra. de coha.
de. a mu. tua. et. ca. fin. Alio mō si
sit de hoc in iure cōfessus vel iudic⁹.
s̄ sola fama n̄ sufficit vt manifest⁹
o. ij.

dicaſ. **A.** ſ. q. ad penas poſitas oſtra
manifeſtos uſurarios. ex eo. q. in
oibus. et extra eo. q. q. li. vi. Itē
uſurari⁹ dī maifeſtus p. publi-
cationē. Et ad publicationē faciēdā
ſufficit q. vocat⁹ oſiteat⁹ vel negās
p. teſtes diuincat⁹. ex. de coha. de. et
mu. c. fi. a. c. tua. Sufficiūt etiā cer-
ta argumēta cū fama: puta. quia
apparent aliq. inſtrumēta facta in
cōtractu pigrationis ſeu venditio-
nis. in q. bus dī q. fruct⁹ nō debent
cōputari niſi in ſortē. extra eo. cū i
dyoceſi. Et q. uis nullus appareat
accuſator ſup. hoc tū pcedet ep⁹ ex
officio ſuo q. p. t. cōpellere uſurariū
ad reſtutionē faciēdā ſm eundē
Doſti. et in ſū. li. ii. ti. vi. q. xlviii.
Et etiā dñs An. de bu. dicit m. c. q.
in oib⁹. extra eo. q. maifeſti uſura-
ri⁹ dicunt⁹ notori⁹. vel oſtra q. ſa-
ma cum aliq. bus iudici⁹ a poſtea
fūt publicati p. dictū. c. cū in dioce-
ſi. Et ibi etiā uidet⁹ hoc ſēntē glo. li-
cet maifeſtū p. prie dicaſ q. d. certū
eſt a p. bari p. t. etiā ſi nō ſit notori-
um: ſi interdū ponit⁹ p. notorio. ii.
q. ſt. v. maifeſta. Et ibi de hoc glo.
magiſtra. B.

Que pena publicorū uſura-
riorū. **R.** ſm Ray. Ipō.
iurē fūt excoicati. nō dico ſimpliciē
ſi q. tū ad tria. uidelicet q. nō dñt re-
cipi ad cōionē altaris. nec dñt reci-
pi eoꝝ oblationes. nec dñt recipi
ad eccleſiaſtica ſepulturā ſi in hoc
p. dō deſſerint. ex eo. q. i oibus.

Quid ſi ſacerdos recipi at
oblationē maifeſti
uſurari⁹. **R.** Reddere opellit. extra

eo. q. in oibus. Et ſm **Doſti.** ſari
debet ep⁹ ut ſm ei⁹ p. uidentia reſti-
tuaſ illi a q. uſura extorta ē: ſi mue-
mē. alioq. n. paupibus. ar. xx. q. iij.
cōſtituit. **A.** Parū facit hoc ca. ſi de
hoc lati⁹ dictū eſt ſup. reſtitutio v.
xi. B. Et dī ſacerdos manē ſuſpēſus
ab executione officij donec ſatiſſa-
ciat arbitrio ep⁹. Tandē penā incur-
rit q. eos tēdit eccleſiaſtice ſepultu-
re. in dicto. c. q. i oib⁹. ſi hodie ſepe
hietes ſūt excoicati ipō facto. ut in
de. eos. extra. de ſepulturis.

Que pena cecidentū domos
uſurari⁹ alienigēis. **R.**
Nec collegiū nec alia vniūſitas
aut ſingularis p. ſona dī p. mittere
q. uſurari⁹ alienigēis. ſi oriūdi de
terris ipō tū publice uſurā exerce-
tes v. l. exerce volētes hēant domos
p. ductas ſeu aliē habitēt in terris
ſuis: ſi oēs infra tres mēſes expel-
lendi ſunt de ipīs terris. Item nemo
debet eis locare v. l. alio titulo cecidē
aliquā domū ad ſen⁹ exercendum.
al. ſi ſi ſi ſi p. triarche. archiepi. v. l.
epi: incurrit ipō facto ſuſpēſione. **S**i
aut ſunt minores clerici ſingula-
res incurrit excoicationē. Si ē colle-
giū v. l. vniūſitas: incurrit in dictū.
Et ſi talē ſniaz p. mēſē ſuſtinuerit.
A. ſ. aīo indurato. ut in. c. v. de q. in
fra. B. extūc ēre ipōz ſi ſi in dicto.
q. dū uſurari⁹ ibi morat⁹. Si v. ſi ſi
layci: dñt p. ordinarios eccleſiaſti-
ca cenſura compelli. extra eo. c. v. li.
vi. **A.** Et ibi nōt dñs **Pe. S.** anch. q.
hoc itelligit⁹ d. vniūſitate ſeu colle-
gio taz eccleſiaſtico q. ſeculari ſm
Mil. et Archi. licet aliq. itelligat

solum d' ecclesiastico. Et addit nō
ob. q' fm istū intellēdū tot' orbis
esset interdīd'. quia est factū ita
esse ubi ista attemptantur. Et licz
istud sit rigorosū nō min' durū est
q' epī a plati a minores clerici sint
suspensi et excoīcati. vt dicit text'.
Sed oītra ista inq't remediū ē. q' p
lati hāc cōstitutionē frequēter faci
ant publicari sic eis p'cipit m. c. v.
de loca. a de accu. sic olim. Et q' nec
illa nec alia eis incūtentia pagūt:
p't eis obici id qd notat de re. eccl.
nō alie. c. si. i. his v'sibus videlz. Ipi
muti sciūt iure suo male vti. Cum
sint cornuti si audēt cornib' vti. hec
ille. Itē pena hui'. c. obinet oītra
oēs vsurarios tam iudeos q' xpia
nos. cū indistide loq'tur. sic et de.
ex grau. ex eo. q' op'hebit etiā iude
os. vt patz ibi p' glo. sup. v. c. sua.
Ibi etiā idē tenere dicit Paulus de
eleaza r'is. et dñs dominicus de s'a
cto Gemmano i. c. vsuraz. ex eo.
li. vi. a dñs Lauren. de floren. i. suo
tractatu de vsuris. q. c. lvi. a Bal. i.
quodā cōsilio quod incipit. In iu
deos. vbi dī q' clericus iudeo locas
domum ad publice fenerandū ipō
facto est excoīcatus p' dictum capi
tulum. Et subdit q' dicitur quis
locare iudeo ad fenerandum si scie
bat q' talis cōsueuerat publice fe
nerari. Nam ex qualitate persone
presumitur q' ad hoc fecerit. vt. c.
familie. lere. l. si filius. et. ff. de pig
ae. l. v. l' vniuersorū. Et presumitur
animus ex effectu. c. de iniurijs.
l. si non cōuitij. Immo si loca tota
p'ncipio hoc nesciūt. statiz q' sci

uit iudeum publice fenerari debeat
eum de domo expellere. als ad hoc
cōsentire videt. lxxxiij. dis. error. cū
similib'. hec ille. B.

Quō vsurarij manifesti p'nt
recipi ad cōfessionem
vel ad sepulturaz. R. Non sufficit
q' in vltima voluntate mandet de vsu
ris satisfieri sed oportet q' vel de ip
sis sit satisfactum. put eoz faculta
tates patiūt. vel saltē q' illis q'bus
facienda est restitutio si p'sto sint
aut alijs q' illis p'nt acq'rere. vel il
lis absentib' ordinaio loci v'ices
eius gerenti. aut rectori parochie
ipius vsurarij. coraz aliq'bus fide
bignis idonee de restitutioe sit cau
tum siue p'uisum ita. si. q' si quanti
tas sit manifesta illa exprimat'ur.
alioquin est moderanda arbitrio
recipiētis eā. Ipē tñ si sciēt mode
ret minore tenet ad restitutionē re
sidui. Nullus infesse debet testamē
tis manifestoz vsurarioz vel eos
ad cōfessionem admittere vel ipos
absoluere nisi fecerint satisfactio
nē. vt dictū ē. Testamēta q' eoz
ipō iure sūt irrita. A. nisi p'dicta fe
cerint. vt i. c. qd sequit. B. ex eo. c.
q' q. li. vi. A. Et ibi addit. Omnes
autēz religiosos a alios q' manife
stos vsurarios oītra p'setis s'cōis
formā ad ecclesiasticā ausi fuerint
admittē sepulturaz pene in latera
neni concilio cōtra vsurarios pro
mulgate statuimus subiacere. B.

Bura quinto
scilicet de seruientibus pro
curatoribus. fautorib' et familia
eo. in.

vsurarioꝝ. Querit ergo qđ de sui
entibus vsurarioꝝ qđ nihil habent
p̄ vsuras. *R. fm wil.* Credo qđ pos
sint licite accipere ab vsurarijs mer
cedē suā si seruiūt vtiliter in licitis
et honestis aut necessarijs. Nā vti
litas quā consequit̄ vsurarij ex ope
seruiētū opensat cū mercede quaz
dant seruiētibz illis. nec p̄nt di
ci pauperiores ppter mercedem da
tam. cū loco mercedis habuerint
comoduz opay. Si aut seruiērint
in illicitis nō credo qđ debeant reci
pere mercedem de hmoi. *Ite de cul
toribus et alijs eoz mercenarijs*
A. De hoc plenius est dictuz sup.
restitutio. i. xij. in additione. B.

Quid de eo qui consuluit ali
mutuat gratis feneratori vt fene
retur. vlt qđ otrahit societate cū ali
quo ad fenus exercendū. vel qđ mu
tuat vsurario vt fenētur et iste pti
cipet lucroz. nunqđ omnes tales te
nentur in soliduz. *R. fm wil.* Qui
dam dicunt qđ qđ inducūt illos ad
fenērandū qui al's nō erāt fenera
turi: tenent in solidū. Si vō al's es
sent feneratori: nō tenent nisi qđ tū
ad eos puenit. Et subdit. Ego credo
sine p̄iudicio qđ in neutro casu ta
liter inducentes teneant nisi qđ tūz
ad eos puenit. Et qđ tū ad hoc cōdi
tio eoz est melior qđ eozū qui pre
stant fauorē in rapina vlt in furto.
quia ipi tenent etiā si nihil puenit
ad eos. a hoc ideo. qđ rapina vlt fur
tum fit simpliciter otravoluntate
dm: sed vsura puenit ad creditorez
de voluntate dñi. Nec inuenio iura

date actionem debitori otrahmō
di inductores seu fautores ad repe
tendum ab eis illas vsuras quas
ipsi debitores soluerunt illis indu
ctis. sicut dāt actionem cōtra illos
quorū ope vel consilio sunt furta vlt
rapine licet nihil ad eos pueniat.

A. Ite in sum. li. ij. tit. vij. q. lxi. B.
Prima aut opinio tutior est salte
qñ principales nō essent soluēdo.
Omnes em̄ tales indubitanē sunt
pticipes culpe. *A. Nō tñ ppterea te
nent ad restitutionē pñ cipaliter
vel in soliduz nisi in qđ tū fuerint
causa damni. ita qđ sine eis datū n̄
fuisset. vt sup. restitutio. iij. x. dā
nuz aut dat nō in mutuo pecunie.
sed in vsuratuꝝ exactione. idē pti
pans in solo mutuo tenent ad solū
peccatū a nō ad restitutionem: nisi
ex vsura accepti. Participās vō in
actione vt in muenēdo causas fidi
ones vel al's: tene tenent ad restitū
tionem. Et in hoc casu intelligatur
secunda opinio. B.*

Quid de eo qui accipit vsu
ras noie alieno. vt
tutor. curator. vlt pcurator. *R. fm
Ray.* Sic philex ali qđ accipit vsu
ras noie suo ita a alieno. dis. xlvj.
sicut non suo. Et si accipit alieno.
noie: tenent ad restitutionē si ille cu
ius noie accipit nō est soluēdo vlt
nō vult restituere. Nā faciētes a cō
sentientes parī pena puniunt. ij. q.
v. vlt. i. fi. S. fm qđ addit *Dof. A.*
qui etiā in sup̄dictis cōcordat cum
Ray. eo. ti. in fū. q. lxij. B. ille in cui
us vtilitate verus est. primo a pñ
cipaliter tenent: ali qđ in subsidū. ff. de

eo p quem fac. erit. l. ex hoc edicto
Et hec indubitanter vera sūt de tu
core. curatore a pcuratore: eo q p re
stant auctem talib⁹. Secus de eo q
nudū prebet ministeriū: vt dicit i
se. Itē sciendū q si ille soluit e
noie acceptę sunt vsu re: ceteri libe
rantur. A. Exceptis illis q ex vsuris
aliqui d huerunt: vt supra restō.
iiij. f. iij. Et idem qd in hoc. f. nota. m
deā. q. lxij. B.

Quid de illis famulis q de
mandato dñorū dāt
pecuniā ad vsurā debitorib⁹ a sus
cipiūt postea ab eis. f. fm wil. si
nihil ad eos peruenit: nō credo q
teneant presertim si dñi dñi al q p
seipso excent vsuras: vel p alios
excerent si nō p istos. A. Itē in fū.
eo. ti. q. lxij. B. d intelligendū est n
isti famuli coopenē ad exactōm.
Nā tunc tenent ad restitucōz put
dictū ē in f. pre. ppter eandē rōem
f. dammificacōis. ex. de mīu. c. fi. B.

Quid de eo qui gerendo ne
gociū alienū sine il
li⁹ mandato fenerat ad op⁹ eius
f. fm wil. Tenet ad restitucōz
vsuras: liz ad eū nihil puenerit.
Fuit enī actor a minister otradus
vsurarij. A. Itē in fū. eo. ti. q. lxij
ubi nota. qd dñi in f. se. Et vtrumqz
intellige fm dist. de qua supra in
f. ij. B.

Quid de illo qui cū vellem
mutuā gratis indu
xit me vt darem sub vsuris. f. fm
wil. Tenet: sicut a ille qui in pre.
f. didus est q indebite impediuit
utilitatē pxiimi a ei dñū adduxit.

Quid de notarijs q super
vsuris scienter cōfi
ciunt instras. f. fm hōst. Periuri
sunt. q qñ creant solent iurare q
talīa nō faciēt. sic a p pñs sunt in
fames: nec de cetero pñt testificari
nec instra officere. ex. de testa. licet
ex qdā. f. i. ad fi. A. Itē in fū. eo. ti.
q. xlv. B. Si tñ ob hoc recipiūt pe
cuniā: non tenent restituerē. q re
cipiunt eā p ope suo: qñ is illici
to. de quovide s. restō. i. f. pen. A. a
ibi de hoc lat⁹ m abbi. Vbi etiam
p t patere q tenent nō rñ ad restō
nem qñ recipiūt ab accipiente mu
tuū cū ille nō turpit dederit. a filie
qñ ex eotū cautelis seu instris se
cuta foret exactio: q al nō fuisset
secuta: vt s. restō. iij. f. i. Et idem fo
ret in testib⁹ ppter eandē rōem. B.

Quid de prelatīs q subscri
bunt a figillant cedu
las vsurarias. f. fm hōst. Si pre
latus non legit tenore vel etiam si
legit: qv fura nō apparebat q for
te ibi post est maior qñtitas q sit
mutuata a ipse prelat⁹ non dili
genter considerat: fatue facit. sed ta
men fm veritatem non oñentit Si
vero legit a veritate percipit parti
ceps est peccat⁹ non cōmodi vsu
ratum Nam subscriptio in mltis
approbationem inducit. extra de
sen. a re iudi. cum inter eos. Itē
goff. A. Itē etiam in fū. eo. ti.
q. xlv. Et hoc casu idē vñ dicendū
de istis prelatīs quo ad restitucō
nem: quob a de notarijs in prece
dentī. f. didum est propter eandē
rōnem. B.

Quid de vxore a familia vfu
rari. Edicv̄t supra
restō. v. ij. A. Meli⁹ de hoc supra
restō. i. ij. in addicōe. B

Sura. vi. scilicet
et de restitucōe vfuray. Et
p̄mo q̄ritur vtz si nō fuerit inten
cō creditoris aliq̄d recipe sed post
ea debitor aliq̄d dat teneat credi
tor ad restōnem. Re fm wil. Si p
babiliter credit q̄ ex dilcōne sola
gratis ei dederit: non teneat. Si vō
credit vel pbabiliter extimat q̄ p
pter mutuū acceptū vel vlti⁹ reti
nendū dederit: teneat. A. s. m̄ntum
est fact⁹ locupletior de cōsuptis lō si
de. ff. de peti. heredi. l. vt. ij. In bona
aut fide non ē qui credit: vel pba
biliter dubitat q̄ nō ppter merā
dilcōz sed ppter predcās cās ei dede
rit fm cū. wil. q̄ in sum. li. ij. ti. v. ij.
q. viij. B

Pone q̄ debitor non gra
tis vfras soluit p⁹
ea ad manus h̄mōi debitoris v̄e
runt aliq̄ de bonis creditoris: nun
q̄d pōt de eis satisfacere sibi i. p. vfu
ra quā ei soluit. A. wil. B. teneat q̄
hic vt in deā. q. viij. B. De hoc casu
bic vt supra tellū. i. ij. A. c. nū
da addi. B.

Quid si creditor gratis qui
dem mutuasset: si tñ
inducit ad mutuanđū q̄ h̄z spem
recipe vltra sortem: non ex dilcōe
sed ppter mutuū: nunq̄d teneat. Re
fm wil. Sic. q̄ sola spes facit vfuā
riū: vt dictū est s. v. fura. i. ij. q̄ iij
A. Dic dari⁹ q̄ si spes cōmōdi fuit

principalis cā mutui: v. fura cōmit
tiat. Secus si sedaria: vt s. v. fura
i. ij. q̄ ibi lati⁹ in additi. Et h̄z vfuā
rius mentalis teneat ad restitucō
nem. ex. eo. c. su. luit: nō tñ sic tene
tur simoniā? solū mentalis. ext.
de simo. c. si. q̄ est rō. q̄ in simoia
est turpitudine vfus q̄ ptis a ex solo
iure hūano pecunia simoniā ac
cepta restituenda ē. non illi q̄ tur
piter debet: sed ecce. Vnde nec heli
zeus giczi precepit restituere pecu
niā quā accepit a naama q̄ iō pa
pa in hoc casu p̄t statuere q̄d vult
Possit etiā dispēsa re q̄ non solū
in mentali simonia: sed etiā in ex
pressa p pactū: possit retineri q̄d
ecet simoniā acq̄sitiū. Sed in vfu
ra non ē turpitudine dantis a iō iu
re dīmo a nāli equitate facienda ē
restō. nec etiā possit in hoc casu p̄
dispensare fm wil. vt in sū. eo. ti. q
ix. Et q̄d dictū est in v. fura obtinet
ppter eandē rōem etiā in adq̄sito
p simoniā qñ solū ex pte recipien
tis adest turpitudine. ext. de simo. c.
dilaīs primo. B.

Qualiter vfurari⁹ opelli
tur restituere. Re
fm rai. Si ē public⁹ cōpellit p diū
fas penas iuris q̄s lēs s. v. fura. ii
ij. p totū. Itē oīs vfurari⁹ pōt cogi
ad restituendū p excoicacōm. ex.
eo. qm̄ non solū. Itē t̄cio mō cō
pellit q̄ si vfurari⁹ repetat ab aliq̄
vfras repellit per excepōem: dō
nec a ipse restituerit vfras: vel fe
cerit posse suū: ex. eo. q̄ frustra. a
cis dē modis opellunt heredes: ex.
eo. tua. a c. michael. A. Et ibi ptz

q^{uod} h^{oc} obtinet e^{ss}e q^{uod} ad disp^{os}itioⁿem d^{omi}nⁱ
c. q^{uod} frustra. s. v^t repellat a rest^{itu}oⁿe
vsuray v^t dictu^m est. p^{ro}pter vsuras
extortas ab eo cui^{us} est heres. B.
C^o. host. a. g^o f. A. I^{dem} in s^uo. eo. t. q.
xlviij. Et ibi addit s^{ed} e^{ss}e d^e q^{uod} hec
opulsi^o fiet o^{mn}i appellac^on^e remota
S^{ed} forte hoc p^{oss}et intelligi q^{uod} ad noto
rios vsurarios. cu^m in notorijs n^{on} re
quirat^{ur} ordo iuris. ij. q^{uod} sit v^t manife
sta. B.

Quid si q^{uod}s repetat vsuras a
exipiat o^{mn}i cu^m q^{uod} ip^{se}
n^{on} restituit vsuras q^{uod}s extor^{si}t a ille
v^tndet se esse patu^m restitueⁿti si sit q^{uod}
petat q^{uod}o p^{re}cedet iudex ecclesiasticus
R^{es} p^{ro} m^o G^o f. Faciet p^{ro}comizari q^{uod} q^{uod}
cu^mq^{ue} soluit talis vsuras remiat a o^{mn}i
dat a satisfacet ei q^{uod} si n^{on} veniet ali
q^{uod}s p^{re}cedet prior peticoⁿe. si remiat a p^{ro}
l^{et}e fiet eis rest^{itu}o. Nec sufficit i hoc
casu dari pignera vel cautioⁿes. ex
de se. a. re iⁿ. cu^m aliq^{uod} b^o. ff. 8 pig. ac
l. q^{uod} si n^{on} solueⁿt. Et m^ute l^{ig}e n^{on} mag^{is}
ca^u forsan infuemat v^t dict^u host. a.
I^{mo} sup. c. q^{uod} frustra. ext. eo. A.
I^{dem} in s^uo. c. ti. q. xliij. B. Q^{uod} si is a q^{uod}
acceperat vsuras n^{on} sit sup^{er}stes. nec
ei^{us} heres. m^uadabit iudex paupib^{us}
erogari. ext. eo. cu^m tu. Et post q^{uod} h^{oc}
factu^m fuerit peticoⁿe p^{re}cedet. al^{iter} n^{on}. Et
id^e dicens si vivat: s^{ed} nescit vbi sit
vel si scit a ad eu^m mitti non p^{oss}et. tunc
sit de^{us} paupib^{us}. ext. de iudicis. cu^m
sit. nisi speret de ip^{so} aduentu. tunc
ei pecunia obligabitur a deponet. A.
De hoc lat^us dictu^m est s. rest^{itu}o. vi. m^o
p^{ri}ncipio. a. addit. v. q^{uod} ad secundu^m
cu^m sequentib^{us}. B. Et p^{re}cedet p^{ro} peti
cio. Et hec s^{un}t intelligenda s^{ec}und^o m^o

si. de vsuatio notorio. A. I^{dem} in s^uo.
eo. ti. q. l. Et dicit^{ur} notori^us si de hoc
i iudicio fuerit iudic^us v^t sup^{er}. vsu
ra. iij. m^o p^{ri}ncipio. B.

Quo coget^{ur} restituere deri
aus si fuit forte vsua
rius vel heres vsuarij. R^{es} p^{ro} m^o ray.
Si n^{on} vult satisfacere d^ez susp^{en}di ab
officio. A. a b^{en}eficio. vt. c. p^{re}erea.
ext. eo. B. q^{uod} si n^{on} emendat d^ez dep^{on}i
ext. eo. p^{re}erea. di. xlvij. ep^{is}. a. c. si
q^{uod}s deri^uat a postea si e^{ss}e m^ucorrigi
bilis: coged^us est p^{ro} pot^{est}ate laicale
ext. de iudi. cu^m non ab h^uic. A. Et
ibi p^{oss}et q^{uod} post dep^{os}itionem p^{ri}ncip^{is} de
bet p^{ro}mitti exco^mmunicac^on^e minori. post
modu^m anathemate. exide tradi po
testati seculari. B. di. xlvij. n^{on} licuit
Nec debet restituere de rebus ecc^{lesi}e. A.
nisi q^{uod}ten^{er} de pecunia illa exp^{en}di de
rit m^utilitate ecc^{lesi}e s^{ec}und^o m^o eu^m. ray. a. in
s^uo. eo. ti. q. li. B. s^{ed} de suis si h^uic: s^{ed} si n^{on}
h^uic. tunc s^{ec}und^o m^o v^til. de fructib^{us} q^{uod}s legi
time p^{ro}capit p^{oss}et se liberare. Facit
ex^{tra} de h^uic. c. ij. A. I^{dem} i dea. q. li. B.

Quid si debitor iuravit sol
vere vsuras. R^{es} p^{ro} m^o ray.
Potest den^unciare ecclesie mo
nitione p^{ro}missa v^t compellat illu^m ad
relaxandu^m iuramentu^m vel si vult:
soluat v^t satisfaciatur deo de iuram^{en}
to a postea pot^{est}et repetere. ext. de
iureiur. ex a d^{omi}nistrac^on^eis. a. c. de
bitores. Q^{uod} si iuravit n^{on} repetere.
dico q^{uod} n^{on} repetet dⁱrecte p^{ro}pter iura
mentu^m: s^{ed} iⁿ dⁱrecte b^{en} repetet. s. de
n^unciando ecc^{lesi}e crimen illi^{us}: v^t sic
ad satisfaciendu^m compellat eu^m. Si re
ro iuravit q^{uod} n^{on} den^unciet n^{on} ten^{er}
iuramentu^m cu^m sit illicitu^m v^t p^{oss}et eo n^{on}

primi salutē. Vñ hoc nō obstatē
pt denūciare. ext. eo. tuas. a de iū
re iur. quē ad mod. **A.** Et ibi ptz q
hoc vñ est in q̄tū intēd at ad sa
lutē pri. Si vero p̄ncipalit̄ q̄s intē
dere t ad restōz vsuraz sibi facien
dā non videt̄ excusari a p̄urio: qz
siue p adōez siue p denūciatōz in
effectū repetitō est a effect⁹ attēdi
bz potius q̄ v̄barel citauit. **Emā**
dati. l. ab anastasio. B. Cō. gōf. lo
sti. addēs q̄ si etiā iurauit debitor
nō repetere nec recipere vsuās mibi
lomm⁹ bz cogi ad restōz a erit pecu
nia paupib⁹ eroganda. **A.** qz hoc
casu h̄z ac si p̄ncipales nō inueni
rent. iō succēdūt paupes. **ext. eo. cū**
tu. a ne vsurari⁹ cōmodum ex sua
fraude reportet. ext. eo. tuas. Et iō
etiā qd in hoc. nota. in fū. eo. t. q
liij. Predictis etiāz cō. glo. m. c. a
c. debitorēs. ext. de iure iur. B

Quid si de duob⁹ hereditib⁹
vsurarij alē fact⁹ est
nō soluedo. **Refm. Dost. Tūc ali⁹**
tenet in solidū. s. vsqz ad q̄titatez
q̄ de hereditate ad eū puenit. Naz
oēs res hereditarie obligate sunt
ext. e. cū tua. f. fi. A. host. nō vñ hoc
firmit̄ tenē: s. dicit q̄ opio hec iō
spectu multoz fauorabilē est q̄tū
ad aias ac satis eq̄ a ab oib⁹ ap
probata iō non audeo stradicere
Cōfideāta tñ subtilitate iuris ali⁹
videt̄. nisi q̄ ad heredez q̄ nō fecissz
iūctariū vel nisi q̄ ad herede a quē
cūqz aliū respectu rez ex vsura seu
ex pecunia s̄ne bri acq̄sitā q̄ ad
eos titulo lucētūo puenerūt vt te
neant ad restōz si vsurari⁹ siue ei⁹

hereditas efficiē nō soluedo. vt in
fū. eo. ti. q. liij. **Sz glo. i. c. tua nos**
sentit idēz qd dicitur in isto. quā
glo. multi dōc. canoniste sequūt.
vt nōt ibi dō. An. de bu. Sz vt ipe
dicit hoc nō vñ qz oia tō hēdita
ria sint obligata p restōe vsuraz
de q̄ lati⁹ dictū est s. vsura. i. f. xij
in addi. Vñ cū obligatio hēdita
ria diuidat̄ it̄ hēdes p hēditaris
porciōib⁹ n̄ sup reb⁹ obligatis. CS
ac. here. l. p hēditaris. n̄ vñ rō na
bile qz vn⁹ heres potit pōd⁹ alteri⁹
sup reb⁹ n̄ obligatis. vt a sentit dō.
An. de bu. l. multi videat̄ simple
tenē qz si vn⁹ heredu efficiat̄ n̄ sol
uedo alē ad restōem vsuraz in so
lis teneat. qz dictū pt̄ reificari vt
tactū ē q̄ ad tō ex vsura acq̄sita ne
ex dolo alteri⁹ q̄s oleq̄t cōmod cūz
iadura tēij. ff. de eo p quē fac. erit
l. fi. a positiū ē i dō. f. xij. i addi. B

Pone qz vsurari⁹ emit equū
vel p̄dū de pecunia vsu
raria a donat h̄mōi alteri. postea
efficiē nō soluendo. q̄ritur vt tū de
bitor q̄ soluit vsuras possit petere
rez illā a possessore a ille teneat re
stituere. **Rñ. fm ray. a ille pt̄ pete**
re a iste tenet restituē. ext. eo. cūz
tu. Succedit emz hic res loco p̄cij
sicut ecōuerso p̄cūz loco rei. ff. de
peti. here. l. fi. rē. Et hoc vñ est fm
Wil. qñ talez re habuit ex lucrati
ua cā. Sec⁹ si emissz vel alia cā nō
lucratiua a tō fide h̄uisset. Cū hoc
con. Goff. a Dost. Et addit Goff.
qz si res illa ex cā lucratiua pueni
at postea ad aliū ex simili causa a
iste vltim⁹ fuit ille q̄ potuit petere

vsuras. liberat? e ille cui res pmo
data fuerit vt ostra euz agi n possit
ff. de ac. et ob. l. oēs debitorēs. **Ite**
Dost **A** **Ite** i fū. e. t. q. lv. **Et** de h^o la
h^o s vsura. i. f. xiiij. in addi. vt tadū
est sup. i. f. precedenti. **B**

Quid de regib⁹ a pncipib⁹
qui cū possint non o
pellunt ad restituendū vsuras. **R**
fm **Wil.** Dico q tenentur etiam si
nihil ad eos puenit. **A.** **Ite** in fū.
eo. ti. q. lvij. **Et** de hoc latū supra.
restituō vin. **f. xi. B.**

Utrū vsurari⁹ teneat resti
tuere qd qd de pecunia
vsuraria lucratus sit. **R.** fm **Rap**
Si vsurari⁹ ex pecunia vsuraria nego
ciat⁹ sit a lucrat⁹ vl emit inde p diū
et fructus pcepit non tenetur hoc
restituē. **Cō. Vl. a Tho.** scda scde.
q. lxxviii. eo q tale lucrum non est
fruct⁹ pecunie s hūane industrie. a
possessio epta s tali pecunia est res
emētis et nō eius a q accepta fuit
vsuā lz ei sit obligta **A.** de hoc dēm
est s. v. fa. i. f. xiiij. i addicōe. **B.** **Sed**
fm q pōit **Wil.** si hūit de vsura frā
vl pec⁹ tūc qd qd de fructib⁹ illius
pcepit: teneat restituē. qz ex re alte
ri⁹ hūit. **B.** **Predās** a hys q dicūt
in se. **f. cō. Vl. a Tho.** vt i fū. eo. ti.
q. lv. vbi fm **Wil.** addit **Ite** etiā
credo de lucro hūc de re furta vel
rapta si ex eo p diav⁹ reddit⁹ emāt
Et cō. p dās **Tho.** a **Vl** vt ibi **Et** de
sup dās fructib⁹ a mēsse latū sup
restituō i. f. xiiij. in addicōnibus. **B**

Utrū vsurari⁹ teneatur debi
tori ad dāna fm **Rap.**
Teneat ad oia damna q ille apē so

lucōez vsure pass⁹ ē vt si domū suā
apē hoc vili⁹ redidit a si aliā o dux
it aut si ppter hoc ab alio sub vsura
quesiuit.

Cul⁹ restituēda sit vsuā. **R.** fm
Dost. genēalit⁹ reddi d⁹
ei a q qd extorsit vl ei⁹ hēdi. et si n
iueniat ē paupib⁹ erogāda extra
eo. cū ti. **Qz** si absēs ē eo q vsura
ri⁹ trāstulit se ad aliū locū. teneat ei
mittere suis pprijs sup⁹ tibus. **Qz** si ille
q hēbat rāpe ab vsurario vl heres
ei⁹ cūstulit se alio. tē mittet ei sup
tibus illi⁹ cui mittit. n expense exce
derent totā sumā. tūc em debz pau
perib⁹ erogari. ij. q. vi. anteriorū
extra. de iudicis. cū sit. nisi q si de pr
imo eius aduentus sperat. tūc fiet
vt dēm ē sup. **f. v. C. d. vsu.** acceptā
A. **Ite** i fū. e. ti. q. lxxviii. **Et** de hoc la
tius s restō. vi. i pncip. cū addi. **B**
De matia ista plura pnt colligi su
pra. restō p totū. Quo etiaz iudei o
pelluntur restituē. sup. vsura i. f. fi.

Bus clauūz
pmo q ad exōnes papa
les. v. qz absolucō sedi aplice ref
uat. qz nōticia i p dīcto casu con
fessoribus valde est necessaria. s q
bus supra. absolucio i. f. ij. aliqd
tactu⁹ est s h dārius a plem⁹ ē di
cendum

Prima⁹ pōitur in decret
xviij. q. iij. si qd sua
dente. vbi **Inno.** dīcat. Si quis sua
dente dyabolo hūius sacrilegij vi
tium incurrerit q in dericūm vel i
monachū violentas manus in
iecerit anaghatīs vincto sbiaceat

a null' epōz illū p̄sumat absolute
re. n̄ in mortis urgente piculo donec
aplico aspectui p̄ntet a eius man
datum suscipiat. h̄c ille

Item cuius intelligētia; primo
sciendū ē q̄ clericus appel
lat etia qui habuerit primaz con
fuzam tñ extra. de eta. et qua. cum
cūgat Et de tali etiā intelligitur B
vt pōt colligi ex notatis per domi
nū De. de. Ancho. m. c. v. de de. diu.
li. vi. Notatur etiam in sum. li. iij.
c. xxxij. q. lxxix. Item intelligitur
de quolibet religioso a ouerso reli
gionis. extra eo. nō dubiū. Et filie
8 monialibz et eazū ouersis. extra
eo. 8 monialibus. Et debet intelligi
de ouersis qui renūciauerūt p̄p̄is
nō autē de retinētibus p̄p̄ia vt no
tatur in sū. eo. ti. q. xxxij. vbi etiā
dī fm Dost. Item intelligendum
de ouersis sel arū eccliarū qñ tra
diderunt se a sua diuino obsequio
Itē etiam dīc glo. in. c. nō dubiū
Itē q̄ intelligitur de nouicio religi
onis. ext. eo. religioso. xi. lib. vi.
Itē etiā v̄ de hēmitis. Nā hēmitē
etiā p̄p̄iū habētes gaudent priuī
legio clericali fm glo. in. c. quia ve
re. xvi. q. v. Et forit' fratres a soro
res tertij ordinis s̄cti Frācis. vt
notat Bar. m. l. sēp. xi. ff. 8 iur. im
mu. fm frēm Jo. de capistra. i suo
defensorio allegās etiā et plūes
alios notabiles doct. videlicet. Ar
chidiaconuz. Paulū de elezeatīs
et Jo. de lignano m de. cum ex. eo
de sen. extō. a Gēzilinū a dñm Jo.
de pmo. et dñm Anto. de. bu. m. c.
sursus. extra qui de. vel. v. vbi dī

tit idē de muliē indusa. xi. q. i. de p
sona. Et de frīb' et sororib' eccl' or
dis dīc verū eē q̄ 8 dīc Gēzilinū o
tra Fredeici cōsiliū a otra Wil. Alle
gat etiā notata p Bar. m. l. v. ff. de
pe. et m dea. l. sēp. Item etiam dñs
An. m. c. null' extra de foro op. dīc
q̄ gñalr oēs p̄sone q̄ regulariter
viuunt sunt ecclesiastice p̄sone. li
cet nō faciāt p̄fessione. et gaudent
priuilegio clericali. vt notat glo.
et tex. in. c. in dēnitatibus ad fi. a de
elec. li. vi. a no. xi. q. vlt. c. fin. a de
ma. a ob. c. dilectā. i glo. De. q̄ 8 fēit
dīc ipse p̄stis iesuatīs a maribz
mulieribus. Item scdo sciendum
q̄ non solū dicitur ille manus mit
tere qui percutit aliquē de p̄dictis
personis. sed etiam qui eam dau
dit vel aliqūid in illam proiecit vel
multis similibus modis offendit
vt supra excoicacio ij. xi. cū se. et
in directoria iuris. li. iij. ti. ij. xxij
cum se. Item tercio sciendū q̄ nō
solū qui facit aliqūid p̄dictorū
incurrit dīctā sniam. sed etiā qui
fieri mandat vel suo noīe factū ra
tificat. extra. eo. cum quis. lib. vi.
Item in hīs dāns cōsiliū auxili
um vel fauorem. extra eo. nup. Et i
telligitur de cōsilio etiā si aliter est
facturus quia nihlominus consu
lēs p̄cipat i criminez iō incurrit
snia. a notat in directoria. li. iij. ti.
ii. xxvi. et notat dñs Anto. 8 bu
i dō. c. nup. l. i. ibi glo. videat sētre
otariū Item p̄dās cōsentēs. Et n̄
intelligit de nudo cōsēsu q̄ obligat
solū ad p̄m. dō. c. cū q̄s. h̄ de cō
su co opatio. vt nōt gl. ex eo. q̄ntē

Ite qui nō obuiat. extra. eo. quā
re. Et ibi glo. aliter videt seire.
tamē ibidem dicit dñs Anto. de bu
q. cois opio est qmādat in cano
nē patiens vterari dericiū a dolose
non phitens siue habeat vteran
tem in ptate siue nō. Et idem nota
tur. fm Hosti. in su. eo. ti. q. xxxiij
h quid de oueris. Ite smāz mcur
rit qui dicitā mīuriā fac etiā cū volū
tate offēsi. quia canon introduct⁹
est non solū in fauorem ordinati s
etiā ordinis clericalis. extra. eo. cō
gic pmo. Item sniam mcurrit deri
cus vel filis psona irato aio pcuti
ens seipsum. qz fac mīuriāz ordinis
clericali siue religioni. Ite quia si
aut non licz offendere aliuz. ita nec
seipsum. xxij. q. v. si non licet. vbi
hoc tenet Archi. a notat indirecto
ria. li. iij. ti. ij. c. xxx. Item quarto sci
endū est q in aliqbo casib⁹ ex dca
injectione manuū pstita excoicacō
non irrogatur. vt sup. excoicacō ij
fi. et qsi p to. Item qnto sciendūz
q ab capōt absolue legat⁹ apli
cus. a qūqz etiā epī a alijs plati. vt
sup. absolucō ij. a iij. p totūz In de
cretalibus sunt alie. qū pma ē m
c. querenti. de offi. dele. videlz quan
do qf fuisset excoicatus a delegato
pape. Naz infra annū pōt ab ipso
absolui. post vō nō s a papa. Et i
telligitur post ānuz a diffinitua sē
tentia. Ante enim eā etiā post ānū
pōt delegat⁹ absolue. vt ibi notat
glo. Scda est otra falsificātes lras
aplicas de quo sup. excoicacio iij.
Tercia ē otra icēdiarios presertī lo
cū sacroz. de qbus sup. excoica

cio iij. Et de alijs supra. absolucio
i. ij. v. scds. Quarta ē otra effracō
res ecclia tū vel similiū locorū. de q
bus. s. excoicacō iij. Quinta ē ex eo
ca. significauit. de qua dcm est sup
absolucō. i. ij. v. iij. cū addicōe. In
vi. sunt a alie. qz pma est otra in
secutores cardmahū cū omib⁹ i de
licto pncipatib⁹. vt si soci⁹ fuerit
facientis aut fieri mandauerit vel
factū ratū habuerit aut osiliū dede
rit vel fauorez. aut postea recepta
uerit vel defensauerit scient eundē
Omnes enim pdicti mcurrit excoi
catōz a qua nō pnt absolui nisi a
papa pēq i mortis dūtaxat articu
lo constituti. extra. eo. felices. lib. vi.
vbi etiam multe alie pene irrogāt
a gues ote eosdē Scda ē ote elige
tes seu assumentes aliqs ad regi
men ciuitatis Rome nō obseruata
forma. c. fūdamēta. de elec. lib. vi
Et filr otra ofētientes electōm. no
minatōm. seu assumptōm. de ipis
facte ad predicta. et otra obediē
tes dñs officialib⁹. a otra in hīs
dātes osiliū. auxiliūz vel fauorem
publice vel occulte. Nec pdcā pnt
absolui ab alio q a papa pēq
in mortis articulo dco. c. fūdamēta
fi. q si sec⁹ a. p. oteptores. Et h⁹ co
tre semp accidit quādo Roma ad
obedientiam non est aplice sedis
Tercia est m. c. quicūqz. extra. eo.
de q supra. excoicacio. i. fi. v. xxi
Quarta ē i. c. exnt q seiat. fi. tag. de
vbo. sig. videlz otra glosātes deda
racōez Nicolai tertij sup egla fem
minoꝝ alie q sit ibi determinatūz
Ite otra doctores seu lectōes q qū

doct in publico ex certa scia viti
ant intellectum dicte declaracōis.
Item contra facientes cōmentū. scrip
tuas seu titellū vel qui ex certa scia
vel deliberacōe determinant in scol
seu p̄dicāt contra regulas et statum
fratrum minorū. vel contra determina
ta seu aliq̄d de determinatis in deā
declaracōe. Om̄s enī predicti iur
runt papales excoicacōes. quibus
cūq̄ priuilegiis nō obstantibus. vt
ibi Et de hac excoicacōe dī i fū. in
addicionib⁹ sup titulo de sen. exco
et in directoria. li. iij. ti. ij. c. cxx. cu
se. Vnde non est verisimile q̄ sit re
uocata. vt aliqui vidēt asserere. al
in p̄dictis locis nō fuisset de ea fca
mentio presertim in directoria q̄ ē
nouissima. Et cum dicta assertō sit
cōtra ius cōd. non debz ei fides ad
hiberi nisi de ea habeatur indubita
ta declaracō. extra de fi. instru. c. pa
storalis. Sūt et alie in de. Prima ē
contra inquisitores hēticē p̄uitatis.
vt alie contra hēticos hntes officiū
q̄ odij. ḡie. vt amoris. lucri. aut cō
modi tpalis obtētu contra iusticias
et ofcia sua omiserint contra quēq̄
pcedere vbi pcedēduz fuerit sup he
retica p̄uitate. ac obtētu eodē p̄ui
tatē ipsā vel impedimētum officiū sui
alicui iponendo. cū sup hoc p̄supse
rint quoq̄ mō vexare. Nā p̄ alias
penas p̄ qualitate criminis iponen
das eis. ep̄s aut supior suspēsiōis
ab officio p̄triēniuz. alij vō excoi
cacōis sniam ip̄o fco incurrūt a q̄
nō p̄nt absolui nisi a papa preter
q̄ in mortis articulo. et tūc satisfā
ctiōne premissa. nullo in hac pte p̄

uilegiō suffragāte. vt in de. mltō
rū ad fi. de hēticis. Secda est cōtra
religiosos q̄ clericis aut laycis nō
hita prohibialis p̄sbiteri inia spā
li p̄sumpserint ministrare sacmētuz
vnctōis extreme. vt eucharistie vt
matrimoia solēizare et solēnt be
nedicere fm glo vt in de. de p̄ui. re
ligiosi. d. q̄ sup. absolucō. i. j. v.
scds est de religiosis. cum addicōe
Tercia est contra religiosos qui ex
coicatos a canone p̄fcp̄ i casib⁹ a
iure expressis vel priuilegia sedis
aplice cessis eis dē. vel a sententijs
per statuta p̄uincialia vel sinoda
lia pmulgatis. seu vt verbis vta
mur eorum. a penā et culpa absol
nere quēq̄ p̄supserint dicta. de.
religiosi. Et hic nomine sentētie cō
prehenditur om̄s ecclesiastica cen
sura nec obtinet ista excommuni
catio si religiosus absolueret a sen
tentia iudicis. vt notat in glo. dē
de. religiosi. Et idē notat in directo
ria li. iij. ti. ij. c. cxxij. et āsi sentētia
iudicialis eēt lata a papa Item in
directoria eo. ti. j. c. cxxij. dī q̄ si re
ligiosus absoluit a peccato prop
ter q̄d incurrit quis excoicacōem
excoicatum a canone vel a statuto
sinodali vel p̄uinciali. non autē
ab excoicacōe fm Wl non incurrit
excoicacōez. cū aliud sit absolue a
peccato et aliud penam seu vnculū
excommunicationis relaxare. Nam
frequenter plures remanentes in
mortali peccato prop̄ quod erāt
excommunicati absoluiunt ex cā.
extra. de testibus remens ij. in fi.
Sic et excoimunicat⁹ et irregularis

ab excoicatione absoluitur in irre-
gulaitate remanendo. et de sen. exco.
cur illorum in principio. Preterea si
hoc intelligit de pto ppe qd erat
excommunicatus sic dicit de absolucione
a seculis. ita diceret a pto. extra.
de deci. ad audientiam. Et qd probabiliter
pt religiosi facta excommunicatione
p statuta ignorare qd in fco consistunt
a maxime cu talis no teneat ire ad
ocilia epalia vl archiepalia ideo
excusat fm Wil. qd igrabat sacrile
guz vl sodomitaz vel fure i alia dio
cesi excoicati. Tales emz sententie
poti in facto consistunt. et ideo pba
biliter maxime ab exemptis igrari
possunt extra. 8 osti. l. lib. vi. a de
de. exco. m. aplice. Sed sententia ca
nonis no licz tali ignorare. Et licz
excoicatione no incurrat graue tñ
peccat p eo qd ptoem decipit a se
ipm. lxxv. ibi. Quarta e in de. 8 p
nis. vbi dicit. Si quis suadente dyabo
lo in hoc sacrilegij gen9 prupit qd
quens potifice iniuriose vel temere
pculserit a cepit seu bamuerit. vel
hec mandauerit fieri. aut facta ab
alijs rata habuerit. vl socii hñs
fuerit facientis. aut consiliu in hñs de
derit aut fauorem. seu scienti defen
sauerit eudem in illis casibz de pre
dictis in qb9 excoicationem p iam
edictos canones no subiret. sit hu
iul moi nre constituciois auctoritate n
obstare quicq3 consuetudie quaz epu
ta9 approbate sacro concilio poti9 cor
ruptela9 anathatis mucrone pcul
sa a qua neqat nisi p sumuz potifi
ce pteq in articulo mortis absolui.
Quinta e contra religiosos et clericos

seculares q inducunt aliquos ad uolendu
iurandu. seu pmitrendu. vt sepul-
tura eligat apud eor ecclesias. vl
vt iaz electa ulterius n imutet. Na
excoicatione incurunt. a q ab alio
q a sede aplice pteq in mortis ar-
ticulo n pnt absolui vt in de. cupi-
entes. ad fi. de penis. de q etia sup.
sepultura. ij. in principio. Sexta e i de
guis. de se. exco. 8 q s. absolucio a
8. ij. qnt9 de hñs. Septima e contra
fres minores qui tpe mēdi recipi
ut ad dñi officia fres vel sorores
de scio ordie beati Francisci. etia si
sup hoc hñs isti pñlegijs qbus.
cūq muniti extiterint. Na incurunt
excoicatione a q p aliū q p papaz
vel satisfactoe pmissa p locorum
epos qui aucte aplice in hac pte
i po iure fugūt n pnt absolui. vt i
de. cu ex eo. de se. exco. Et sic i corpe
iurvident e. x. vñ vna in decret. v
in decretalib9. iiii. in sexto. vi in de
Sūt a alie i extenuagatib9. Prima
e illa Bonifacii octauū q incipit. De
testate. contra exenterates. de mem
brates. seu decoquētes defūtoruz
corpa p ipis consuadis seu sporta
dis ad ptes alias. Na excoicatione
incurunt a q absolui no pnt ab ali
q q a papa pteq i mortis articulo
Et corpe sic tractatu ecclastica pri
uat sepultura in odium hoc agētuz
vt ibi. De q etia excoicatione dicit in
directoria li. iij. ti. iiii. 8. xxiij. a aliq3
s absoluo. 8. ij. vñ. ite quicq3. Secda
est alia filr Bonifacii octauū q in
cipit. Excoicamus. contra omnes
cuiuscumq3 condicionis existant
qui aliq3 pactu fecerint vel aliq3

pūm vel magnum pmisserint. p
missionē receperint. aut ex pacto
seu promissione occulta vel mani
festa sub verbis generalibus vel
specialibus expressis vel non ex
pressis aliquid receperunt de quacū
q; re ac utilitate p aliqua iusticia
seu gracia p sedem aplicā obtinē
da. a oītra promittentes dantes a
accipientes et oītra sciētes aliquēz
de predīs nisi infra tres dies retu
lerint pape vel alteri p quez papa
possit scire. a oītra vtētes līs seu g
tīs sic obtentis. Omnes emz excoi
cācōem incurreūt a qua ab alio q
a papa absolui non pūt nisi i mor
tis articulo a quicquid est ēceptū
pauperibz erogetur. Nec grāvalz
sic obtenta. vt notat in directoria
eo. n. p. xxiij. c. 1. se. Tercia ē Nico
lai quarti. que incipit. olim cām.
oītra deferentes phibita ad ptes
infidelīū. de qua fil' cū multis alijs
ad idē tendētibz. sup. faracenus
p. 1. Quarta est oītra religiosos cu
iuscūq; ordmīs mendicantiū q abs
q; sedis aplicē lnia spālī transeūt
ad quēcūq; ordinem monachoz
vel canonicorū regularium seu or
dimum no n mendicantiū. ordine
cartusienīū dūtaxat excepto. Naz
ingress? nō valet a tam ingredien
tes q recipiētes excoīcācōnem in
currunt a q ab alio q a papa ab
solui n pūt nisi in mortis articulo
vt in extrauag. Martini qnti. que
incipit. Viaz ambicōse. facta āno
pmo sui pōtificatus. Quinto loco
sunt aliq; cōtra simoniacos con
dite tam a Martino quinto q ab

Eugenio quarto. de quibz s. simo
niaci. p. si. in addicione. Sexta est
fm aliq; oītra cūtes ad fraz sādā
etiā cā deuocionis seu ex voto sine
lnia sedis aplicē. a absolucio res
natur pape vel summo pniario q eti
am pōt licētiā cōcedere et absolu
tōem cōmittē. vtz in pūlegio summi
penitentiarij. Septia ē fm eosdēz cō
tra laycos recipētes in curia roma
na lras aplicas nisi p manū pape
vel bullatoz vel alioz quibz est cō
missum. et absolucio resuatur pa
pe vtz in formulario cōcellarie seu
registro. In pcessu q; annali curie
ōtinent et alie. Prima est cōtra o
nes hereticos a eorū fautores ēcep
tatoēs ac defēsores. Secda ē oītra o
nes a singulos cuiuscūq; status g
dus preeminētie aut cōdicōis ex
istant. q phidīs hēticiis arma eqs
ferū. phibū. linguaia. sal. oleū. vi
nūz viduatia. a alia q cūq; ad vsūz
hōim ptinētia. ā quis alia phidia
pubūce vel occulte subministrāt
ac per se vel per subditos afferri fa
ciunt vel pmitūt cum quibz ip
si hētici christi fideles quolibz im
pugnaē seu offendē pūt. Et oītra
adherētes hēticoz. ac cōfēntes a
pōtates eis dē i pmissis q cūq; mō a
qlitēcūq; auxiliū. cōsiliū vel fauorez
Tercia ē oītra falsarios bullaz seu
lratū aplicāz a supplicācōnū gra
tiāz seu iusticiā cōtinētiū p sumum
pōtificē vel vicecācellariū seu gerē
tes vices ā officiūz vicecācellarij
scē romane ecclē de mādato eiusdēz
summi pōtificis seu vicecācellarij
aut gerētes officiū pōtē signātes

supplicatioes easde. **Q**uinta est contra
omnes illos qui equos. arma. ferre. li
gnamiam et alia prohibita deferunt sa
racenis quibus christianos impugnant
Quinta est contra impedientes seu inua
dentes viualia seu alia ad versus ro
mane curie necaria adducientes vel
ne ad curiam ipsam adducant impe
dientes et qui talia faciunt vel defen
dunt cuiuscumque fuerint ordinis premi
nentie et status. **S**exta est contra omnes
illos ad apostolicam sedem venientes et
recedentes ab eadem. necnon et illos qui
iurisdicciones ordinariam vel delegatam
aliquam non habentes in eadem curia re
manentes propria autoritate capiunt
spoliunt et detinent aut exposito ver
berare mutilare vel interficere presu
munt qui fieri faciunt seu mandant
Septima est contra omnes illos qui in
terris suis noua pedagagia imponunt.
Prope hoc intelligendum est quoniam fit
sine iusta causa vel legitima autorita
te viz sedis apostolice ipsatoris seu re
gis. ext. de ver. sig. sup. quibusdam.
Quinta est contra omnes illos qui per se
vel per alium seu alias quascumque perso
nas ecclesiasticas vel seculares ad ro
manam curiam super earum causis et ne
gociis recurrerent illaque in eadem cu
ria persequentes. aut percuratores. ne
gociorum gestores. aduocatos. vel
promotores ipsorum vel etiam auditores
seu iudices super dictis causis seu ne
gociis deputatos occasione causa
rum seu negotiorum hominum verberant
mutilant vel occidunt aut bonis spo
liant cuiuscumque status vel conditionis
fuerint. **N**ona est contra omnes muti
lantes vulnerantes et interficientes

seu capiientes et detinentes seu deprecia
tes romipetas et peregrinos adven
tantes ad deuotionis et peregrinationis accede
tes et in ea morantes et recedentes ab
ipsa et in hijs dantes consilium. auxilium
vel fauorem. **E**t subdit in processu. **E**o
rumque bona et fiscam. **P**ecima est con
tra omnes illos qui per se vel per alium seu
alios directe vel indirecte sub quacum
que titulo vel colore occupant detinent
vel hostiliter discurrunt seu intradunt
aut occupare vel detinere vel discur
rere presumunt in totum vel in parte aut
qui occupabunt. detinebunt et hostiliter
discurrerent seu inuaderent aliam vel
regna Sicilie et Trinacie insulas
Sardinie. Corsice terrarum citrasax.
primoniū beati petri in Tuscia. du
catum spoletanum. Marchie anconi
tane. masse trebarie. Romandiole.
Capanie atque Maritime prouincias
et terras spalis ommissionis. ciuitates
que ecclesie non omnes sem. ferrarienses. be
neuētana. pusina auinionensis. ciui
tatem castelle. **T**udertina et alias ci
uitates et terras. et alia loca vel iura
ad romanarum ecclesiam spectantia et per
tinentia. et adherentes et fautores et de
fensores eorum. seu in hijs dantes eis
idem consilium. auxilium vel fauorem. non
obstantibus quibuscumque privilegijs
cuiuscumque sub quacumque forma verborum
cessis perexcoicari non possit. seu quod
de ipso excoicatio non intelligatur nec
non consuetudinibus et obseruacionibus scri
ptis et non scriptis. ac alijs contra
rijs quibuscumque. **O**mnis predicti casus
contineatur in processu. **E**ugenij quarti fa
cto anno septimo sui pontificatus. qui
incipit. **E**xcoicam. **E**t ibi subditur

De quib⁹ quide sentencijs null⁹ p
aliū q̄ romanū pōtificē. nisi dūta
rat in mortis articulo constitut⁹ pos
sit absolui. nec etiā tūc nisi de stā
do ecce sancte mādatis satisfactōe
vel sufficiēti caucoe p̄statis. **I**los
autē cuiuscūq̄ fuerint p̄eminētie
dignitatis. ordiis. obediētijs. aut stat⁹
etiāsi pōtificali vel alia quib⁹ digni
tate p̄ditos. q̄ oītra tenorem p̄ntiū
talib⁹ vel eoz alicui seu aliq̄bus
absolutiōis bñficiū impēdere de fa
cto p̄supserint excoicacōis a ana
thematis sūa inno dam⁹. eisq̄ p̄
dicacōis. lectōis. administracōis
sacrorū. a audiebi oēsiones offi
cia mēdicam⁹. hēc ibi **V**ndecima ē
q̄ notat **f**m **D**ost. in sū. li. iij. t. xxx
iij. q. xxxiij. circa mediū. vbi dicit
Hodie p̄ceptum est q̄ in lris dñi
p̄pe nec in mag⁹ nec i puo audeat
q̄s manū apponere etiā lram vni
cui⁹ vel punctū vniū corrigēdo. ex
ceptis officialib⁹ quib⁹ hoc est o
missuz. **A**lio q̄n manū apponēs ex
canone lato in curia ipō facto sen
tentia excoicacōis incurrit q̄ non
p̄t p̄ aliquē citra sedē aplīcam re
laxari. **Q**uodētia est oītra piratas
q̄ filr nō p̄nt absolui nisi p̄ p̄m
f̄m aliquos **V**n a m. e. excoicacōi
ert. de rap. notat dñs **A**nto. de bu.
f̄m **J**o. an. q̄ pirate sēlm anno ex
coicant ex ore p̄pe. **D**ecima scia s̄
aliq̄s est oītra omīs scismaticos q̄
filr sunt excoicati p̄ p̄cessuz curie
a absolutiō referuat pape. **A**lie sūt
ex p̄uilegijs vñ sicut a fide dignis
p̄cepi. i. grediētes mōsteria moni
aliuz ordiis p̄dicatoz p̄ter q̄ in ca

lib⁹ nūtatib⁹ in eoz constitucōib⁹ de
claratis. vt p̄ mēdō vel admi
strādo sacra infirmis. seu p̄ repa
rādis edificijs. sine līa pape. vel
magistri ordiis p̄dicatoz. excoica
tionē incurrit. a qua absolui nō
p̄nt nisi p̄ papā. vel p̄ dictū magi
strū vel p̄ illū cui omissuz fuit ab
aliquo eoz vt p̄ in bulla ordiis
p̄dicatoz. **I**te ingrediētes mōaste
ria sancte dare. nisi i casib⁹ i eaz o
stitutionib⁹ oīssa. sine līa pape
vel ei⁹ cui a p̄pa fuerit omissuz. ex
coicationē incurrit. vt p̄t ex bul
la **G**regori⁹ noni. que incipit. **E**t si
oīm. **E**t hodie ei⁹ absolutio p̄pe re
seruat. vt p̄t ex bulla **E**ugenij q̄
ti cuius copiā ego vidi. **S**ūt a alie
excoicacōes iuris v que ipō iure
irrogātur. quaz absolutio pape
nō reseruat a a quib⁹ epī p̄nt ab
soluere. de quib⁹ sup. excoicatio. v.
J. iij. a. iij. **E**t sunt alique in quib⁹
daz extrauagatib⁹. quatū prima
est. **B**ñdici vndecimi. que incipit
Quia nōnulli. de qua sup. pape **J**.
fi. **S**ecūda est in extrauag. **J**ob. xxiij.
q̄ incipit. **S**ancta romana. oītra in
ueniētes nouū ordinem seu religi
onez. seu habitū noue religionis
assumētes sine speciali līa sedis
aplice. a oītra epōs a quoscūq̄ p̄
latos eis in hoc fauētes. vt p̄t ibi
Tercia est oītra absoluentes sine
auctoritate ab aliq̄ excoicacōe lata
ex p̄cessu curie etiāsi fuerint ponti
fices vt sup. **J**. vi. v. omēs p̄dicti.
Multe etiā alie excoicacōes ponū
tur in directoria late in cōcilio **B**u
turicē si. p̄serti in li. iij. ti. iij. **J**. cxxij

cū multis se. Dicit autē excoicatio
nes p̄fati cōcilij non obtinent nisi
in regno Francie. vt notat ibi dēz
eo. ti. c. cxxiij. Ideo ipsas hic po
nere nō curo. Item de casib⁹ ep̄ali
bus sup̄. o. fessor. v. in p̄ncipio. cu;
addicōmb⁹

Abus clauuz

ij.º quo ad absolucōis for
mā a sp̄alem cōem Quo ad sp̄a
lem a sup̄ excoicatione maiori sci
endū q̄ q̄nq̄ requiruntur. Primū
est q̄ absolucō p̄tate absolucōis
hēat ordinariā siue delegatā. aliē
absolucō nulla est. ext. 8. p̄. a. re.
ōnis. imo sepe ipse absolucōis re.
manz ligat⁹ cum singularit̄ abso
lucō. vt in de. religiosi. de p̄uul.
a lat⁹ infra patebit. Secūduz est
vt si q̄s excoicat⁹ est. p̄ notoria of
fensa in primū non absoluat nisi
pri⁹ satisfecerit si p̄t. ext. de verbo.
fig. ex p̄te. primo. a. notat in su. li.
iij. ti. c. cxxiij. q. c. iij. vbi etiā dicit q̄
si offensa notoria sit oīe dēu tñ o
missa. absolui p̄t a debet excoica
tus etiā anteq̄ satisfactio peniten
tie adimpleta fuerit. alioquin ple
nūq̄ nimis diu staret excoicatus
Sec⁹ in offensa oīa hoīem. It hoc
p̄sertim obtinet q̄n in aliquo iurē
exprimē q̄ quis nō absoluat ni
si satisfactioe p̄missa. vt ex supra
dictis patet p̄t in multis casib⁹
a in dicta. q. c. iij. subdit. Papa tñ
p̄dicta in absolucōne non seruat
q̄ in cōdiarios a alios excoicatos
remitte absolutos nulla p̄missa
satisfactioe. mandat tñ q̄ nisi sa

atisfecerint in eā dēz re teu datur s̄ n
tentiā: a ideo facit hoc papa p̄pter
distantiā: a q̄ piculū est in mora
Dicitur autē iniuria notoria siue
manifesta q̄d idēz est q̄ ad hoc vt
in dicto. c. ex p̄te. de ver. fig. q̄n of
fensa nota fuerit p̄ offensiōem vel
legitimā p̄batiōem seu rei cui dēti
am q̄ nulla possit tergiversacōne
celari. ext. de ver. fig. cū olim. Qz
si excoicatus non p̄t satisfacere in
totū vel in p̄tem: debet absolui. re
cepta ab eo pri⁹ p̄donea cautōne
q̄ si ad p̄mguiorē fortunā deuenie
rit: satisfaciāt. ext. de solu. O dvar
bus. vbi dicit glo. q̄ cautio p̄donea
dicitur p̄ p̄ignera vel fideiussores
q̄d si non potest fieri debet p̄stare
quam p̄t. s̄ iuratoriā. Et idem etiā
importat cū dicitur sufficiēs cautio.
vt in dicto. c. ex p̄te. a ibi glo. Et
in dicto. c. p̄z q̄ simili cautōe p̄sti
ta absolui debet excoicatus q̄ndo
est offensa dubia: vel q̄n quis ex
coicatus est p̄ cōtumacia. Et licet
q̄s sine dicta satisfactioe vel cautō
ne absolui nō debeat. si tñ fuerit
absolut⁹ absolucō tenet: s̄ peccat
eum absolucōis sine iusta cā s̄m
glo. rap. a in su. li. iij. ti. c. cxxiij. q. c.
xii. a sup̄. absolutio. iij. Qd p̄t in
telligi verū nisi in aliquo iure p̄ti
culari aliud sit exp̄ssum. sicut p̄t
in excoicatis ex p̄ssu curie. de q̄
sup̄. c. primo. f. vi. Similit̄ etiā in
aliquo casu impo tēs satisfacere n̄
debet nec p̄t absolui ante satisfac
tiōem p̄terq̄ in mortis articulo.
in de. volentes. de heres. nec valet
remissio Tercū est q̄ excoicatus
pp. ij.

delet iurare stare mādatis illius
q̄ vult a p̄e eum absolueret vt ext.
de sen. exc. ex tenore. Et sic iurabit
staē mādatis sacramētū p̄stantis
Et idem si iuret staē mādatis ecclē
siue iudicis siue q̄ p̄bit iuri. q̄d
notat in sum. i. dīda. q. cīij. vbi s̄b
iūgitur. Reda tū forma iuramēti
ipsi? absoluedi est. vt dicit Lauē.
q̄ stabit mādatis ecclēsie Jdē dīc
glo. rap. S. Gof. magis approbat
q̄ iuret stare mādatis p̄lati vel iu
dicis. q̄d idem dicit esse q̄d ecclē
hec ille. Ex quo omia p̄dicta idē im
portant dari? a tutius videtur q̄
absolues iuret stare mādatis illi
us qui ip̄m p̄tine est absolutus?
qui dicit excoicatus Jura q̄ p̄areb
mādatis meis. dīdo. c. ex tenore.
vbi hoc dare mōstratur. Et videt
iurandū sup̄ sancta euāgelia dēi
fm̄ Imo. m. c. q̄si xpc. de iureiur.
vbi dicit q̄ nulla: vel modica dif
ferentia sit siue iuret quis sup̄ san
cta dēi euāgelia siue sup̄ reliq̄as.
siue tū dicat. p̄mitto in fide mea
Tū in hīs que in iure p̄cipiūtur.
vt est iuramentū testis a calūnie
semp iurandū est sup̄ sancta euā
gelia. sup̄. de iura. calū. c. vlt. a. xi
q̄ testimoniū. Et idē dicit de oībo
alijs iuramētis que a iure vel a iu
dice vel a partib? ex nātate defēū
tur vel si p̄tes p̄miserint iurare nē
la forma distīcta: hec ille. Et vide
tur q̄ debeat iurare tactis euāgeli
is. nisi ab ep̄o qui iurat tū p̄posi
tis a non tactis euāgelijs. dīdo. c.
fi. de iura. calū. Et licet Hosti. dixe
rit iuramentū esse de substantia in

tantū q̄ sine illo nō teneret abso
lutio. tū glo. in. c. cūz desideres. ex
tra de sen. exc. dicit q̄ absolucō te
net. licz nō debeat excoicatus sine
iuramēto absolui. Et hoc tenent
cōiter dōc. vt p̄z ex ibi notatis per
dūm Anto. de bu. a notatur in dī
da. q. cīij. in sum. a sup̄ absolucō
v. Imo etiā iuramentū non debet
dari illi qui p̄sumit non seruare.
vt colligitur ex rōne. c. ex tenore.
a ex ibi notatis p̄ glo. ext. de sen.
exc. Et hoc etiā tenet rap. vt etiā
nota. in sū. lib. iij. ti. xxij. q. c. xv.
Vñ nec semel p̄iuris neq̄ p̄uēis
aī pulcritatis amos p̄standū ē
xxij. q. v. puuli. a. ca. honestū. De
maiorib? autem pueris relinque
dū est arbitrio iudicis vt ruz sint
tales qui iurare debeāt vel nō. vt a
nota. in sū. eo. ti. q. cīij. Quartū
est debet? modus. Vñ de sen. exc.
a nobis. ij. dicitur. Absolu cōmis
forma seruet: a fiat cūz p̄mali p̄s
a tam orōne dīca q̄ alia cōfucta
Et intelligit de p̄s. misere. vel cū
alio p̄mali fm̄ glo. Rap. vt a no.
in dīda. q. cīij. vbi etiā dicitur fm̄
host. a rap. q̄ honestū a cōfuetū
ac tutū est q̄ fiat hoc mō. Expolia
bitur excoicatus vestib? a ponat
se ante ianuā ecclēsie p̄stratū vel
flexis genib? corāz illo qui eū ab
soluere debet. q̄ absolues tenebit
virgas vel corrigias in manib? a
dicēdo p̄s. misere mei dē. verbe
rabit eū p̄cutiēdo semel in q̄libet
su vel magis vel min? vel leuius a
acri? fm̄ q̄titate otumacie. Et p̄
p̄s. dicat gloria patri ac. kyrie.

xpxl. kiriel. p. n. Et ne nos salu
fac seruū tuū vel ancillā tuā a ser
uos tuos vel ancillas tuas si ples
sunt. Nihil pficiat inimicus in eo
vel ea vel eis. Esto eis vel ei domie
tur. for. a facie inimici. Dñe exau.
a da. dñs vobis. a cum. Oremus.
De cui ppriū est misereri semp a
pcere suscipe deprecationē nostrā a
hūc famulū tuū quē excoicationis
catena constringit. miseratio tue
pietatis absoluat. p xpm. d. n. m.
Dicat postea. Autoritate dei omipo
tentis ac beatorū aploz Petri a
pauli. a ecce sacte sue a nrā absol
uim⁹ te a tali sentētia a restituim⁹
coiōm a ptiacōm ecclē a omniū
fidelīū a eccāsticis sacēis. Itē dicit
in directoria. li. iij. ti. v. xxvii. nisi
q ibi ponitur q pt dici dicta orō.
deus cui ppriū est: vel orō. prā q s
de quaj. Itē pt quis siml a semel
absolui a plurib⁹ excoicationib⁹
fm ray. vt notat in sū. li. iij. ti. xxx
iiij. q. cxx. vbi dicit q absolues si
h3 ptatem dicere pōt. Absoluo te
ab omib⁹ excoicationib⁹ h3 q s
cōfessus es: a ab alijs quas n ha
tes in memoria si que forte sūt. Et
glo. ray. sup verbo in memoria. di
cit q qui impetrat absolucōem a
papavē a legato. caute facit si se
facit absolui ab omib⁹ excoicaō
nibus a pāis de quib⁹ non recolit
q tūc si postea recolit de aliquib⁹
nō tenet itē a absolucōem impet
re. l3 de pāō tneat: si sit mortale a
fiteri. Itē vt nōl in dicta. q. ciiij. in
forma absolucōis illi⁹ qui solēmē
anathatizatus est ab epō p dicto

multo forti⁹ sunt obseruāda a plu
ra alia. vt. xi. q. iij. cū aliq. vbi
dicit q si excoicatus vel anathati
zatus p mīa ductus veniā postulet a
emēd acōem pmittat. ep s qui euz
excoicauit an ianuās ecclē vire d3
a. xij. p biteri cū eo qui cū hincin
de circūstare dñt. Et si ille terre p s tē
tus veniā postulet a d futuris cau
telā spōdet. tūc ep s apprehēsa dex
tea in ecclā illū introducat a coiō
nem ei xpianaz reddat. a. vij. p s
p mīales decātet cū istis p cib⁹ kiriel.
p. n. nost. saluū facat. orō. Prā
q s domie huic famulo tuo digne
pnie fructū vt ecclē tue sancte a cu
iūs integritate deuiaueāt peccādo
admissoz p s uoz veniā a se qndo reb
dat innoxius. p. d. nos. iij. m xpm
filīū ac. Et fm hosti. in dicta. q. ciiij
est sciendū q in p cib⁹ seu orōib⁹
pmissis q s facit sacerdos ante q
excoicatus absoluat nō intelligit
picipae ei in orōe o tra iura etiā si
ipse excoicatus rñdeat: q nō sūt
hec in fauorē carnalem vel tpalez
excoicati: s potius ppter salutē am
mevt recōcilietur ecclē. Vnde talis
sacerdos in hoc nō peccat. ext. eo.
cū volūtate. a. xxiij. q. iij. q peccat
Predicta aut solennitas nō requi
ritur in absolutiōe a minori excoi
catōe. ext. eo. nup. In maiori aut
licet sine eā omitti nō debeat. tū
asi omittat absolutio valet. Vñ
glo. in dicto. e. cū aliquis. dicit q
cū q s possit simplici verbo excoi
cari. ext. de eo q re. or. fur. c. a sic a
simplici vto pt absolui. ext. de re.
iur. omis res. Et ad hoc etiā facit
pp. iij

qđ dicitur in fu. li. iij. ti. xxij. q. ex
ij. fm glo. Ray. viz. qđ si qđs absot
uat etiā impenitēte a ignorantē
a absentē licet nō debuerit facere
tū absolucō valet. Et in dicta. q. ci
ij. dicit etiā fm Dost. qđ non omia
sup dicta sunt de substantia. imo d
bene esse a ad instructōem simpli
ciū sacerdotū hec scripta sunt vbi
etiā dicitur fm glo. ray. qđ si man
dat papa vel legat⁹ aliquē absol
ui in forma eccē etiā illa omīssa te
net absolutio. Nec em̄ sic mādāe
absolutio sub cōdicōe sic demū
habeat potestātē absolucōi si ser
uauerit formā: s; duo mādantur
s; qđ absoluat a qđ formā ecclesie
seruet. Et q̄uis iuramentū omī
tat siue scienter siue ignorāter: te
net absolutio dūmodo dicat. Ab
solutio te ab ista excoicatioe vel eā
pollētia verba sine quib⁹ non da
tur absolucō nisi a papa qui salu
tando pōt excoicatur absolueret. si
cut a p̄nceps solavolūtate p̄t ma
numittere. Et de manumīs. cū apđ
hec ille. Licet papa possit p̄dicto
modo absolue. tū non p̄sumitur
sic: vel similiter absolue nisi dare
aliqd ostēdatur. vt in de. fi. de se.
exco. Itē qđ dicit glo. ray. de omī
sione iuramēti idē etiā intelligi
tur de omīssione aliorū vt clarius
patet in fu. co. ti. q. xij. de quo fu
prabidū est. Omīssio igitur dicte
solēnitatis regulariter nō viciat
absolucōem. licz nō debeat omitti
sine causa. Ex cā autē sic: puta si
qđs esset excoicatus secretē. Naz p
dictā solēnitatē non debet p̄cū

secretū deduci in publicū cōtra id
qđ p̄cipitur in c. omīs. ext. de pe. a
re. Itē qñ p̄latus videt dictā so
lēnitatē non seruare expedire ad
p̄ximī salutē. Vnde fm Tho. a Al.
a in fu. co. ti. q. xij. etiā mūt⁹ ab
excoicatione pōt absolui. a qñq;
manētē otumacia p̄t aliqđs discre
te excoicationē iuste latam remit
tere si viderit salutē ei⁹ expedire i cui
ius medicinā excoicatio lata est.
Itē iusta causa p̄t esse infirmitas
tū qđ multa ex p̄dictis seruari nō
possent. tum etiā qđ salutē infirmī
posset qñq; magis expedire dictā
solēnitatē nō seruari tūc em̄ non
debēt seruari nisi i aliq; casu p̄tici
lari ius aliud exp̄mat. sicut p̄ in
p̄cessu curie. de quo sup. Ritū est
qđ absoluto fiat mādāta iusta a
rōnabilia. al. poss; appellare. ar.
ext. de pac. c. fi. a de ap. vt debet⁹.
a no. in dicta. q. ciij. Precipue au
tem mūgendū est excoicato a ca
none vt de cetero nō faciat illd p̄p
ter qđ fuit excoicatioe ligatus v
tra illū canonē nisi in casib⁹ a in
re p̄cessis. extra. co. ex tenore. Et si
qđs fuit p̄pter spāle impedimentū
absolut⁹ mūngēt ei qđ illo cessan
te sine negligētia se rep̄ntet ei a q̄
fueit absolucō mandātū ei⁹ sup
hīs p̄ quib⁹ excoicat⁹ fuerit hūi
liter receptur⁹ et satisfactur⁹ put
iusticia suadebit. ext. de sen. exco.
eos. li. vi. a no. in fu. li. iij. t. xxij.
q. xv. Itē defunct⁹ in excoicatioe si
in eo apparuerint siḡ p̄mē poterit
etiā post mortē absolui ab eo: vel
eius auctoritate a q̄ fuerat in vita

absoluend⁹. ex eo. c. a nobis. ii. a
si de facto fuerit in cimiterio sepul-
tus non exhumabit^r. Sed si alibi sit
sepult⁹ exhumabit^r a postea absol-
uet^r: ut dicit glo. in dco. c. a nobis
a demum in cimiterio sepeliet^r. Pote-
runt et ossa a corp⁹ si sunt super terram
vel sepulchrum si sint in sepulchro vbe-
rari. sic fit circa viuos. a absoluet^r
cum orationibus sicut uiuens dco c. a no-
bis ad fi. a no. in su. eo. ti. q. cxi.
Quo vero ad formam absolu-
tionis em videtur quod licet sacerdos debet absol-
uere contra se habentes. aduertendum
est secundum al. a in su. li. iij. c. lxxiij. q. lx-
xxix. q. debet sub modo indicatio propter
sacri certitudinem. Precedens autem de
precatio est de bene esse a non de esse sa-
cra. Vnde contra dicitur sic. Dominus te absol-
uat a ego te absoluo a peccatis tuis
in no. pa. a fi. a spi. Amen. Tho.
etiam con. Dicit enim quod de forma
est. Ego te absoluo: sed premissum
oratio. Misereatur tui opus deus ac. ne
effectus sacri impediat ex parte peni-
tentis. Item quod sacerdos non propria aucto-
ritate absoluit: sed qui minister ueni-
enter aliquid apponit quod pertinet ad
primam auctoritatem. scilicet dei ut dicat. Ego
te absoluo in no. pa. a fi. a spiritus
san. Amen. vel per virtutem passionis
christi. vel auctoritate dei. Quia tamen hoc non
est determinatum ex verbis christi: sic
in baptismo. talis appositio relin-
quitur arbitrio sacerdotis. Item
secundum tho. a in sum. eo. ti. q. xc. im-
positio manuum sacerdotis non requi-
ritur in sacro penitus: quod non ordina-
tur ad consequendam aliquam gratiam ex-
cellentiam: sed magis ad remissionem

peccatorum. Vnde magis in hoc sac-
ramento operetur crucis signatio. in
signum quod per signum crucis christi remitte-
runtur peccata: a tamen non est de necessitate
sacri. hec ille. Item secundum tho. in quod-
dam. q. de quolibet. a in su. li. iij.
ti. cxxiij. q. cxi. laudabile est in confes-
sione a sacerdote adiunctum. Quicquid
tamen feceris sit tibi in remissione
peccatorum. quod opus quod sit ex iniunctio-
ne sacerdotis dupliciter penitenti videtur
ex vi operis a clauium: a magis va-
let ad expiandum peccata quam si ex proprio
motu idem opus homo faceret. Et ea-
dem ratione ray. a hosti. dicunt ut et
ponitur eo. ti. q. cxvii. quod caute a dis-
cretus sacerdos post iniunctam pe-
nitentiam dicit penitenti quod omnia bo-
na que feceris: a omnia mala que
fuerint in ueris: ei perficiant ad salutem.
a pro penitentia hec omnia iniungat.
Oia ergo predicata sunt de bene esse. et
de forma est. Ego te absoluo: non for-
maliter a de uerbo: cum nulla scrip-
ta vel de certo sit statuta secundum uerbo-
rum efficaciam ut ex predictis colligi
potest. Item ad hec uerba absoluo te
debet addi illud super quod absolutio de-
minatur: videlicet ab hac excoicatione
maiori vel minori ab una vel a plu-
ribus secundum potestatem absoluentis a secundum
quod ei secundum deum visum fuerit expedire
Sed tutius est in eo absolucione non
exprimere nisi de minori. nam incau-
ta absolutio a maiori excoicatione
potest aliquid periculosum inducere ut in
de. religiosi. de priuilegiis. Post abso-
lutionem ab excoicatione potest absol-
uens si potestatem habet a ei videbitur
expedire dicere. Et dispensatio tunc
pp. iij.

Quid si vxor hñs viñ pñ
guz celat aliqd de re
bus cõibus cñ viro. **R.** fm wil. Si
bona fide hoc faciat: vt sibi a viro
loco a tpe pñdeat qui eas male
õsumeret: non peccat nec tenetur
obedire viro si phibeat. aut sibi tñ
di petat: cum in tradendo inuaret
eum ad peccatum. **A.** Item in sum.
eo. ti. q. xxx. **B**

Ut vxor teneat sequi virum
quo cuius iurit. **R.** **F.** **m.**
vil. Vir tunc tenetur vxore sequi
quoniam ex necessaria causa abest: sed vxor
tenetur sequi virum ex quacumque causa
recedat. s. domicilium transferens. nisi
vellet eam trahere ad peccatum. exte
de diuor. q. sunt. Secus tamen si esset
vagabundus. xxxiiij. q. ij. si quis ne
cessitate. **Ite Ber. a. Host.** Et addit
hosti. q. in voto ultramarino vxor
potest sequi virum vel remanere si vo
luerit. sicut etiam in omni itinere volun
tatis cum proposito reuertendi. **S.** ubi
transferat domicilium precise tenetur
cum sequi. xiiij. q. ij. vnaqueque. Et fa
cit ad hoc sup. votu. iij. p. l. a. se.
A. **Ite** in su. li. ij. ti. ij. q. li. Et addit
f. m. Host. q. si aliquam mulierem hoc pa
cto: vel obsequio vel modo detur alicui
in vxore q. sp. nihil debeant morari
et in certo loco forte in domo amico
cum ipsius mulieris: pactum seruandum
est. In traditioe enim rei sue potest qui
libet qd vult pactum apponere nec
est contra legem imo potius secundum legem
q. simul morari debet. xxxiiij. q. ij.
si quis natus. Et sic dico pactum
seruandum. nisi aliqua necessitas sub
ueniat q. impediens non possit ma
ritus o. modo remanere: puta propter
inimicitias capitales. infirmitates
aeris vel aliud simile qd arbitrio iu
dicis committo. tunc enim vxor sequi
tur vi cum ne adulterium committat: q.
tunc pactum contra legem incipit esse
ar. xiiij. q. ij. vnaqueque. **Ite** aduertit
du q. glo. in dicto. c. vnaqueque. di
cit q. vxor non tenetur sequi virum va
gabundum nisi sciens cum talez esse

cum cum eo contraxerit: q. tunc tenetur.
Q. intelligendum est quoniam vagatur ex
aliqua honesta causa non aliter. ut scilicet
alio. in dicto. c. si quis natus: q. cum
vagas peccaret non esset ei in peccato o
sentient. xxxij. q. ij. faciat. Et bene fa
cit. ff. de opi. li. l. q. d. nisi. ubi p. q.
liber? non tenetur sequi pro non vaga
bundum ad prestandum ei opas. **B.**
Ut liceat viro occidere adultera
tenetur s. impedimentum. viij. q. i. a. fi.
a sup. lex. f. vi. v. iij.

Ut magis peccat occidens
vxorem quam matrem. **R.**
f. m. pe. i. iij. Simpliciter maius pec
catum est occidere matrem quam vxorem:
q. magis repugnat nature: s. tamen
quo ad aliquod maiorem penam imponi
tur occidendi vxorem. eo q. maior est
proximitas ad eius occisionem. **Ite** nota
ta. xxxiiij. q. ij. admonet. **A.** i. glo.
sup. verbo existimes. Et idem notat
in sum. li. iij. ti. ix. q. x. **B.** Quid si
vir qui petit vxorem est suspectus q.
velit eam occidere. vide sup. memo
rium. ix. q. ij. a. fi. De redditioe debiti
q. s. debitu coniugale. **Ite** de matri
monio q. s. matrimonio. cum adiu
dis. **Ite** de impedimento matrimonio
q. s. impedimentum. cum suis additi
onibus

Xpus christiana
nus. De fide christiana
vide sup. fides. Quo
christianus se debeat habere
erga iudeos. s. iude? i. q. ij. Et quo
erga saracenos. s. saraceni. Q.
christus idem q. de virgine natus a p. no
bis passus est in sacro eucaristie